

Kutsehariduse maine üldhariduskoolide õpilaste, õpetajate ning lapsevanemate seas

Uuringu tellija: SA Innove
Uuringu läbiviija: Accaro Solutions OÜ

Tallinn 2018

Sisukord

1	UURINGU TAUST JA LÄHTEKOHAD	5
2	UURINGU VALIM JA METOODIKA	7
3	ÕPILASTE EDASIÕPPIMISE PLAANID NING NEID MÕJUTAVAD TEGURID.....	10
3.1	8. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISE PLAANID	10
3.2	8. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISE PLAANE MÕJUTAVAD TEGURID.....	13
3.3	11. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISE PLAANID	17
3.4	11. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISE PLAANE MÕJUTAVAD TEGURID.....	20
3.5	11. KLASSI ÕPILASTE PEALE PÕHIKOOLI TEHTUD EDASIÕPPIMISE VALIKUD NING NEID MÕJUTANUD TEGURID.....	23
3.6	TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 7.-9. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISPLAANID NING NEID MÕJUTAVAD TEGURID	27
3.7	TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 10.-12. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISPLAANID NING NEID MÕJUTAVAD TEGURID	29
3.8	TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 10.-12. KLASSI ÕPILASTE PEALE PÕHIKOOLI TEHTUD EDASIÕPPIMISE VALIKUD NING NEID MÕJUTANUD TEGURID	31
4	ÕPILASTE TEADLIKKUS EDASIÕPPIMISVÕIMALUSTEST NING SENINE KOKKUPUUDE ERINEVATE VÕIMALUSTEGA	34
4.1	8. KLASSI ÕPILASTE TEADLIKKUS EDASIÕPPIMISVÕIMALUSTEST NING SENINE KOKKUPUUDE ERINEVATE VÕIMALUSTEGA	34
4.2	11. KLASSI ÕPILASTE TEADLIKKUS EDASIÕPPIMISVÕIMALUSTEST NING SENINE KOKKUPUUDE KUTSEKOOLI NING KÕRGKOOLIGA 38	
4.3	TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 7.-9. KLASSI ÕPILASTE TEADLIKKUS EDASIÕPPIMISVÕIMALUSTEST NING SENINE KOKKUPUUDE KUTSEKOOLI JA GÜMNAASIUMIGA	42
4.4	TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 10.-12. KLASSI ÕPILASTE TEADLIKKUS EDASIÕPPIMISVÕIMALUSTEST NING SENINE KOKKUPUUDE KUTSEKOOLI JA KÕRGKOOLIGA	44
5	ÕPPIMISVÕIMALUSTE TUTVUSTAMINE KOOLIDES	47
5.1	KUTSEKOOLIDE JA GÜMNAASIUMIDE ÕPPIMISVÕIMALUSTE TUTVUSTAMINE KOOLIDES 8. KLASSI ÕPILASTELE	47
5.2	KUTSEKOOLI JA KÕRGKOOLI ÕPPIMISVÕIMALUSTE TUTVUSTAMINE KOOLIDES 11. KLASSI ÕPILASTELE.....	53
5.3	KUTSEKOOLI JA GÜMNAASIUMI ÕPPIMISVÕIMALUSTE TUTVUSTAMINE KOOLIDES - TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 7.-9. KLASSI ÕPILASTELE	59
5.4	KUTSEKOOLI JA KÕRGKOOLI ÕPPIMISVÕIMALUSTE TUTVUSTAMINE KOOLIDES TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE 10.-12. KLASSI ÕPILASTELE	60
6	ÕPILASTE TEADLIKKUS SELLEST, MILLISEL ERIALAL VÕI VALDKONNAS TULEVIKUS TÖÖTADA.....	63
7	ÜLDHARIDUSKOOLIDE ÕPETAJATE KURSISOLEK KUTSEHARIDUSEGA. HINNANGUD KUTSEHARIDUSELE NING ÕPILASTE EDASIÕPPIMISVALIKUTELE	65
7.1	ÕPETAJATE KURSISOLEK KUTSEHARIDUSEGA	65
7.2	ÕPETAJATE HOIAKUD KUTSEHARIDUSE NING ÕPPIMISVÕIMALUSTE TUTVUSTAMISE OSAS	66
7.3	ÕPETAJATE HINNANGUD ÕPILASTE EDASIÕPPIMISVALIKUTE TEGEMISEL	69
8	LAPSEVANEMATE HINNANGUD KUTSEHARIDUSELE NING LASTE EDASIÕPPIMISVALIKUTELE	71
8.1	LAPSEVANEMATE HINNANGUD LASTE EDASIÕPPIMISVALIKUTE TEGEMISEL	71
8.2	LAPSEVANEMATE KURSISOLEK KUTSEHARIDUSEGA	77

8.3	LAPSEVANEMATE HOIAKUD KUTSEHARIDUSE SUHTES	79
9	KOKKUVÕTE	81
9.1	8. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISPLAANID NING NEID MÕJUTAVAD TEGURID	81
9.2	11. KLASSI ÕPILASTE EDASIÕPPIMISPLAANID NING NEID MÕJUTAVAD TEGURID	82
9.3	TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIDE ÕPILASTE EDASIÕPPIMISPLAANID NING NEID MÕJUTAVAD TEGURID	83
9.4	KUTSEHARIDUSE MAINE ÜLDHARIDUSKOOLIDE ÕPETAJATE SEAS	85
9.5	KUTSEHARIDUSE MAINE LAPSEVANEMATE SEAS.....	85
10	JÄRELDUSED	87
	KASUTATUD KIRJANDUS.....	90
	LISA 1: RAHULOLU UURINGU KUTSEHARIDUST PUUDUTAVAD KÜSIMUSED	91

Jooniseloend

Joonis 1	Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (üldjaotus), 8. klass.....	10
Joonis 2	Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (sugu), 8. klass.....	11
Joonis 3	Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (maakond), 8. klass.....	12
Joonis 4	Palun hinda, kui oluline on Sinu jaoks edasiõppimisvaliku tegemisel... (üldjaotus), 8. klass	14
Joonis 5	Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (soovib jätkata õpinguid kutsekoolis või gümnaasiumis), 8. klass.....	16
Joonis 6	Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (üldjaotus), 11. klass.....	17
Joonis 7	Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (sugu), 11. klass.....	17
Joonis 8	Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (maakond), 11. klass.....	19
Joonis 9	Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (üldjaotus), 11. klass.....	21
Joonis 10	Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (soovib jätkata õpinguid kutsekoolis või kõrgkoolis), 11. klass	22
Joonis 11	Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (sugu), 11. klass	23
Joonis 12	Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (õppekeel), 11. klass.....	24
Joonis 13	Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (maakond), 11. klass.....	25
Joonis 14	Miks otsustasid peale põhikooli gümnaasiumi kasuks (sugu), 11. klass.....	26
Joonis 15	Miks sa ei kaalunud peale põhikooli kutsekoolis õppima asumist (sugu), 11. klass.....	27
Joonis 16	Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 7.-9. klass.....	28
Joonis 17	Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (üldjaotus), täiskasvanud õpilased 7.-9. klass	29
Joonis 18	Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass.....	30
Joonis 19	Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased,10-12. klass.....	31
Joonis 20	Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (sugu), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass.....	32
Joonis 21	Miks otsustasid peale põhikooli gümnaasiumi kasuks (sugu), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass.....	32
Joonis 22	Miks sa ei kaalunud peale põhikooli kutsekoolis õppima asumist (sugu), täiskasvanute gümnaasiumide õppurid, 10.-12. klass.....	33
Joonis 23	Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis/gümnaasiumis (üldjaotus), 8. klass	34
Joonis 24	Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (sugu), 8.klass.....	35

Joonis 25 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), 8. klass.....	35
Joonis 26 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (maakond), 8. klass.....	36
Joonis 27 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (maakond), 8. klass.....	37
Joonis 28 Kuidas oled kokku puutunud gümnaasiumiga/kutseharidusega (üldjaotus), 8. klass.....	38
Joonis 29 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis/kõrgkoolis (üldjaotus), 11. klass.....	39
Joonis 30 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), 11. klass.....	39
Joonis 31 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis (sugu), 11. klass.....	39
Joonis 32 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (maakond), 11. klass.....	40
Joonis 33 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis (maakond), 11. klass.....	41
Joonis 34 Kuidas oled kokku puutunud kutsekooliga/kõrgkooliga, 11. klass.....	42
Joonis 35 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis/gümnaasiumis (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 7.-9. klass.....	42
Joonis 36 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), täiskasvanud õpilased, 7.-9. klass.....	43
Joonis 37 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (sugu), täiskasvanud õpilased, 7.-9. klass.....	43
Joonis 38 Kuidas oled kokku puutunud gümnaasiumiga/kutsekooliga (üldjaotus), 7.-9. klass, täiskasvanud õpilased	44
Joonis 39 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis/kutsekoolis (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 10.- 12. klass.....	45
Joonis 40 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass.....	45
Joonis 41 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis (sugu), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass.....	45
Joonis 42 Kuidas oled kokku puutunud kõrgkooliga/kutsekooliga (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass	46
Joonis 43 Kuidas on kutsekoolis/gümnaasiumis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (üldjaotus), 8. klass.....	48
Joonis 44 Kuidas on gümnaasiumis õppimise võimalusi Selle koolis tutvustatud (maakond), 8. klass.....	50
Joonis 45 Kuidas on kutsekoolis õppimise võimalusi Selle koolis tutvustatud (maakond), 8. klass.....	52
Joonis 46 Kuidas on kutsekoolis/kõrgkoolis õppimise võimalusi Selle koolis tutvustatud (üldjaotus), 11. klass.....	54
Joonis 47 Kuidas on kõrgkoolis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (maakond), 11. klass.....	56
Joonis 48 Kuidas on kutsekoolis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (maakond), 11. klass.....	58
Joonis 49 Kuidas on kutsekoolis/gümnaasiumis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 7.-9. klass.....	60
Joonis 50 Kuidas on kutsekoolis/kõrgkoolis õppimise võimalusi Selle koolis tutvustatud (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass.....	62
Joonis 51 Kas tead juba, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada (sugu), 8. klass.....	63
Joonis 52 Kas tead juba, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada (sugu), 11. klass.....	64
Joonis 53 Kuivõrd olete kursis kutseharidusega Eestis (õpetajad).....	66
Joonis 54 Kuivõrd olete nõus järgmiste väidetega... (õpetajad).....	68
Joonis 55 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (õpetajad).....	70
Joonis 56 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (lapse sugu), lapsevanemad.....	71
Joonis 57 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (kursisolek kutseharidusega), lapsevanemad.....	72
Joonis 58 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (vanema haridustase), lapsevanemad.....	73
Joonis 59 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (maakond), lapsevanemad.....	74
Joonis 60 Kui oluline on Teie jaoks oma lapsele soovitus andmisel... (üldjaotus), lapsevanemad.....	76
Joonis 61 Kuivõrd olete kursis kutseharidusega Eestis (lapsevanemad).....	78
Joonis 62 Kuivõrd olete nõus järgnevate väidetega...(üldjaotus), lapsevanemad.....	80

1 Uuringu taust ja lähtekohad

Kutsehariduse kui haridusvaliku vähene atraktiivsus noorte seas võimendab Eesti tööturul viimastel aastatel tekkinud tööjõupuudust mitmetes valdkondades. Eestis jätkab peale põhikooli lõpetamist oluliselt vähem noori kutsehariduses kui EL riikides keskmiselt¹ (Cedefop, 2017).

Alates 2008. aastast on Eestis süsteemselt tegeletud kutsehariduse populariseerimise ja maine tõstmisega, kuid see ei ole suurendanud peale põhikooli või gümnaasiumit kutsehariduse kasuks otsustajate osakaalu. Pigem on viimastel aastatel kutsehariduse valinute osakaal veel vähenenud (kutseõppes jätkavate põhikoolilõpetajate osakaal 2014 – 27,5%; 2017 – 25,2%). Edasiõppimisvalikutes on märgatavad soolised ja regionaalsed lõhed. Peale põhikooli jätkab kutsehariduses ca 36 % noormeestest ja ca 16 % neidudest. Suhteliselt enam on kutsehariduse kasuks otsustajaid põhikooli lõpetajate seas näiteks Ida-Virumaal (2017 – 34%) ja Valgamaal (2017 – 35%)², samas kui Tallinnas ja Tartus on nende osakaal viimastel aastatel jäänud veidi alla 20%. Teisalt on kutseõppe õpilaste sihtrühm viimastel aastatel oluliselt laienenud. Noorte arv ja osakaal on järjepidevalt vähenenud, samal ajal on täiskasvanud õppijate (vanuses 25+) arv ning osakaal on viimase kümne aasta jooksul märgatavalt kasvanud (2008 – 16% ; 2017 – 37%).

2008. ja 2013. aastal viidi kolme sihtrühma (elanikkond, abiturientid ja põhikoolilõpetajad) seas läbi kutsehariduse maine uuringud, mis näitasid, et elanikkonna üldine subjektiivne teadlikkus kutsehariduses toimuvast on võrdlemisi madal (Saar Poll, 2008, Faktum & Ariko, 2013). Enda teadmisi kutseharidusest toimuvast pidas 2013. aastal halvaks 43% küsitlusele vastanutest ning teadlikkus ei olnud võrreldes 2008. aastaga oluliselt muutunud. Samas olid kutseharidusega seonduvad hoiakud elanikkonna seas võrreldes 2008. aastaga mõnevõrra paranenud, eriti mis puudutas lõpetajate töövõimalusi, võimalust teha karjääri või töötada välismaal. 2013. aasta uuringu põhjal ilmnes vastuolu hoiakutes kutsehariduse suhtes. Kutsehariduse taset ja selle omandanu väljavaateid tööturul hinnati elanikkonna poolt heaks, kuid samas oma lähedasele kutsekooli edasiõppimisvalikuna ei soovitatud. Uuringu andmetel soovitaks oma lapsel peale põhikooli kutseõppes jätkata 50% ning peale gümnaasiumi 48% lapsevanematest. Samas märkis vaid 4% abiturientidest ning 6% põhikoolilõpetajatest, et nende vanemad on neile soovitanud õpinguid jätkata kutsekoolis (Faktum & Ariko, 2013).

Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskuse Cedefop poolt 2017. a läbiviidud üle-euroopalisest kutsehariduse uuringust selgus, et enamuse (68%) uuringus osalenud Eesti inimestest peab kutsehariduse mainet Eestis positiivseks (EL-28 keskmine oli 68%). Samuti tuli välja, et valdav osa (80%) vastajatest omas infot kutsehariduse võimaluste kohta hetkel, mil otsustasid edasiõppimisvalikute üle peale põhikooli. Kui üldiselt ilmnes, et kutseharidusest teadlikkuse ning kutsehariduse kasuks valiku tegemise vahel on positiivne seos, siis Eesti on selles suhtes erandlik ning kutsehariduses jätkab vaid ca neljandik põhikoolilõpetajatest (Cedefop, 2017).

¹ <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/01-how-many-students>

² Kui Ida-Virumaa on kindlasti püsivalt selles osas esimeste seas, siis teiste maakondade näitajad võivad aastate lõikes muutuda. Näiteks 2013/2014 jätkas kutsekeskhariduses 39% Viljandi mk, 36% Hiiu mk ning 35% Järva mk õpilastest (Serbak, 2018).

2018. aastal küsitleti taas erinevaid osapooli kutsehariduse mainega seotud teemadel. Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel viidi läbi kõiki haridustasemeid hõlmavad rahulolu uuringud, mille eesmärgiks oli saada seotud osapooltelt tagasisidet kooliga rahulolu ja sellega seotud tegurite kohta. Tegemist ei ole siiski 2008. ja 2013. aastal läbiviidud kordusuuringuga, vaid kutsehariduse küsimused olid osa suuremast uuringust.

Käesoleva uuringu analüüsi eesmärgiks on anda ülevaade, millised on 2018. a kevadel toimunud üldhariduskoolide rahulolu uuringus osalenud 8. ja 11. klassi õpilaste, täiskasvanute gümnaasiumi õpilaste, õpetajate ning põhikooli õpilaste vanemate kokkupuuted kutseharidusega ning hoiakud kutsehariduse suhtes. Selleks analüüsitakse nimetatud sihtrühmadelt kogutud vastuseid rahulolu uuringus sisaldunud kutseharidust puudutavatele küsimuste plokile (vt küsimused lisa 1).

Uuringule püstitatud **peamised uurimisküsimused**:

- 1) Millised on üldhariduskoolide 8. ja 11. klassi õpilaste ning täiskasvanute gümnaasiumi õpilaste edasiõppimisplaanid ja seda mõjutavad tegurid?
- 2) Milline on õpilaste teadlikkus edasiõppimisvõimalustest? Kuidas on nad erinevate võimalustega siiani kokku puutunud?
- 3) Kuidas on koolid õpilastele erinevaid õppimisvõimalusi tutvustanud?
- 4) Kuivõrd on üldhariduskoolide õpetajad kursis kutseharidusega ja millised on nende hoiakud kutsehariduse suhtes? Millest peaksid üldhariduskoolide õpetajate hinnangul õpilased edasiõppimisvalikut tehes lähtuma?
- 5) Millist edasiõppimisvalikut soovivad põhikooli õpilaste vanemad oma lastele ja millest nad soovitusel andmisel lähtuvad? Kuivõrd on lapsevanemad kursis kutseharidusega ja millised on nende hoiakud kutsehariduse suhtes?

2 Uuringu valim ja meetodika

Elukestva õppe strateegia 2020 seadis 2014. aastal sihiks, et erinevate osapoolte rahulolu elukestva õppe toimimisega peab Eestis kasvama. Tulenevalt sellest sihist alustas Haridus- ja teadusministeerium koostöös SA Innovega riiklike rahuloluküsitluste läbiviimist. 2016. aasta lõpuks töötas Tartu Ülikooli Sotisaalteaduslike rakendusuringute keskus (RAKE) välja uued rahuloluküsitlused kõikidele haridustasemetele, mis on nüüdseks kasutusel olnud juba 2 aastat. Rahuloluküsitluste eesmärgiks on anda õppeasutustele tagasisidet ja toetada seeläbi koolikeskkonna pidevat arengut. Küsitlused annavad nii kooli kui ka riigi tasandil ülevaate erinevate osapoolte rahulolust ja selle muutumisest ajas. Tagasiside toetab õppe- ja kasvatustöö tugevuste ja nõrkuste märkamist, aidates nii suunata õppeprotsessi arendamist õppeasutustes ning soodustades õppega seotud osaliste teabevahetust ja koostööd.

2018. aasta üldhariduskoolide rahuloluküsitluste sihtrühmaks olid kõikide üldhariduskoolide 4., 8. ja 11. klassi õpilased, 1.-12. klassi õpetajad ning põhikooliõpilaste lapsevanemad. Lisaks koguti andmeid ka kõikidelt täiskasvanute gümnaasiumi õpilastelt ja õpetajatelt. Kokku osales küsitlustes ligi 85% kõikidest Eesti üldhariduskoolidest.

Üldhariduskoolide 8. ja 11. klassi õpilaste, täiskasvanute gümnaasiumite õpilaste, III kooliastme ning gümnaasiumide õpetajate ja põhikooli õpilaste vanemate rahulolu uuringu küsitlusankeeti lisati 2018. aastal mõned kutseharidusega seotud küsimused, mis puudutasid edasiõppimise eelistusi ja seda mõjutavaid tegureid, kokkupuuteid kutseharidusega ja alternatiivsete edasiõppimisvalikutega ning hinnanguid mõnedele kutseharidusega seotud väidetele.

Andmed koguti veebiküsitlusega *Limesurvey* keskkonna kaudu. Küsitlusankeetid olid avatud 20. veebruarist 6. aprillini 2018. Igale koolile saadeti küsitluse lingid, kool ise valis küsitlusperioodil neile sobiva aja, kuna küsitlust läbi viia. Õpilastel oli soovituslik küsitlustele vastata koolis (arvutiklassis). Õpetajad ja lapsevanemad vastasid neile sobival ajal ja sobivas kohas. Kõikidele küsitlustele sai vastata kolmes keeles (eesti, vene, inglise). Andmekogumise perioodil tehti igapäevaselt vastajate seisude kokkuvõtteid koolidele, võimaldamaks jälgida, kui palju erineva sihtrühma inimesi vastanud on. Osalusprotsendi suurendamiseks kontakteeruti paljude koolidega ka telefoni teel. Andmekogumist korraldas SA Innove.

Kuna seekordne küsitlus haaras ligi 85% Eesti üldhariduskoolidest, siis on tegemist väga esindusliku ja suure valimiga, mis võimaldab ka detailsemat analüüsi erinevate taustatunnuste lõikes. Varasemate kutsehariduse maine uuringute puhul on olnud probleemiks esindusliku õpilaste valimi moodustamine. Kuigi seekordne küsitlus ei hõlmanud elanikkonda tervikuna, on uuringusse kaasatud kaks olulist sihtrühma – õpetajad ja lapsevanemad, kelle arvamustel ja seisukohtadel on noorte hoiakute kujunemisele oluline mõju.

Sagedusjaotuste analüüsimisel kasutati statistilise olulisuse määramiseks Hii-ruut testi. Hii-ruut test võrdleb andmete alusel konstrueeritud sagedusjaotust sõltumatuse juhule vastava sagedusjaotusega ja otsustab võrdluse põhjal alamjaotuse olulise erinevuse üle. Analüüsi tulemustes kirjeldati üldised jaotused ja toodi välja ainult statistiliselt oluliselt (olulisuse nivoo $p=0,05$) erinevad lõiked ja grupid.

Vastanute profiil

Kokku oli Eestis 2017/18 õppeaastal 8. klassi õpilasi 12352, 11. klassi õpilasi 7696 ning õpetajaid 15544. Seega osales küsitluses ja vastas kutseharidusega seotud küsimustele 66% kõigist Eesti 8. klassi õpilastest, 60% kõigist 11. klassi õpilastest ning 46% õpetajatest. Kutsehariduse küsimuste ankeet on leitav lisast 1.

	8. klassi õpilased		11. klassi õpilased		Täisk. gümn. 7.-9. klassi õpilased		Täisk. Gümn. 10.-12. klassi õpilased		Õpetajad		Lapsevanemad	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
KOKKU	8098		4608		94		667		7154		17717	
SUGU												
Mees	3892	48%	1946	42%	39	41%	220	33%	718	10%	1663	9%
Naine	4206	52%	2662	58%	55	59%	447	67%	6436	90%	16053	91%
MAAKOND												
Tallinna linn	2253	28%	1406	31%	13	14%	107	16%	1612	22%	4782	26%
Tartu linn	618	8%	680	15%	17	18%	145	22%	591	8%	1674	9%
Harju maakond	1161	14%	366	8%					828	12%	2641	15%
Hiiu maakond	66	1%	26	1%					56	1%	86	0%
Ida-Viru maakond	909	11%	448	10%	2	2%	80	12%	759	10%	1800	10%
Järva maakond	171	2%	69	1%	2	2%	5	1%	217	3%	319	2%
Jõgeva maakond	186	2%	128	3%			33	5%	219	3%	328	2%
Lääne maakond	125	2%	128	3%					192	3%	245	1%
Lääne-Viru maakond	330	4%	236	5%	15	16%	30	4%	360	5%	849	5%
Pärnu maakond	648	8%	364	8%	9	10%	71	11%	578	8%	1383	8%
Põlva maakond	145	2%	55	1%					194	3%	347	2%
Rapla maakond	246	3%	105	2%	10	11%	53	8%	222	3%	485	3%
Saare maakond	162	2%	108	2%	7	7%	53	8%	236	3%	563	3%
Tartu maakond	355	4%	155	3%					295	4%	809	5%
Valga maakond	192	2%	96	2%	7	7%	16	2%	202	3%	285	2%
Viljandi maakond	308	4%	110	2%	1	1%	6	1%	336	5%	640	4%
Võru maakond	223	3%	128	3%	11	12%	68	10%	257	4%	480	3%

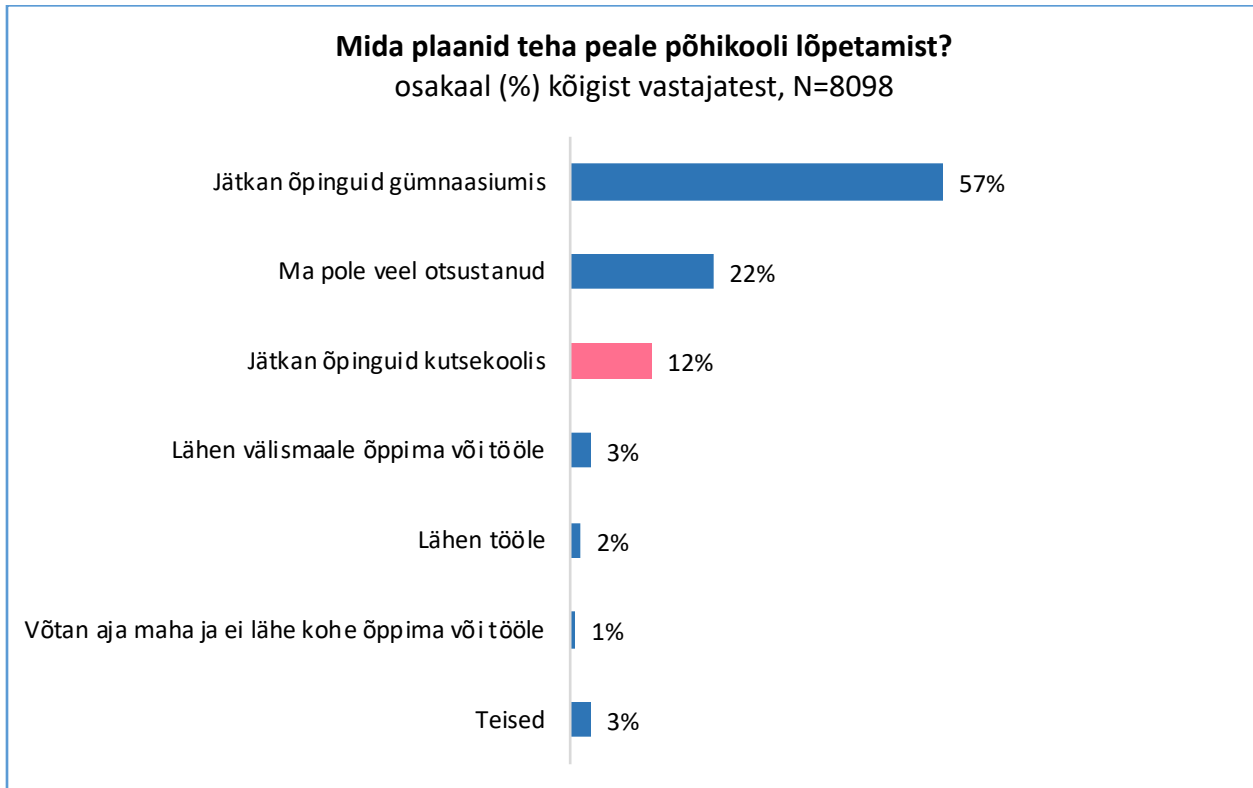
ÕPPEKEEL/ÕPETAMISE KEEL												
Eesti keeles	6155	76%	3620	79%						5373	75%	
Vene keeles	1084	14%	226	5%						882	12%	
Eesti ja vene keeles	765	9%	709	15%						408	6%	
Teised	56	1%	53	1%						491	7%	
KODUNE KEEL												
Eesti keeles	5386	66%	3251	70%	80	86%	524	79%			13220	75%
Vene keeles	1905	24%	1015	22%	4	4%	90	13%			3479	20%
Eesti ja vene keeles	374	5%	177	4%	4	4%	21	3%			618	3%
Eesti ja mõnes muus keeles	282	3%	97	2%	6	6%	25	4%			258	1%
Vene ja mõnes muus keeles	81	1%	34	1%			3	0%			76	0.5%
Ühes või mitmes muus keeles	70	1%	34	1%			4	1%			65	0.5%

3 Õpilaste edasiõppimise plaanid ning neid mõjutavad tegurid

3.1 8. klassi õpilaste edasiõppimise plaanid

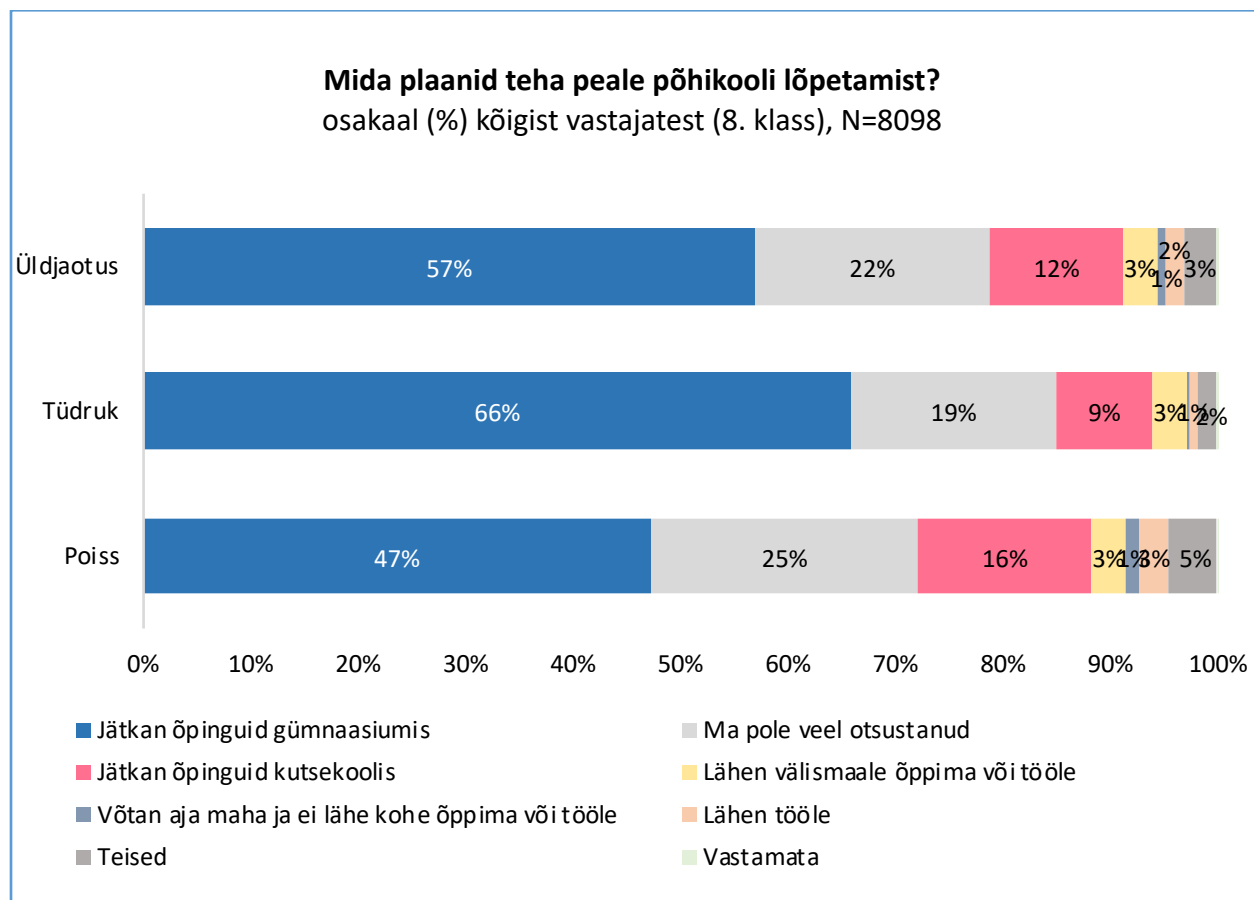
Üle poole küsitluses osalenud 8. klassi õpilastest soovib peale põhikooli lõpetamist jätkata õpinguid gümnaasiumis (57%). Kutsekooli kavatseb 8. klassi õpilastest minna 12%. Ligi veerand vastanutest (22%) ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli teha.

Joonis 1 Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (üldjaotus), 8. klass

Gümnaasiumis soovivad keskmisest enam peale põhikooli õpinguid jätkata tüdrukud (66%), samas poistest nimetas gümnaasiumis jätkamist 47%. Kutsekoolis kavatsevad õpinguid jätkata keskmisest enam poisid (16%). Tütarlaste edasiõppimisplaan on kindlam kui noormeestel, 25% poistest ei ole 8. klassis veel otsustanud, mida tulevikus edasi teha plaanivad. Tüdrukute seas on tulevikuplaanide osas ebakindlaid õpilasi 19%.

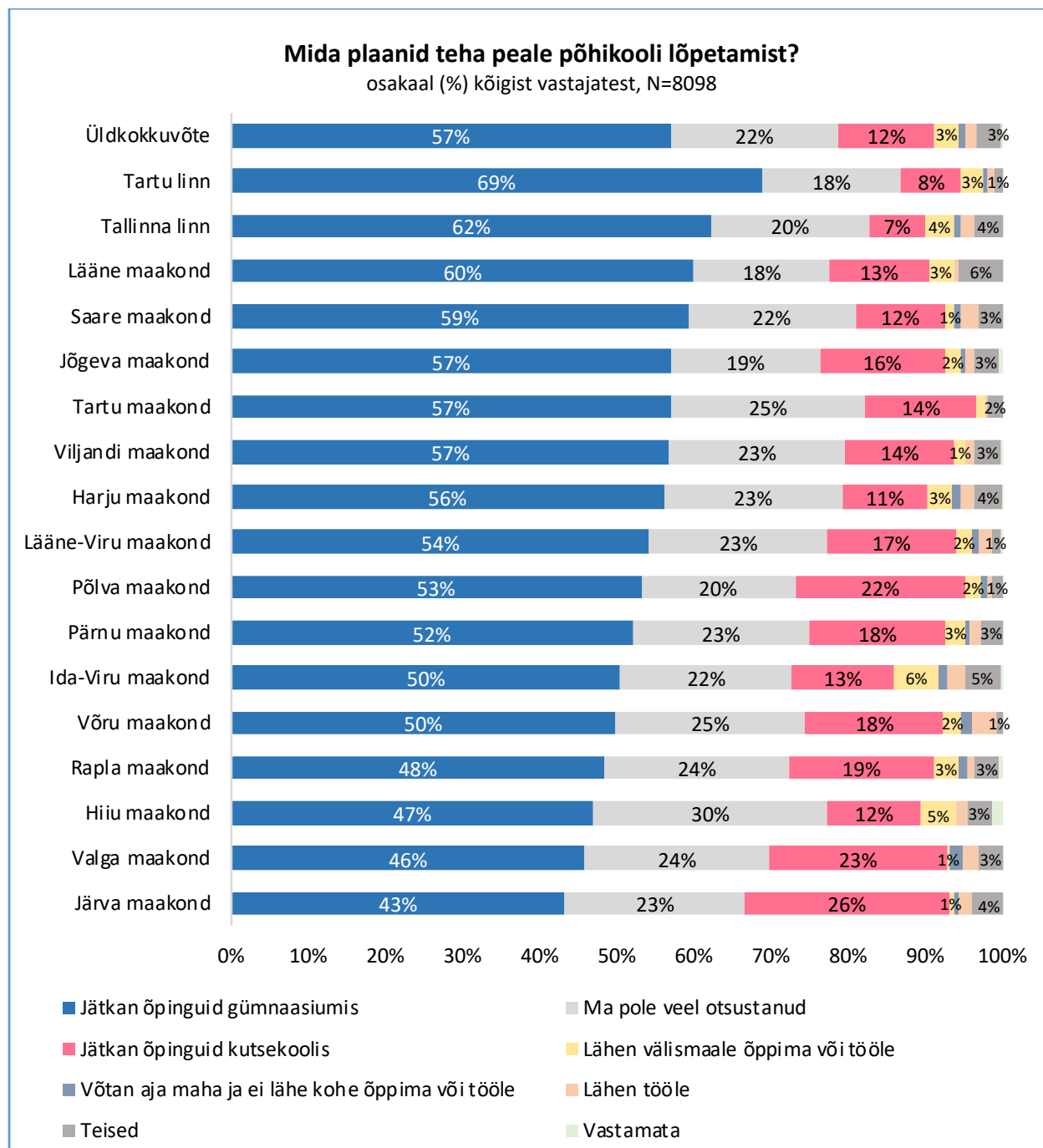
Joonis 2 Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (sugu), 8. klass

Gümnaasiumis soovivad keskmisest enam õpinguid jätkata Tallinna ja Tartu linna 8. klasside õpilased (vastavalt 62% ja 69%). Keskmisest vähem soovivad edasiõppimiskohana gümnaasiumi valida järgmiste maakondade 8. klasside õpilased: Ida-Viru mk (50%), Järva mk (43%), Pärnu mk (52%), Rapla mk (48%), Valga mk (46%) ja Võru mk (50%).

Peale põhikooli kutsekooli minna eelistavad keskmisest enam õpilased Järva mk (26%), Lääne-Viru (17%), Pärnu (18%), Põlva (22%), Rapla mk (19%), Valga mk (23%) ning Võru maakonnast (18%).

Joonis 3 Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (maakond), 8. klass

Võttes arvesse selliseid kooliga seotud tunnuseid nagu **kooli omandivorm, kooli tüüp, õpilaste arv**, selgus, et gümnaasiumisse plaanivad peale põhikooli minna keskmisest oluliselt enam erakoolide õpilased (69%), kelle osakaal valimis oli siiski väga väike (3%). Keskmisest veidi rohkem kavatsesid gümnaasiumisse minna ka täistsükli gümnaasiumi õpilased (60%) ning suuremate koolide (enam kui 750 õpilast) õpilased (63%).

Kutsekoolis soovivad õpinguid jätkata enam 8. klassi õpilased, kes õpivad eraldi põhikoolis (17%) ning väiksemates (kuni 250 õpilast) koolides (23%).

Vanemate haridustasemel on samuti mõju laste edasiõppimisvalikute tegemisel. Kõrgharidusega vanemate lastest 73% soovib õpinguid jätkata gümnaasiumis ning vaid 6% kutsekoolis. Põhiharidusega vanemate lapsed plaanivad keskmisest enam jätkata õpinguid kutsekoolis ning keskmisest vähem gümnaasiumis. Nendest 8.klassi õpilastest, kelle emal on põhiharidus, soovivad peale põhikooli kutsekoolis õpinguid jätkata 24%. Samuti eelistavad õpinguid kutsekoolis jätkata keskmisest veidi enam õpilased, kelle emal või isal on kutseharidus (vastavalt 18% ja 17%). Samas ei erine kutseharidusega vanemate laste puhul keskmisest nende osakaal, kes kavatsevad peale põhikooli jätkata gümnaasiumis.

Kui eesti õppekeelega õpilastest kavatseb peale põhikooli õpinguid gümnaasiumis jätkata 59%, siis vene õppekeelega 8. klassi õpilaste seas on see osakaal 45%. Vene õppekeelega 8. klassi õpilaste seas on keskmisest veidi suurem ka nende osakaal, kes ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli teha (26%). Kutsekoolis soovib jätkata 13% eesti õppekeele ning 14% vene õppekeelega õpilastest ehk õppekeel kutsehariduse eelistamist oluliselt ei mõjuta.

Pere **majanduslik toimetulek** mõjutab edasiõppimisvalikute tegemist. Need õpilased, kelle pere rahalised vahendid ei võimalda teha eakaaslastega samu asju, eelistasid oluliselt vähem jätkata õpinguid gümnaasiumis (34%) võrreldes õpilastega, kelle pere majanduslik toimetulek võimaldas teha eakaaslastega samu asju (59%). Samuti oli selliste õpilaste seas rohkem neid, kes plaanivad jätkata kutsekoolis (17% vs 12%) ning neid, nende osakaal, kes ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõppu teevad (32% vs 21%).

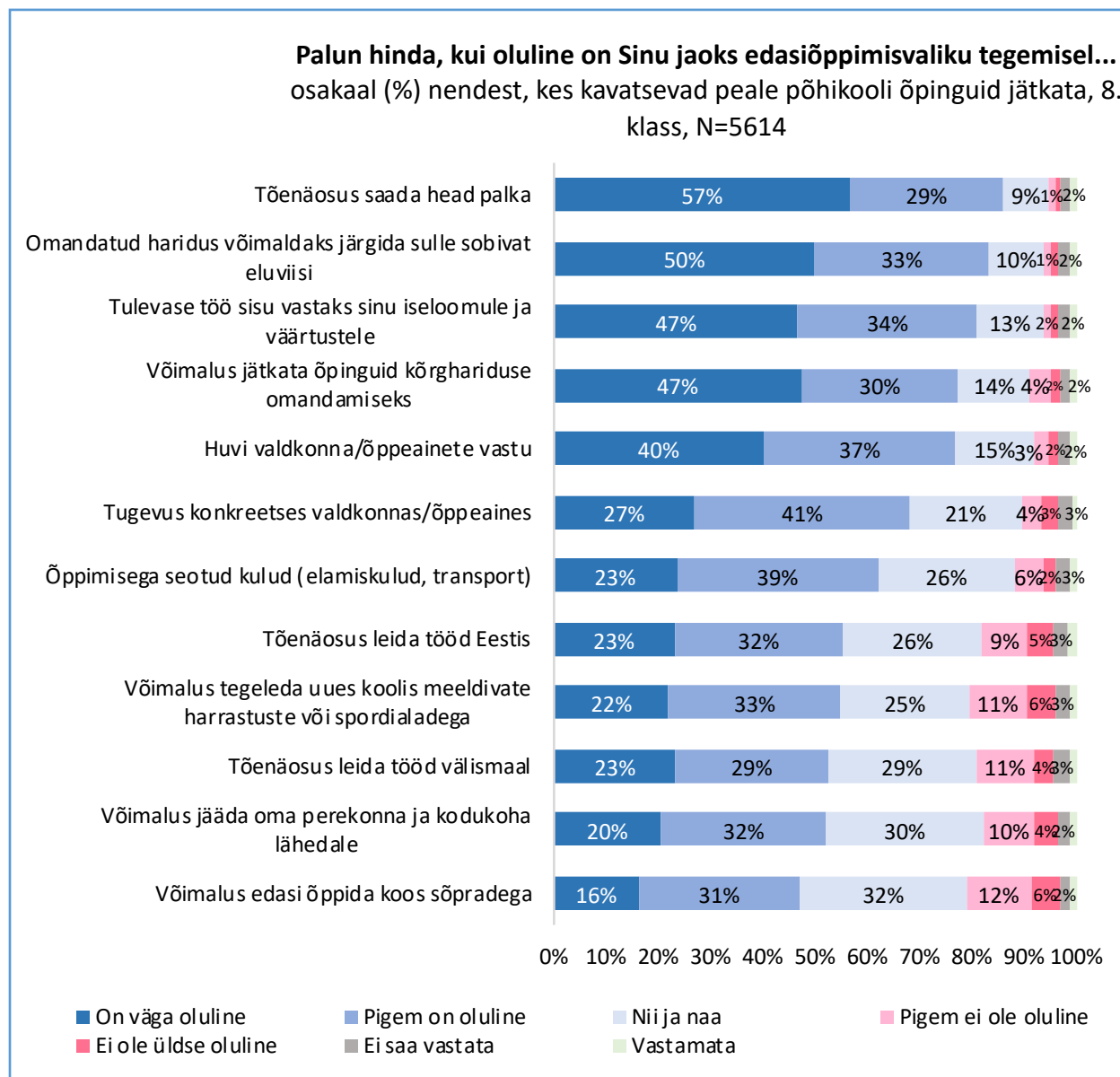
Erivajadusega 8. klassi õpilased eelistavad oluliselt vähem jätkata õpinguid gümnaasiumis (40%) ning veidi enam kutsekoolis (15%) võrreldes õpilastega, kellel erivajaduseta õpilastega, kellest 59% plaanis jätkata gümnaasiumis ning 12% kutsekoolis. Erivajadusega 8. klassi õppurite seas on võrreldes erivajaduseta õpilastega suurem ka nende osakaal, kes ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli teha (27% vs 21%).

3.2 8. klassi õpilaste edasiõppimise plaane mõjutavad tegurid

Nendel 8. klassi õpilastel, kes oskasid välja tuua oma eelistuse edasiõppimise osas ehk märkisid ankeeti, kas nad soovivad peale põhikooli õpinguid jätkata kutsekoolis või gümnaasiumis, paluti hinnata, kui olulised on nende jaoks erinevad tegurid edasiõppimisvaliku tegemisel.

Edasiõppimise plaanide tegemisel peavad 8.klassi õpilased oluliseks (väga oluline+pigem oluline) tõenäosust saada head palka (86%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (83%) ning et tulevase töö sisu vastaks iseloomule ja väärtustele (81%). Vähem oluliseks peetakse tõenäosust leida tööd välismaal ning võimalust jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale (52%) ning võimalust õppida edasi koos sõpradega (47%).

Joonis 4 Palun hinda, kui oluline on Sinu jaoks edasiõppimisvaliku tegemisel... (üldjaotus), 8. klass

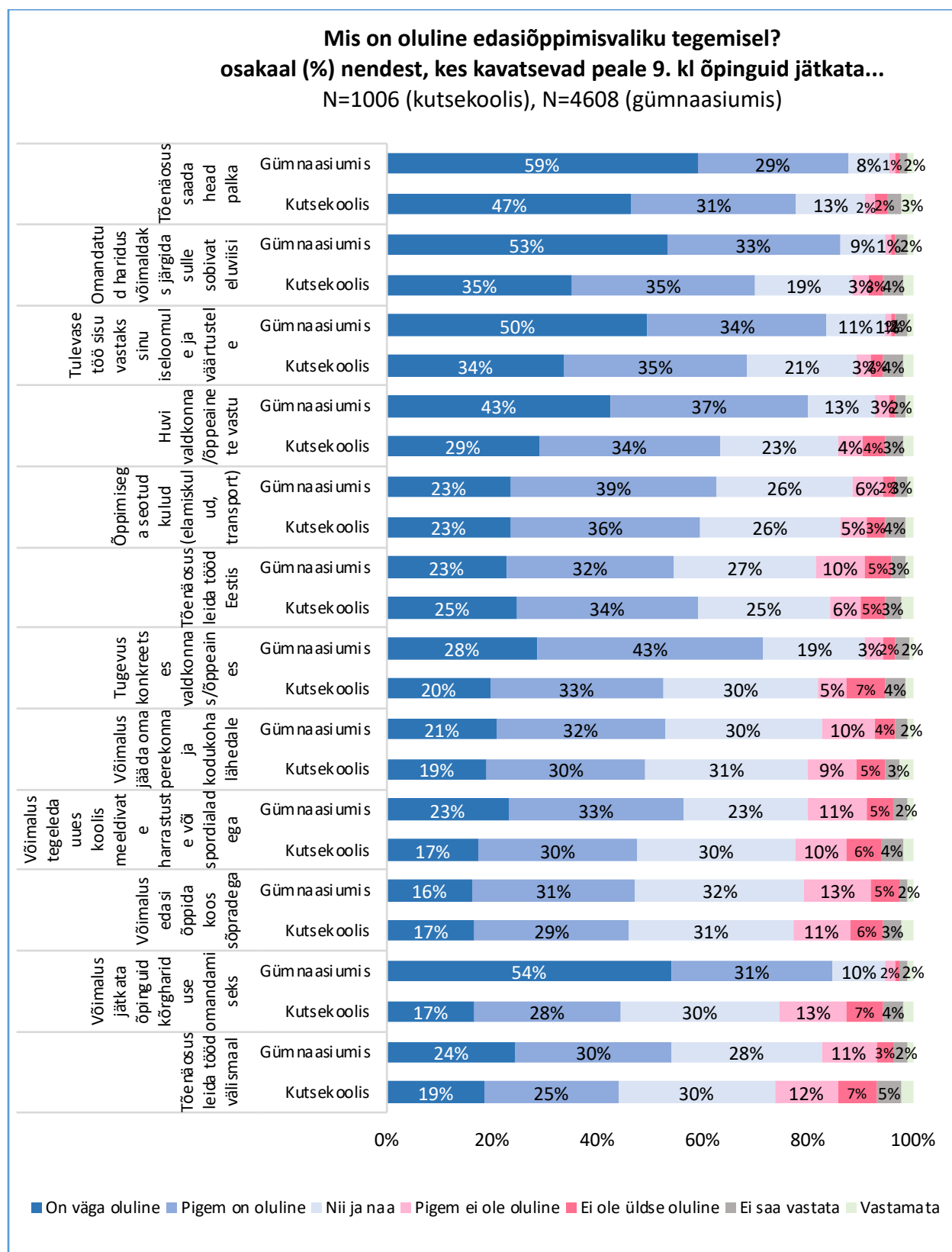
Nendele, kes soovivad peale põhikooli õpinguid jätkata kutsekoolis, on sarnaselt üldjaotusega kolm olulisemat (väga oluline+pigem oluline) tegurit tõenäosus saada head palka (78%), omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (70%) ning tulevase töö sisu vastavus iseloomule ja väärtustele (69%). Samas tõi neid tegureid esile keskmisest väiksem osakaal vastanutest.

Peale põhikooli kutsekoolis jätkata soovijad nimetasid vähem olulisematena võimalust edasi õppida koos sõpradega (46%), võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (45%) ning tõenäosust leida tööd välismaal (44%).

Õpilased, kes soovivad peale põhikooli õpinguid gümnaasiumis, tõid kolme kõige olulisema (väga oluline+pigem oluline) tegurina esile tõenäosuse saada head palka (88%), et omandatud haridus võimaldataks järgida sobivat eluviisi (86%) ning võimaluse jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (85%). Neid tegureid tõi esile keskmisest suurem osakaal vastanutest. Võrreldes kutsekoolis õpinguid jätkata soovijatega peavad need, kes soovivad jätkata õpinguid gümnaasiumis väga oluliseks võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (45% vs 85%).

Peale põhikooli gümnaasiumis jätkata soovijad nimetasid vähem olulisematena tõenäosust leida tööd välismaal (54% pidas väga või pigem oluliseks), võimalust jääda oma pere ja kodukoha lähedale (53% pidas väga või pigem oluliseks) ning võimalust edasi õppida koos sõpradega (47% pidas väga või pigem oluliseks).

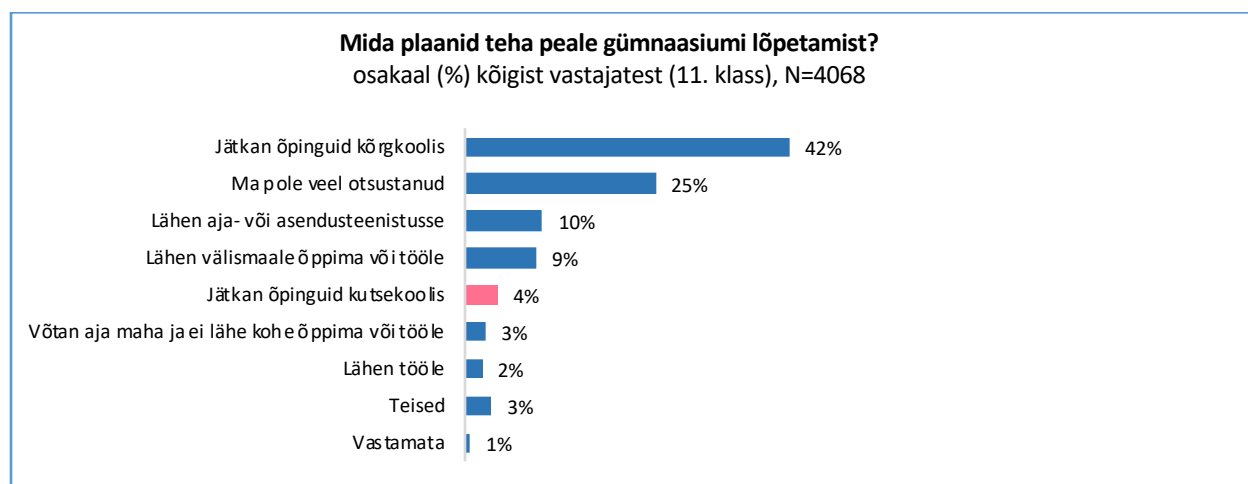
Joonis 5 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (soovib jätkata õpinguid kutsekoolis või gümnaasiumis), 8. klass

3.3 11. klassi õpilaste edasiõppimise plaanid

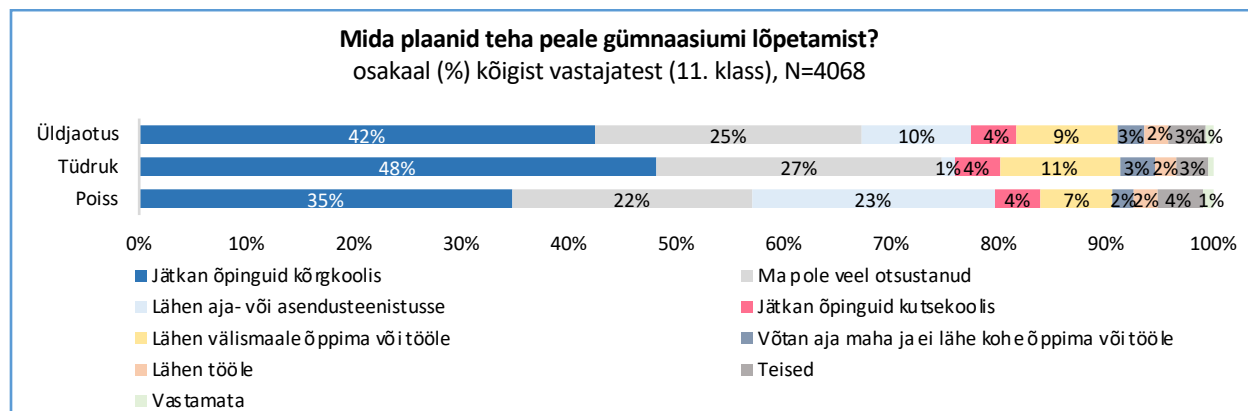
Vähem kui pooled 11. klassi õpilastest plaanivad peale gümnaasiumi lõpetamist jätkata õpinguid kõrgkoolis (42%). Peale gümnaasiumi kavatseb 10% õpilastest minna aja- või asendusteenistusse ning 9% välismaale õppima või tööle. Kutsekoolis kavatseb õpinguid jätkata 4% 11. klassi õpilastest ning 3% kavatsevad võtta aja maha ja ei lähe kohe õppima või tööle. Peale gümnaasiumi kavatseb tööturule siirduda 2% 11. klassi õpilastest. Suhteliselt suur osa vastanutest (25%) ei ole veel otsustanud, mida peale gümnaasiumi lõppu teevad.

Joonis 6 Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (üldjaotus), 11. klass

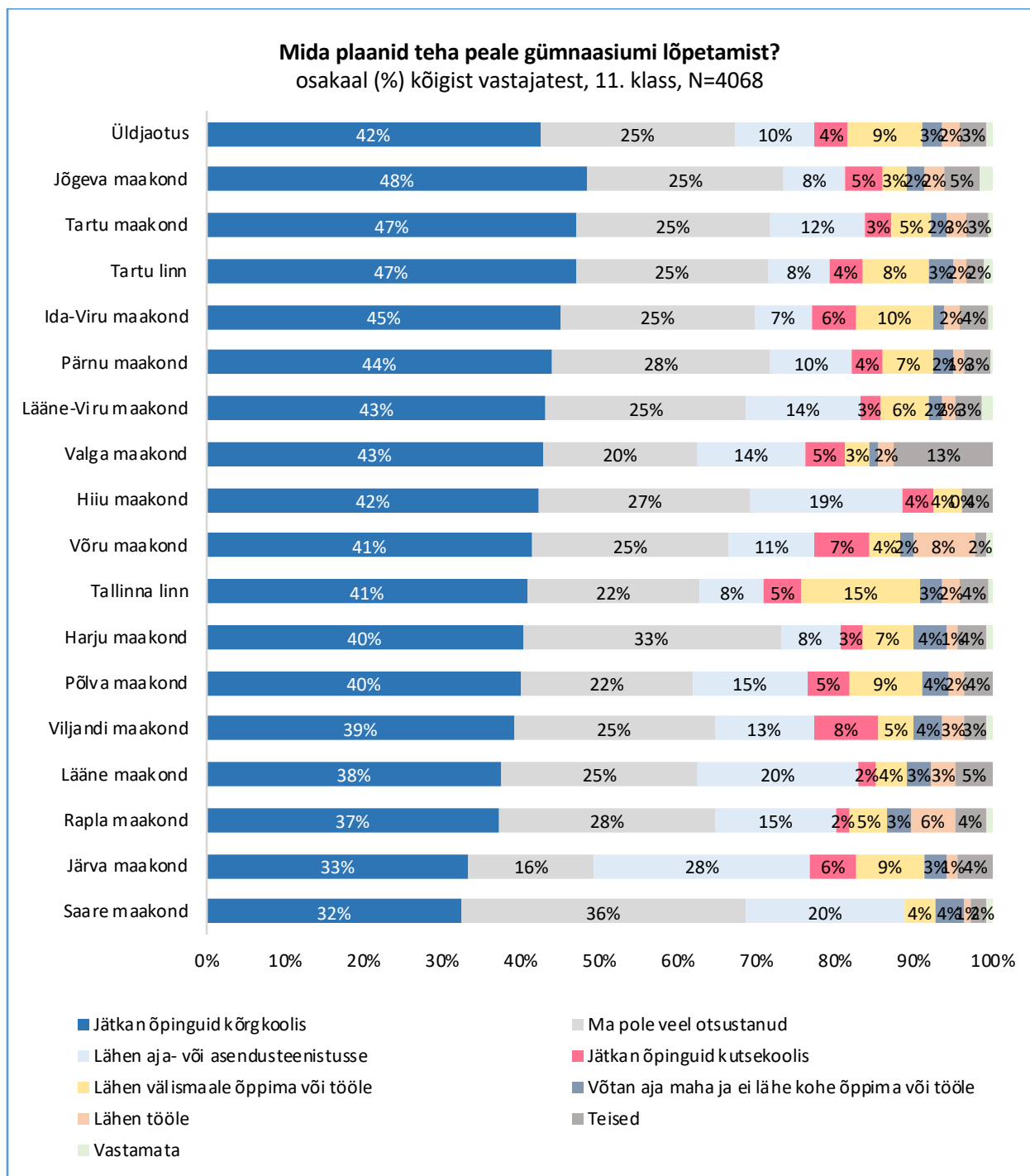
11. klassi tüdrukud soovivad võrreldes poistega keskmisest enam peale gümnaasiumi õpinguid jätkata kõrgkoolis (48% vs 35%). Poistest 23% vastas, et neil on peale gümnaasiumi kavas minna aja- või asendusteenistusse. Nende vastanute hulgas, kes plaanivad õpinguid jätkata kutsekoolis, ei olnud soo lõikes erinevusi – 4% poistest ning 4% tüdrukutest kavatseb peale gümnaasiumi jätkata õpinguid kutsekoolis.

Joonis 7 Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (sugu), 11. klass

Kõrgkoolis soovivad keskmisest enam õpinguid jätkata Tartu linna 11. klasside õpilased (47%). Keskmisest vähem valivad edasiõppimiskohana kõrgkooli Saare maakonna 11. klassi õpilased (32%). Peale gümnaasiumi kutsekooli minna eelistavad keskmisest enam õppurid Viljandi (8%) ja Võru (7%) maakonnas. Neid, kes ei ole veel otsustanud, mida peale gümnaasiumi lõpetamist teevad, on keskmisest enam Harju ja Saare maakonnas, vastavalt 33% ja 36%. Tallinna linna 11. klassi õpilaste seas on võrreldes teiste piirkondadega oluliselt rohkem neid, kes soovivad minna peale gümnaasiumi välismaale edasi õppima või tööle (15%).

Joonis 8 Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (maakond), 11. klass

Kooliga seotud tunnuste (**omandivorm, kooli tüüp, õpilaste arv**) analüüsi põhjal selgus, et keskmisest oluliselt enam plaanivad kõrgkoolis õpinguid jätkata riigikoolide õpilased (49%), kelle osakaal valimis oli 20,4%. Samuti kavatsesid kõrgkoolis jätkata enam ainult gümnaasiumiastmega koolide õpilased (46%), kelle osakaal valimis oli 33,4%.

Need 11. klassi õpilased, kelle **vanematel on kõrgharidus või kutseharidus**, soovivad keskmisest veidi enam valida õpingute jätkamiseks kõrgkooli, vastavalt (45% ja 47%). Kutsekoolis soovib jätkata 3% õpilastest, kelle vanematel on kõrgharidus, ning 5% õpilastest, kelle vanematel on kutseharidus.

Peale gümnaasiumi eelistavad keskmisest enam minna kutsekooli need õpilased, kelle emal või isal on ainult põhiharidus (vastavalt 10% ja 8%).

Kõrgkooli on plaanis minna 43% eesti keeles õppijatest ning 37% vene keeles õppijatest. Vene õppekeelega 11. klassi õpilased, kelle osakaal valimis oli suhteliselt vähene (5,9%), kavatsesid keskmisest enam peale gümnaasiumi õpinguid jätkata kutsekoolis (10%). Samuti plaanivad keskmisest enam minna kutsekooli vene keelt koduse keelena rääkivad õpilased (8%). Nende osakaal, kes soovivad peale gümnaasiumi minna välismaale õppima või tööle, on suurem vene õppekeelega (19%) ning samuti vene keelt koduse keelena rääkivate 11. klassi õpilaste seas (15%).

Pere **majanduslik toimetulek** mõjutab valikute tegemist õpingute jätkamisel. Need, kes vastasid eitavalt küsimusele „*kas sinu pere rahalised vahendid võimaldavad sul teha eakaaslastega samu asju?*“ eelistasid keskmisest oluliselt vähem jätkata õpinguid kõrgkoolis (35%, kõrgkoolis jätkata soovinute keskmine osakaal - 42%) ning plaanivad keskmisest veidi rohkem jätkata kutsekoolis (7%, kutsekoolis jätkata soovinute keskmine osakaal – 4%).

Erivajadusega õppurite puhul ei tulnud välja keskmisest olulisi erinevusi plaanide osas peale gümnaasiumi lõppu. Kõrgkoolis kavatses õpinguid jätkata 40% ning kutsekoolis 5% erivajadusega õpilastest.

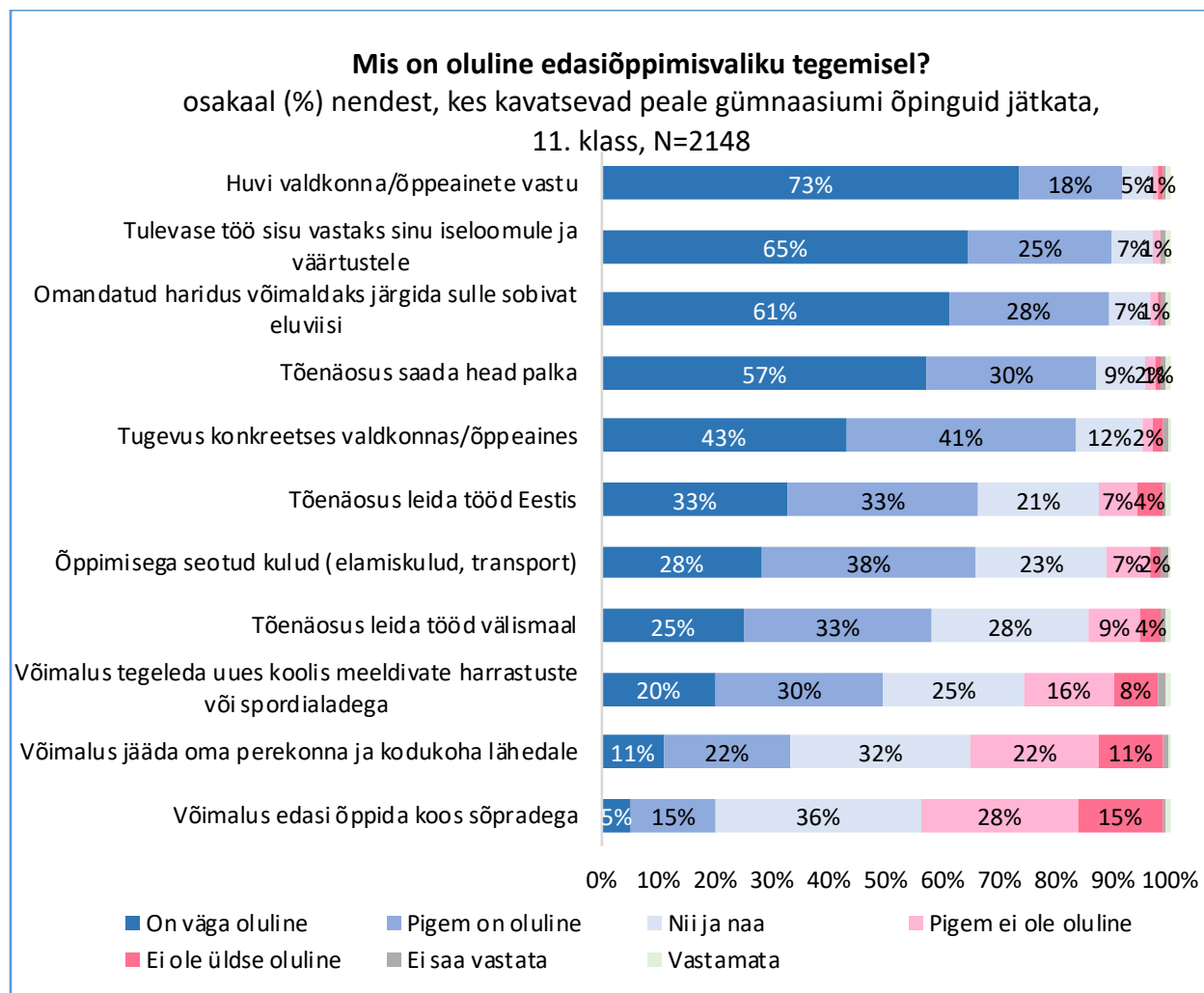
3.4 11. klassi õpilaste edasiõppimise plaane mõjutavad tegurid

Nendel 11. klassi õpilastel, kes soovivad peale gümnaasiumi õpinguid jätkata kutsekoolis või kõrgkoolis, paluti hinnata, kui olulised on nende jaoks erinevad tegurid edasiõppimisvaliku tegemisel.

Edasiõppimise plaanide tegemisel peavad 11. klassi õpilased oluliseks (väga oluline+pigem oluline) huvi valdkonna/õppeainete vastu (91%), tulevase töö vastavust iseloomule ja väärtustele (90%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (89%), tõenäosust saada head palka (87%) ning tugevust konkreetses valdkonnas/õppeaines (84%).

Vähem peeti oluliseks (väga+pigem oluline) võimalust jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale (33%) ning võimalust õppida edasi koos sõpradega (20%).

Joonis 9 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (üldjaotus), 11. klass

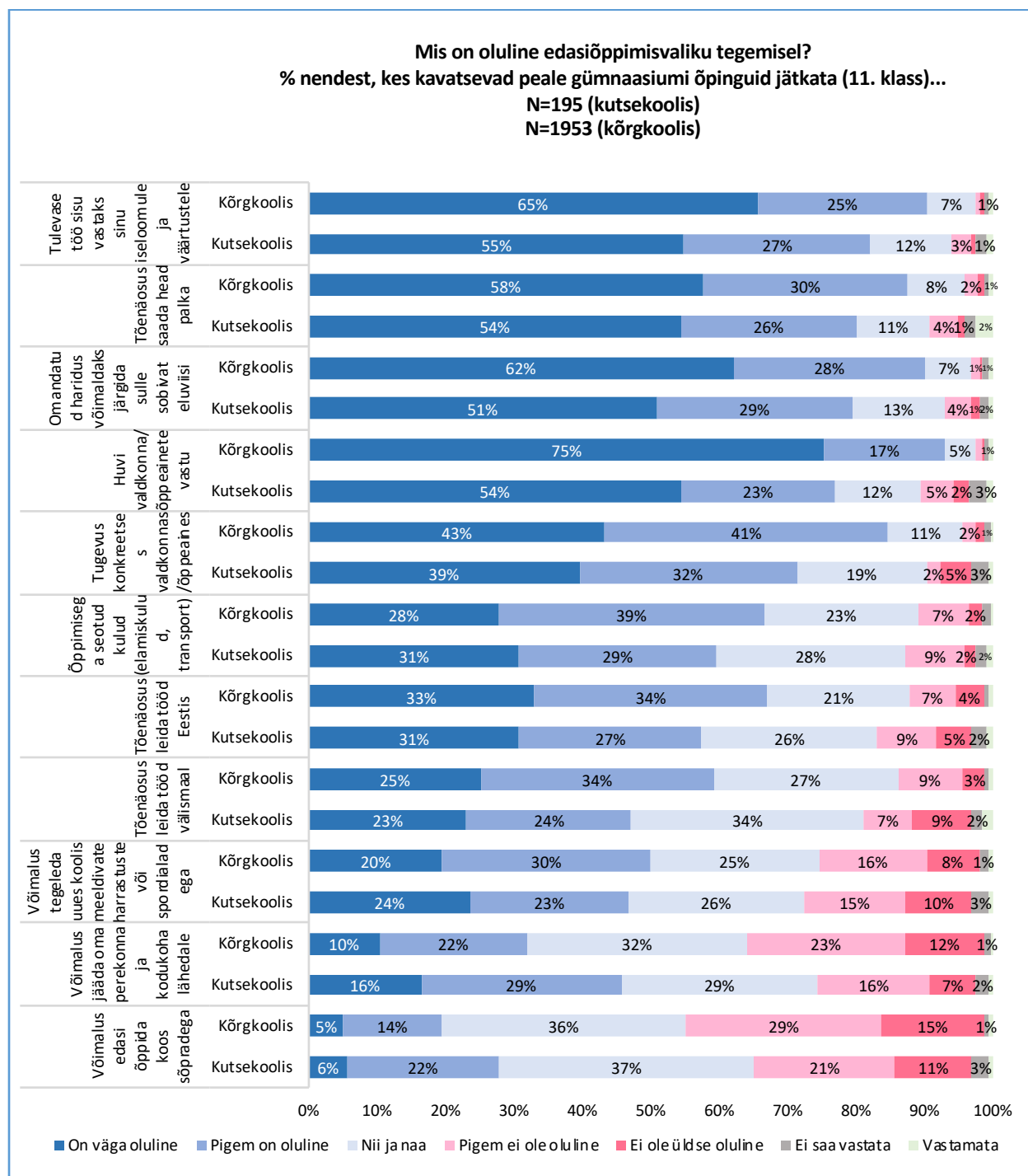
Nendele, kes soovivad peale gümnaasiumi õpinguid jätkata kutsekoolis, on kolm olulisemat (väga oluline+pigem oluline) tegurit tulevase töö sisu vastavus iseloomule ja väärtustele (82%) töenäosus saada head palka (80%) ning et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (80%).

Peale gümnaasiumi kutsekoolis jätkata soovijad nimetasid vähem olulisematena võimalust jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale (45% pidas väga või pigem oluliseks) ning võimalust edasi õppida koos sõpradega (28% pidas väga või pigem oluliseks).

Need, kes soovivad peale gümnaasiumi jätkata õpinguid kõrgkoolis, tõid kolme kõige olulisema (väga oluline+pigem oluline) tegurina esile huvi valdkonna/õppeainete vastu (92%), tulevase töö vastavust iseloomule ja väärtustele (90%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (90%), töenäosust saada head palka (88%) ning tugevust konkreetses valdkonnas/õppeaines (84%).

Vähem peeti oluliseks (väga+pigem oluline) võimalust jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale (32%) ning võimalust õppida edasi koos sõpradega (19%).

Joonis 10 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (soovib jätkata õpinguid kutsekoolis või kõrgkoolis), 11. klass

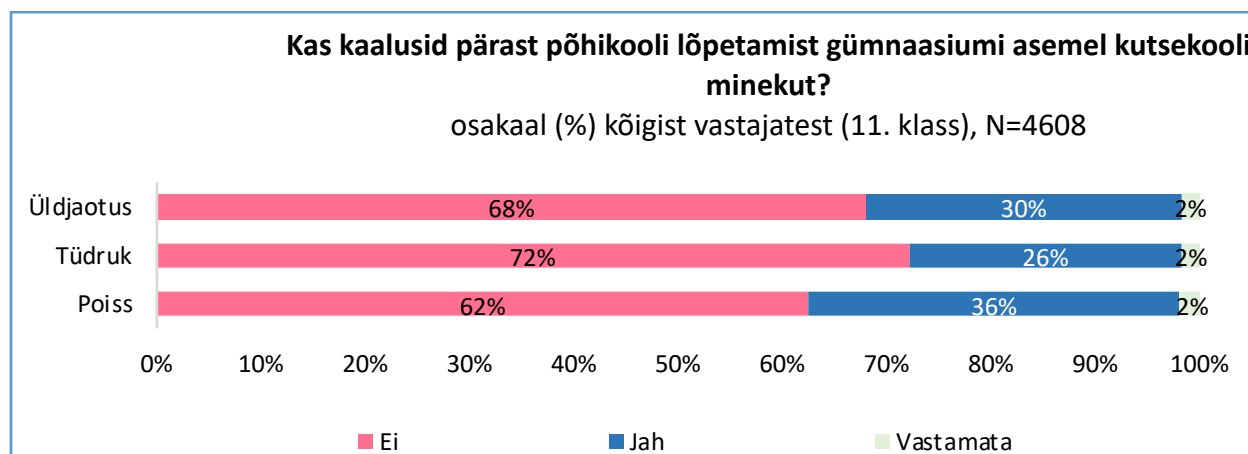

3.5 11. klassi õpilaste peale põhikooli tehtud edasiõppimise valikud ning neid mõjutanud tegurid

Gümnaasiumi 11. klassi õpilastelt sooviti teada saada, kuivõrd nad kaalusid pärast põhikooli lõpetamist kutsekoolis õpingute jätkamist. Kolmandik uuringus osalenud 11. klassi õpilastest (30%) kaalus ning 68% õpilastest ei kaalunud peale põhikooli gümnaasiumi asemel kutsekoolis õpingute jätkamist. 11. klassi poiste seas oli keskmisest oluliselt rohkem neid, kes kaalusid kutsekooli minekut (36%).

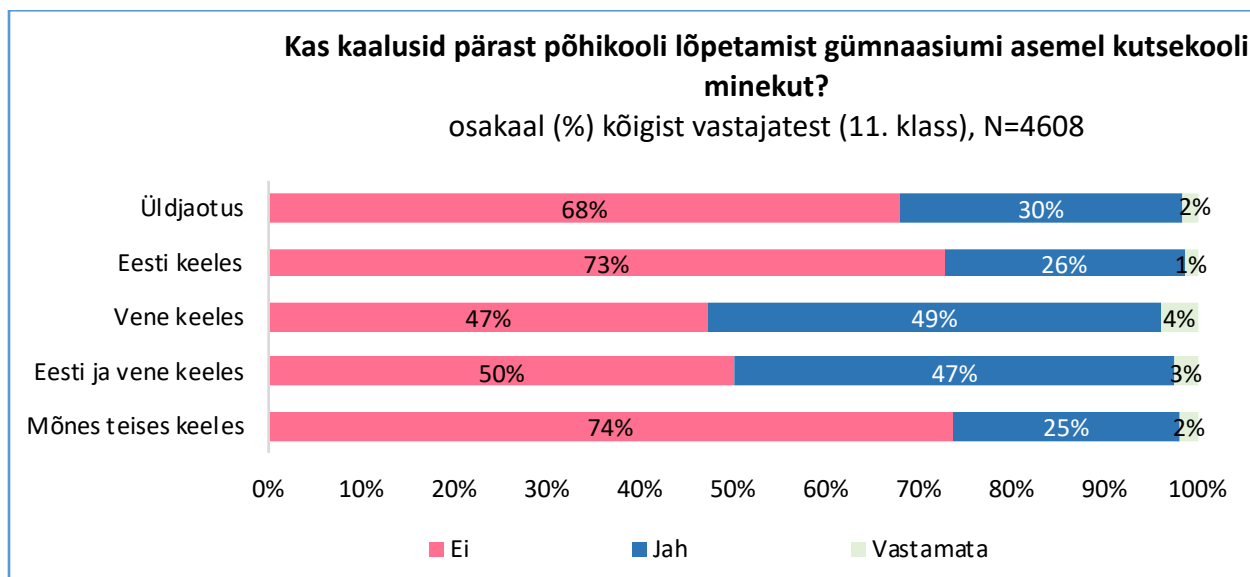
Nende 11. klassi õpilaste osakaal, kes kaalusid kutsekooli minekut peale põhikooli (30%), on oluliselt suurem võrreldes 8. klassi õpilaste osakaaluga, kellel on kavas peale põhikooli jätkata õpinguid kutsekoolis (12%). Siinkohal tuleb arvestada, et suurel osal 8. klassi õpilastest ei ole edasiõppimisplaanid selged nendest, kes ei olnud edasiõppimisvaliku osas veel otsustanud, jätkavad umbes pooled hiljem kutsekoolis ja teine pool gümnaasiumis.

Joonis 11 Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (sugu), 11. klass

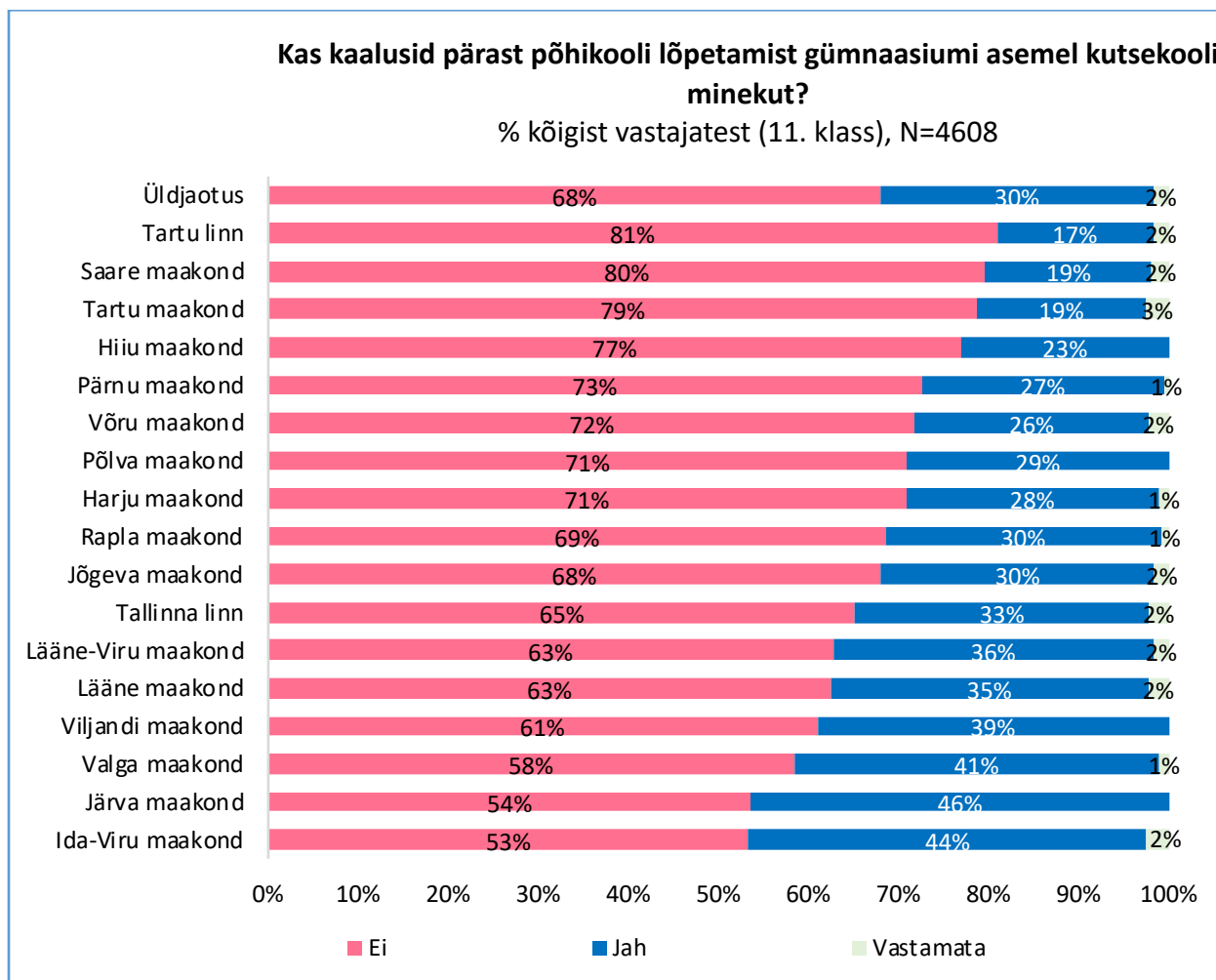
Kutsekooli minekut kaalusid peale põhikooli lõpetamist keskmisest oluliselt enam vene õppekeelega 11. klassi õpilased (49%), kelle osakaal valimis oli suhteliselt väike (4,9%). Eesti õppekeelega õpilased kaalusid peale põhikooli kutsekooli minekut keskmisest vähem (26%).

Joonis 12 Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (õppekeel), 11. klass

Pärast põhikooli lõpetamist kaalusid kutsekooli minekut keskmisest enam Ida-Viru mk (44%), Järva mk (46%), Lääne-Viru mk (36%), Valga mk (41%) ja Viljandi mk (39%) 11. klassi õpilased. Keskmisest oluliselt vähem kaalusid kutsekooli õppima minekut Tartu linna (17%), Tartu mk (19%) ja Saare mk (19%) 11. klasside õpilased.

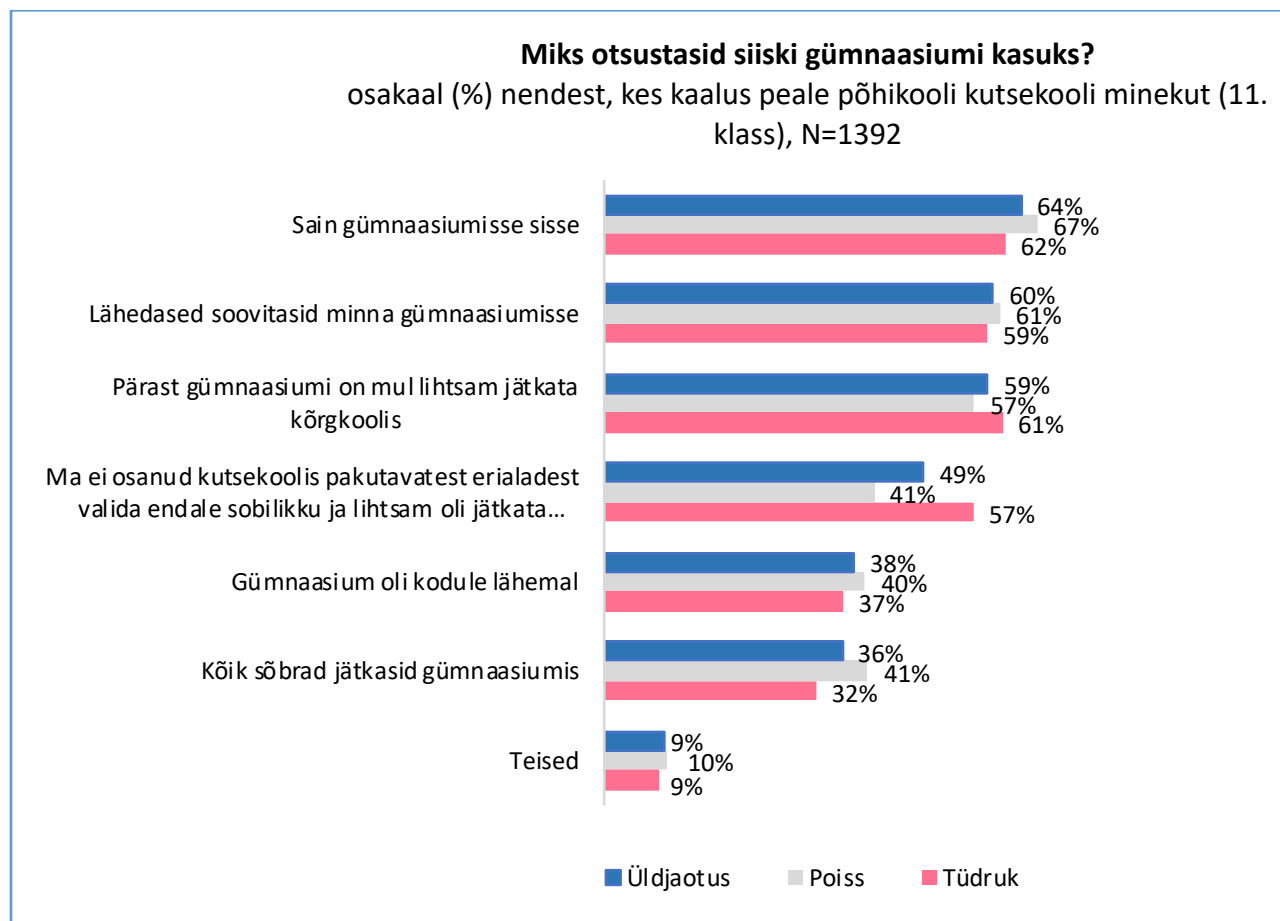
Joonis 13 Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (maakond), 11. klass

Need 11. klassi õpilased, kes **kaalusid** peale põhikooli kutsekooli minekut, märkisid ankeedis enamasti mitu põhjust, miks otsustasid siiski gümnaasiumi kasuks. Peamiste põhjustena toodi esile gümnaasiumisse sisse saamist (64%), lähedaste soovitus minna gümnaasiumisse (60%), et pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (59%) ning et kutsekoolis pakutavatest erialadest ei osanud valida sobilikku ja lihtsam oli jätkata gümnaasiumis (49%). Vähem nimetati põhjustena gümnaasiumi paiknemist kodule lähemal (38%) ning sõprade jätkamist gümnaasiumis (36%).

Poisid tõid tüdrukutega võrreldes põhjusena esile sõprade jätkamist gümnaasiumis (41% vs 32%). Tüdrukud otsustasid gümnaasiumis jätkamise kasuks võrreldes poistega keskmisest rohkem põhjusel, et ei osatud kutsekoolis pakutavatest erialadest valida endale sobilikku ning lihtsam oli jätkata gümnaasiumis (57% vs 41%).

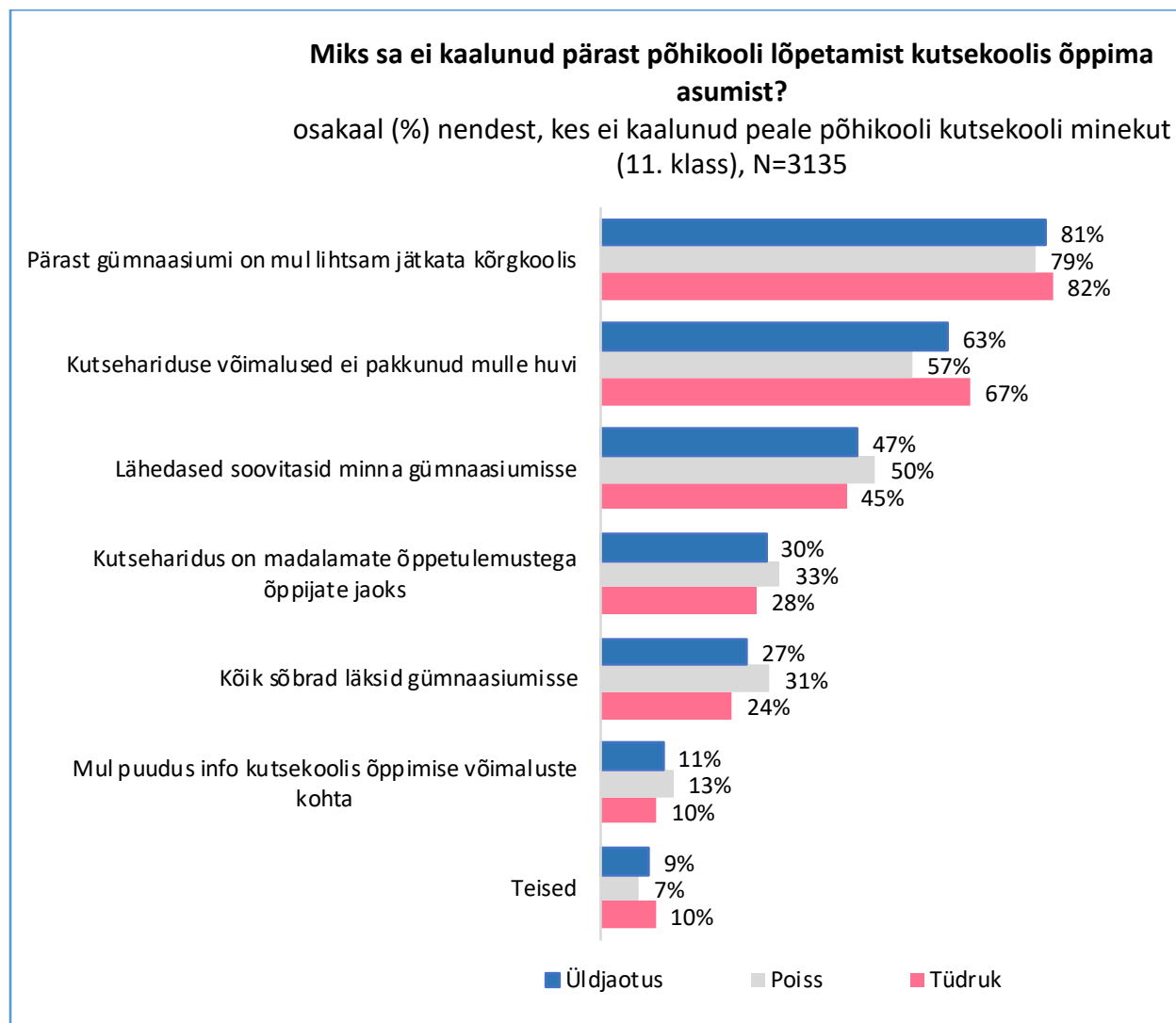
Joonis 14 Miks otsustasid peale põhikooli gümnaasiumi kasuks (sugu), 11. klass

Need 11. klassi õpilased, kes **ei kaalunud** peale põhikooli kutsekooli minekut, tõid peamiste põhjustena gümnaasiumi kasuks otsustamisel esile, et pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (81%), et kutsehariduse võimalused ei pakkunud huvi (63%) ning et lähedased soovitasid minna gümnaasiumisse (47%). Vähem nimetati põhjustena, et gümnaasium on madalamate õpitulemustega õppijate jaoks (30%), kõik sõbrad läksid gümnaasiumisse (27%) ning et puudus info kutsekoolis õppimise võimaluste kohta (11%).

Poisid tõid tüdrukutega võrreldes keskmises enam põhjusena esile, et kõik sõbrad jätkasid gümnaasiumis (31% vs 24%). Tüdrukud otsustasid gümnaasiumis jätkamise kasuks võrreldes poistega keskmisest rohkem põhjusel, et kutsehariduse võimalused ei pakkunud huvi (67% vs 57%).

Joonis 15 Miks sa ei kaalunud peale põhikooli lõpetamist kutsekoolis õppima asumist (sugu), 11. klass

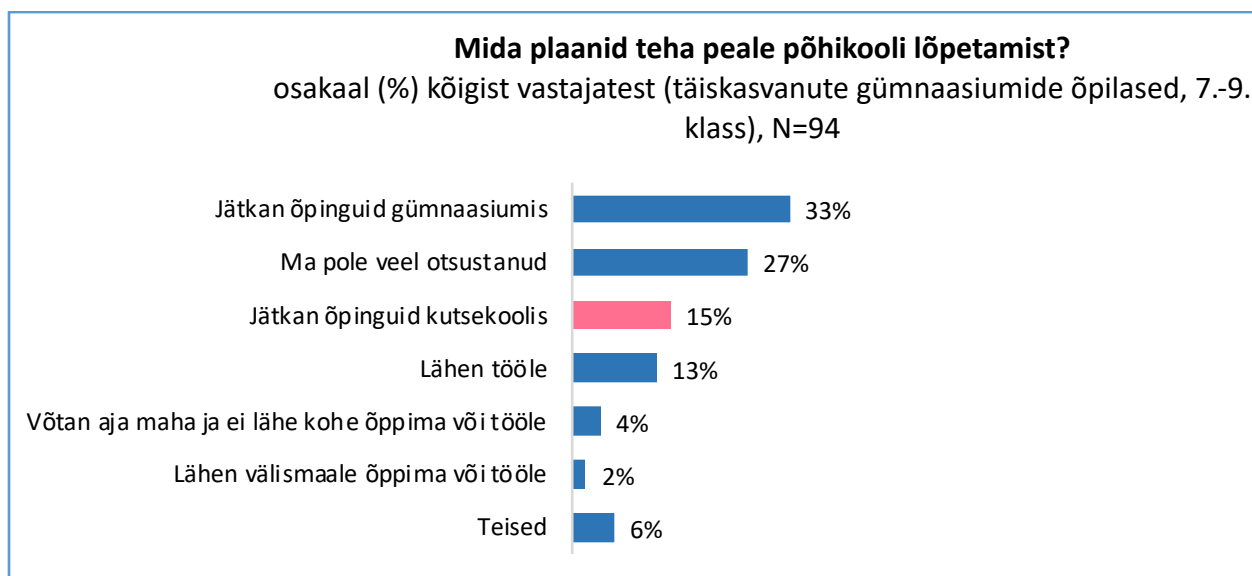

3.6 Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste edasiõppimisplaanid ning neid mõjutavad tegurid

Peale põhikooli kavatseb 33% täiskasvanute gümnaasiumi 7.-9. klassi õppuritest jätkata õpinguid gümnaasiumis ning 15% kutsekoolis. Täiskasvanute gümnaasiumi 7.-9. klassi õpilastest 13% soovib minna tööle, 4% kavatseb võtta aja maha ning ei lähe kohe õppima või tööle. 2% õpilastest soovib minna tööle välismaale. Veidi üle veerandi vastanutest (27%) ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõppu teevad.

Võrreldes tavakooli 8. klassi õpilastega on täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste seas rohkem neid, kes pole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõpetamist teha plaanivad (27% vs 22%) ning neid, kes kavatsevad minna tööle (13% vs 2%). Samuti on veidi kõrgem kutsekooli minejate osakaal võrreldes tavakooli 8. klassiga (15% vs 12%).

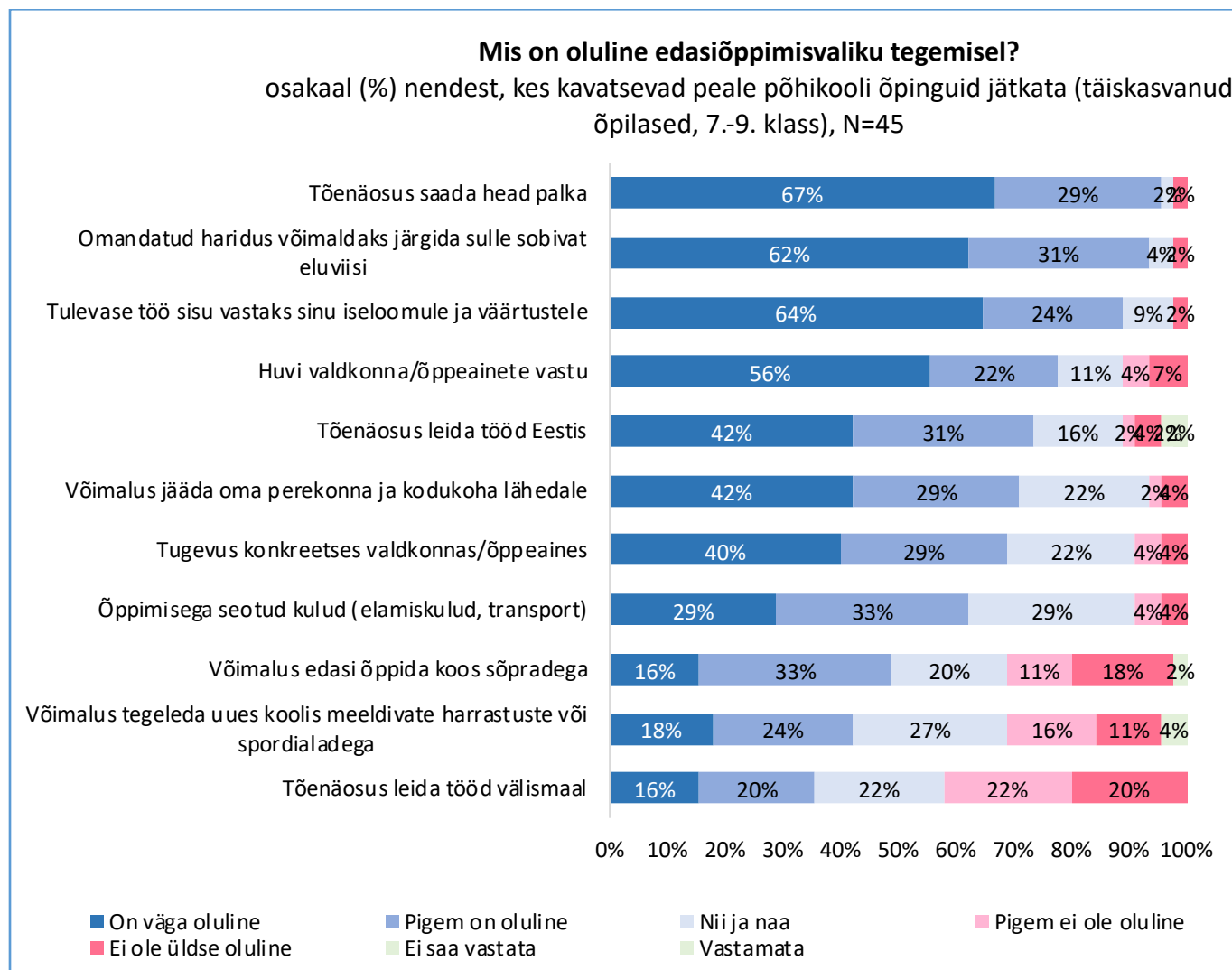
Joonis 16 Mida plaanid teha peale põhikooli lõpetamist (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 7.-9. klass

Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õppuritel, kes soovisid peale põhikooli õpinguid jätkata kutsekoolis või gümnaasiumis (48%), paluti hinnata kui olulised on nende jaoks erinevad tegurid edasiõppimisvaliku tegemisel.

Edasiõppimise plaanide tegemisel pidasid täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õppurid oluliseks (väga oluline+pigem oluline) tõenäosust saada head palka (96%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (93%) ning et tulevase töö sisu vastaks iseloomule ja väärtustele (88%). Vähem oluliseks (väga oluline+pigem oluline) peeti võimalust õppida edasi koos sõpradega (49%), võimalust tegeleda uues koolis meeldivate harrastuste või spordialadega (42%) ning tõenäosust leida tööd välismaal (36%).

Joonis 17 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (üldjaotus), täiskasvanud õpilased 7.-9. klass

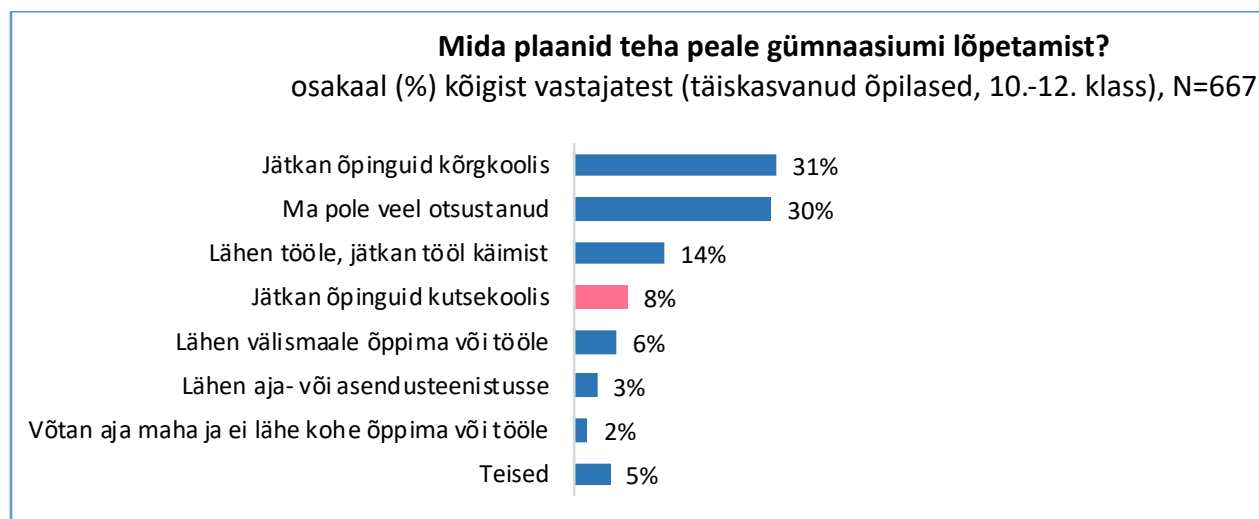
3.7 Täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilaste edasiõppimisplaanid ning neid mõjutavad tegurid

Täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õppuritest plaanib peale gümnaasiumi lõpetamist jätkata õpinguid kõrgkoolis 31% ning kutsekoolis 8%. Tööle kavatseb minna või tööl käimist jätkata 14%, välismaale õppima või tööle minna 6% ning aja- või asendusteenistusse minna 3% täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õppuritest. 2% õpilastest kavatseb võtta aja maha ning ei lähe kohe õppima või tööle. Suhteliselt suur osa vastanutest (30%) ei ole veel otsustanud, mida peale gümnaasiumi lõppu teevad.

Võrreldes tavagümnaasiumi 11. klassi õpilastega on täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilaste seas väiksem nende osakaal, kes soovivad jätkata õpinguid kõrgkoolis (42% vs 31%) ning kes lähevad välismaale õppima või tööle (9% vs 6%).

Rohkem on täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilaste seas neid, kes kavatsevad jätkata õpinguid kutsekoolis (8% vs 4%) ning neid, kes pole veel otsustanud, mida peale gümnaasiumi lõpetamist teevad (30% vs 25%).

Joonis 18 Mida plaanid teha peale gümnaasiumi lõpetamist (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass

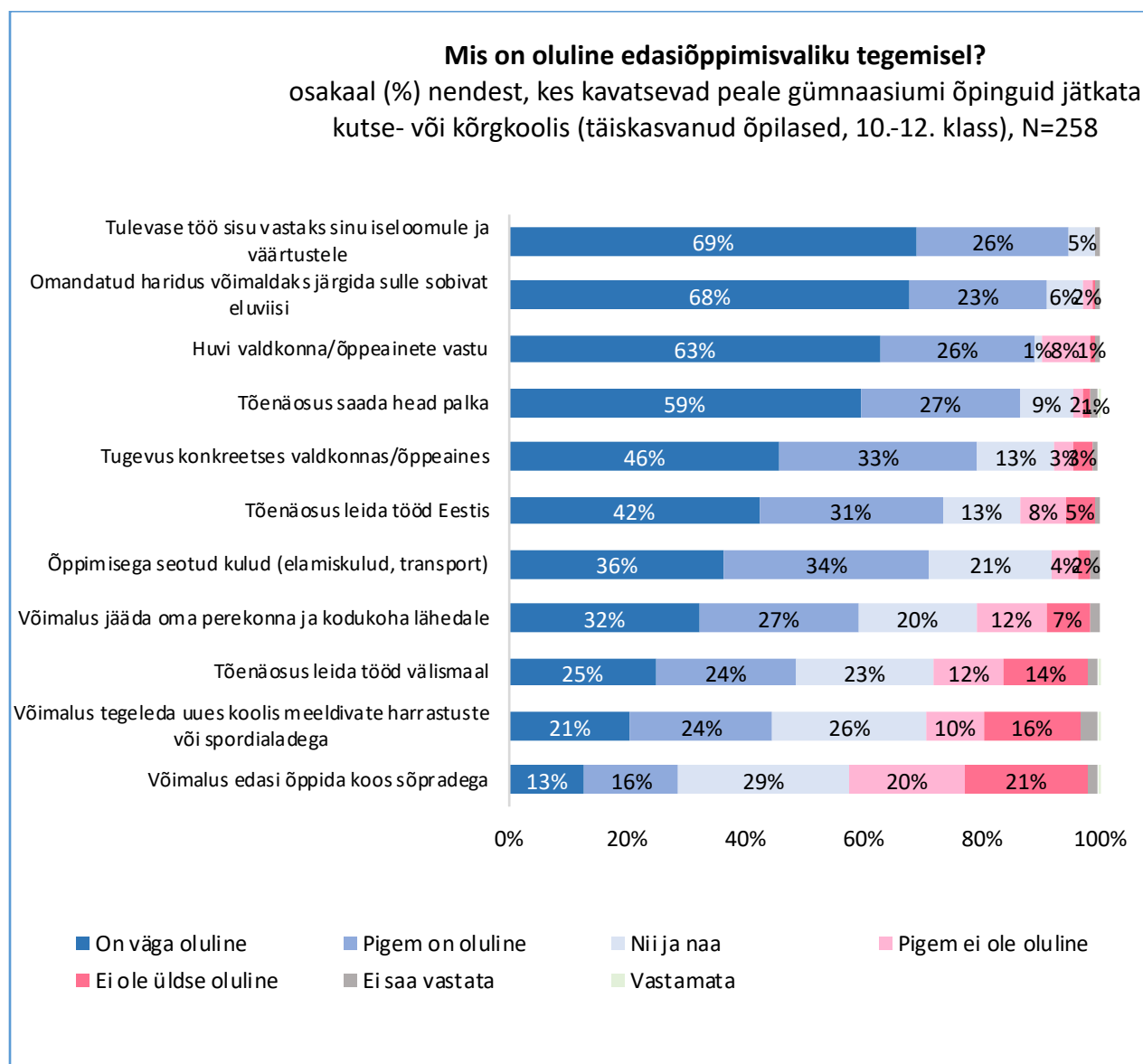

Täiskasvanute gümnaasiumide 10-12. klassi õppuritel, kes soovivad peale gümnaasiumi õpinguid jätkata kutsekoolis või kõrgkoolis, paluti hinnata, kui olulised on nende jaoks erinevad tegurid edasiõppimisvaliku tegemisel.

Edasiõppimise plaanide tegemisel peavad täiskasvanute gümnaasiumide 10-12. klassi õppurid oluliseks (väga oluline+pigem oluline) tulevase töö vastavust iseloomule ja väärtustele (95%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (91%), huvi valdkonna/õppeainete vastu (89%), tõenäosust saada head palka (86%) ning tugevust konkreetses valdkonnas/õppeaines (79%).

Vähem peeti oluliseks (väga+pigem oluline) võimalust tegeleda uues koolis meeldivate harrastuste või spordialadega (45%) ning võimalust õppida edasi koos sõpradega (29%).

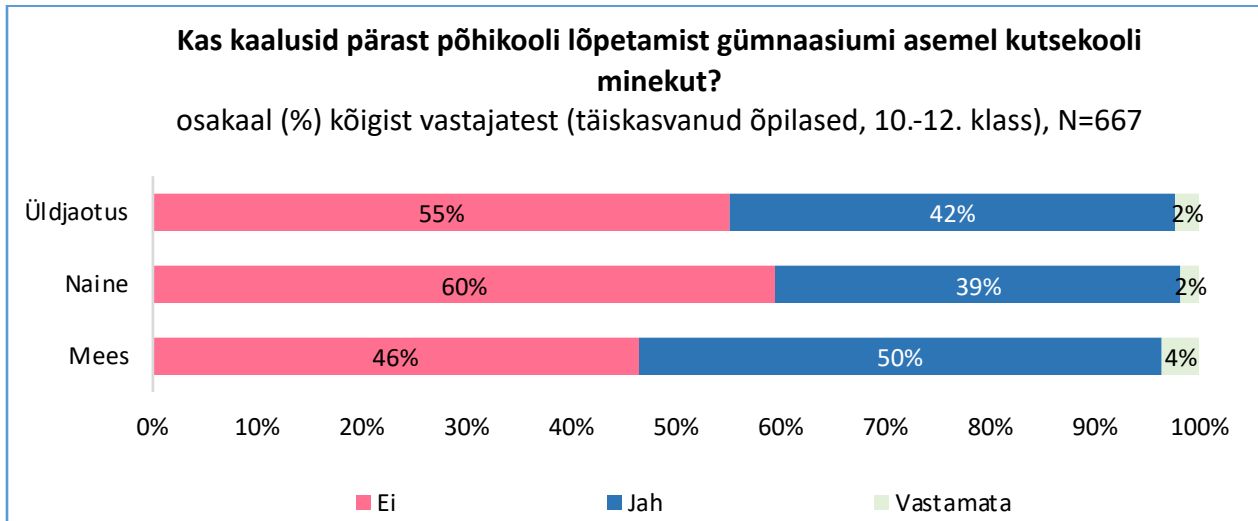
Joonis 19 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass

3.8 Täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilaste peale põhikooli tehtud edasiõppimise valikud ning neid mõjutanud tegurid

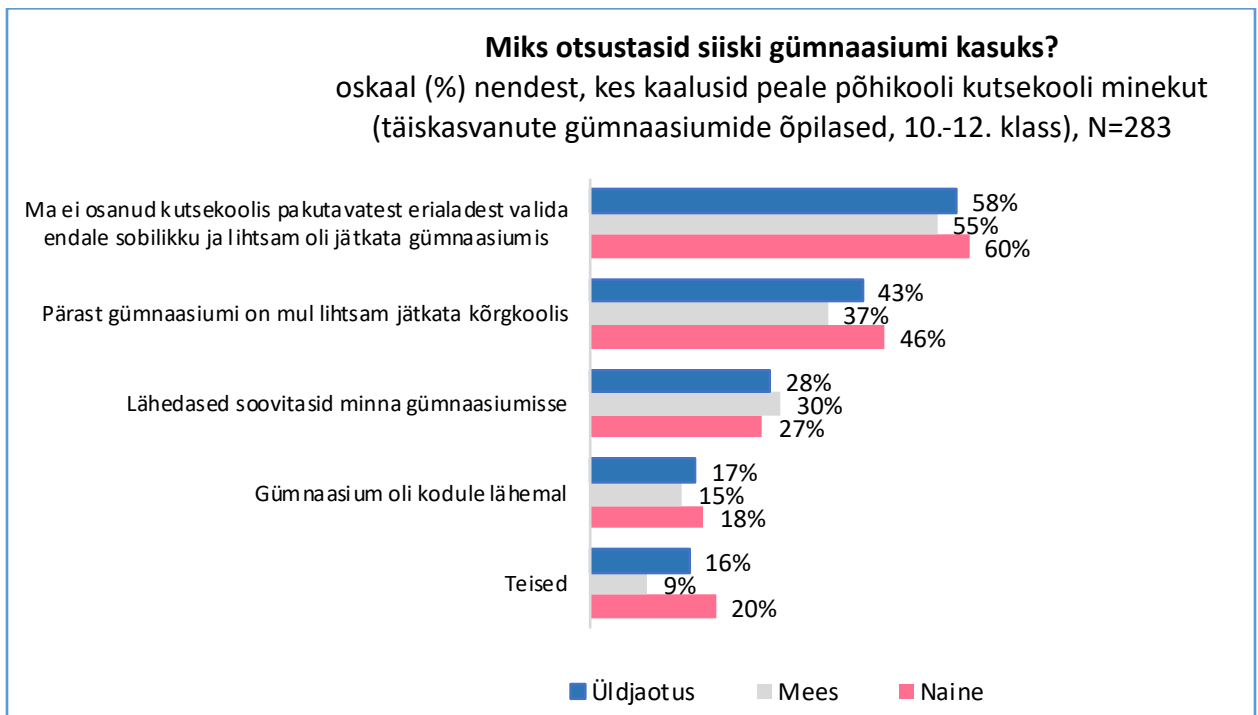
10.-12. klassi täiskasvanud õppurilt küsiti “kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist kutsekooli minekut?”. Uuringus osalenud täiskasvanute gümnaasiumide 10-12. klassi õppuritest 42% kaalus pärast põhikooli kutsekooli minekut ning 55% ei kaalunud peale põhikooli kutsekoolis õpingute jätkamist. Mehed kaalusid naistega võrreldes keskmisest oluliselt rohkem kutsekooli minekut (50% vs 39%). Naiste seas oli meestega võrreldes keskmisest oluliselt kõrgem nende osakaal, kes ei kaalunud peale põhikooli kutsekooli minekut (60% vs 46%).

Joonis 20 Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut (sugu), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass

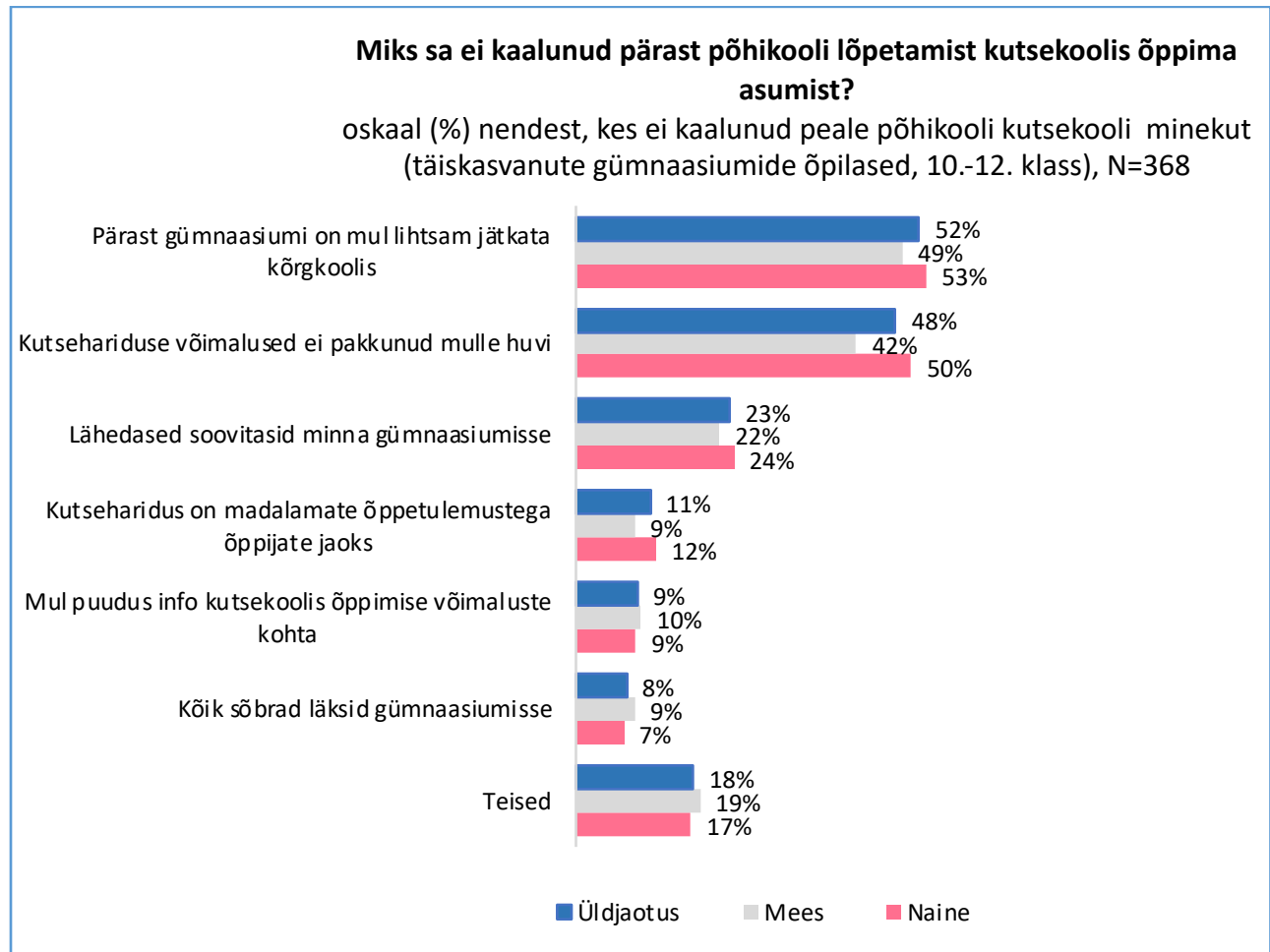
Need täiskasvanute gümnaasiumide 10-12. klassi õppurid, kes **kaalusid** peale põhikooli kutsekooli minekut, tõid peamiste põhjustena gümnaasiumi kasuks otsustamisel esile, et kutsekoolis pakutavatest erialadest ei osanud valida sobilikku ja lihtsam oli jätkata gümnaasiumis (58%), pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (43%). Vähem nimetati põhjustena lähedaste soovitusid minna gümnaasiumisse (28%) ning gümnaasiumi paiknemist kodule lähemal (17%). Meeste ja naiste vastustes statistiliselt olulisi erinevusi selle küsimuse puhul ei olnud.

Joonis 21 Miks otsustasid peale põhikooli gümnaasiumi kasuks (sugu), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 10.-12. klass

Täiskasvanute gümnaasiumide 10-12. klassi õpilased, kes **ei kaalunud** peale põhikooli kutsekooli minekut, tõid peamiste põhjustena gümnaasiumi kasuks otsustamisel esile et pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (52%) ning et kutsehariduse võimalused ei pakkunud huvi (48%). Vähem nimetati põhjustena, et lähedased soovitasid minna gümnaasiumisse (23%), et kutseharidus on madalamate õpitulemustega õppijate jaoks (11%), et puudus info kutsekoolis õppimise võimaluste kohta (9%) ning et kõik sõbrad läksid gümnaasiumisse (8%). Meeste ja naiste vastustes statistiliselt olulisi erinevusi selle küsimuse puhul ei olnud.

Joonis 22 Miks sa ei kaalunud peale põhikooli kutsekoolis õppima asumist (sugu), täiskasvanute gümnaasiumide õppurid, 10.-12. klass

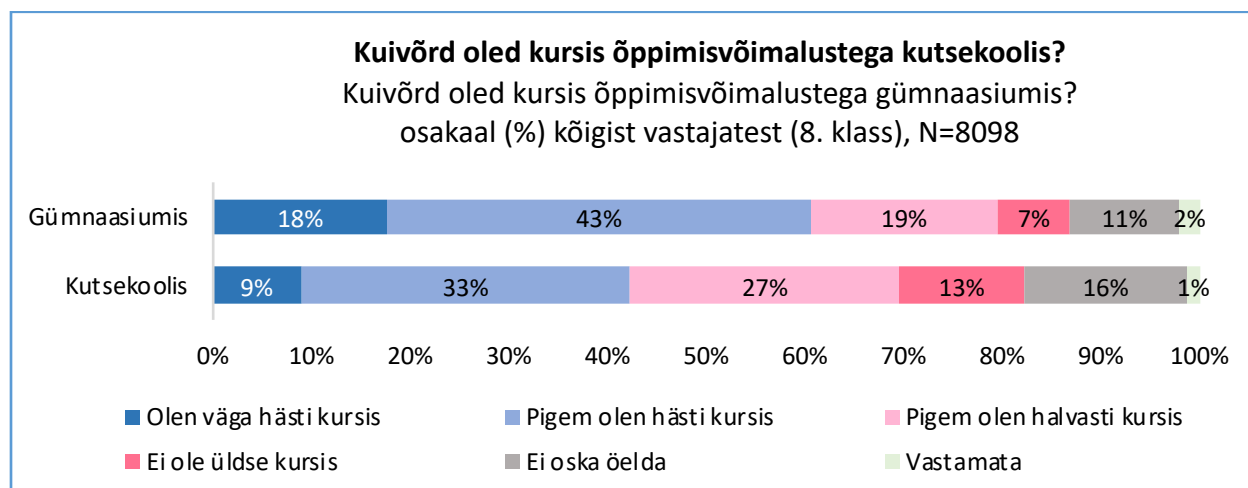

4 Õpilaste teadlikkus edasiõppimisvõimalustest ning senine kokkupuude erinevate võimalustega

4.1 8. klassi õpilaste teadlikkus edasiõppimisvõimalustest ning senine kokkupuude erinevate võimalustega

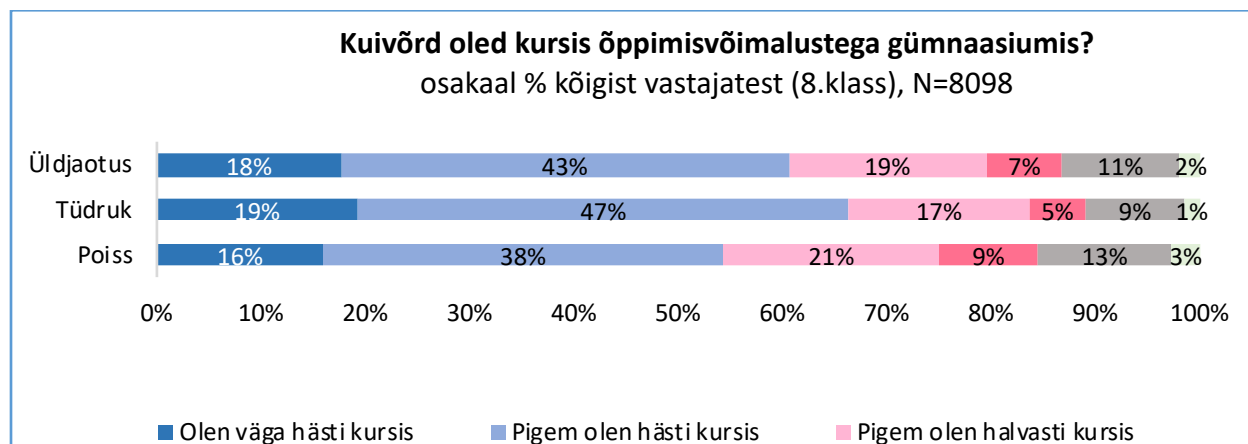
Uuringus osalenud 8. klassi õpilastelt küsiti, kuidas nad kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis ning gümnaasiumis. 8. klassi õpilased on rohkem kursis (väga hästi+pigem hästi kursis) õppimisvõimalustega gümnaasiumis (61%) kui kutsekoolis (42%). Nende osakaal, kes peab end väga hästi kursis olevaks õppimisvõimalustega kutsekoolis on pigem tagasihoidlik (9%).

Joonis 23 Kuidas oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis/gümnaasiumis (üldjaotus), 8. klass

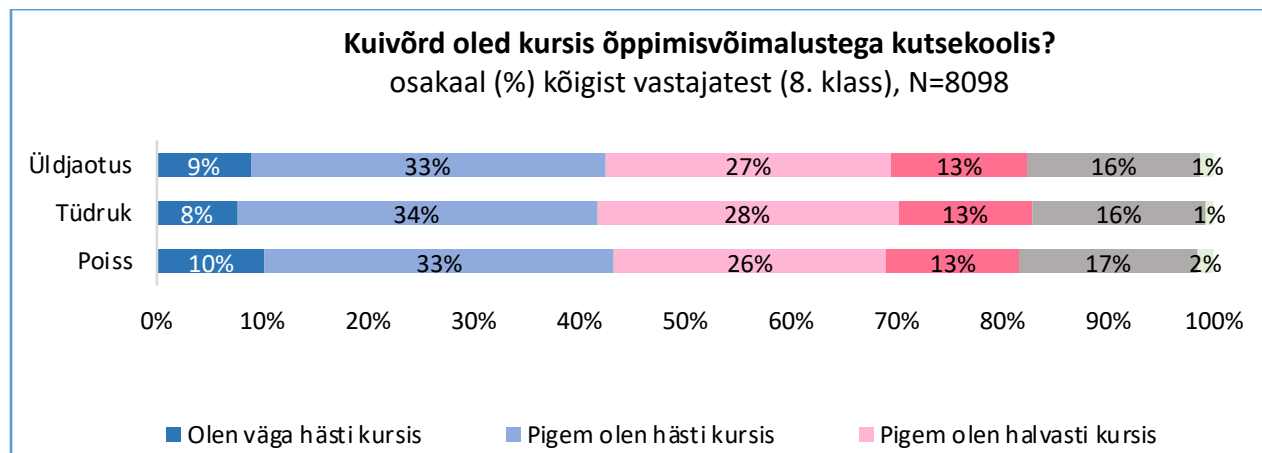

Gümnaasiumi õppimisvõimalustega on tüdrukud poistega võrreldes keskmisest oluliselt enam kursis. 66% tüdrukutest ja 54% poistest vastas, et nad on väga hästi või pigem hästi kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis. Poiste ja tüdrukute puhul ei olnud olulist erinevust kutsekooli õppimisvõimalustega kursisolekus.

Joonis 24 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (sugu), 8.klass

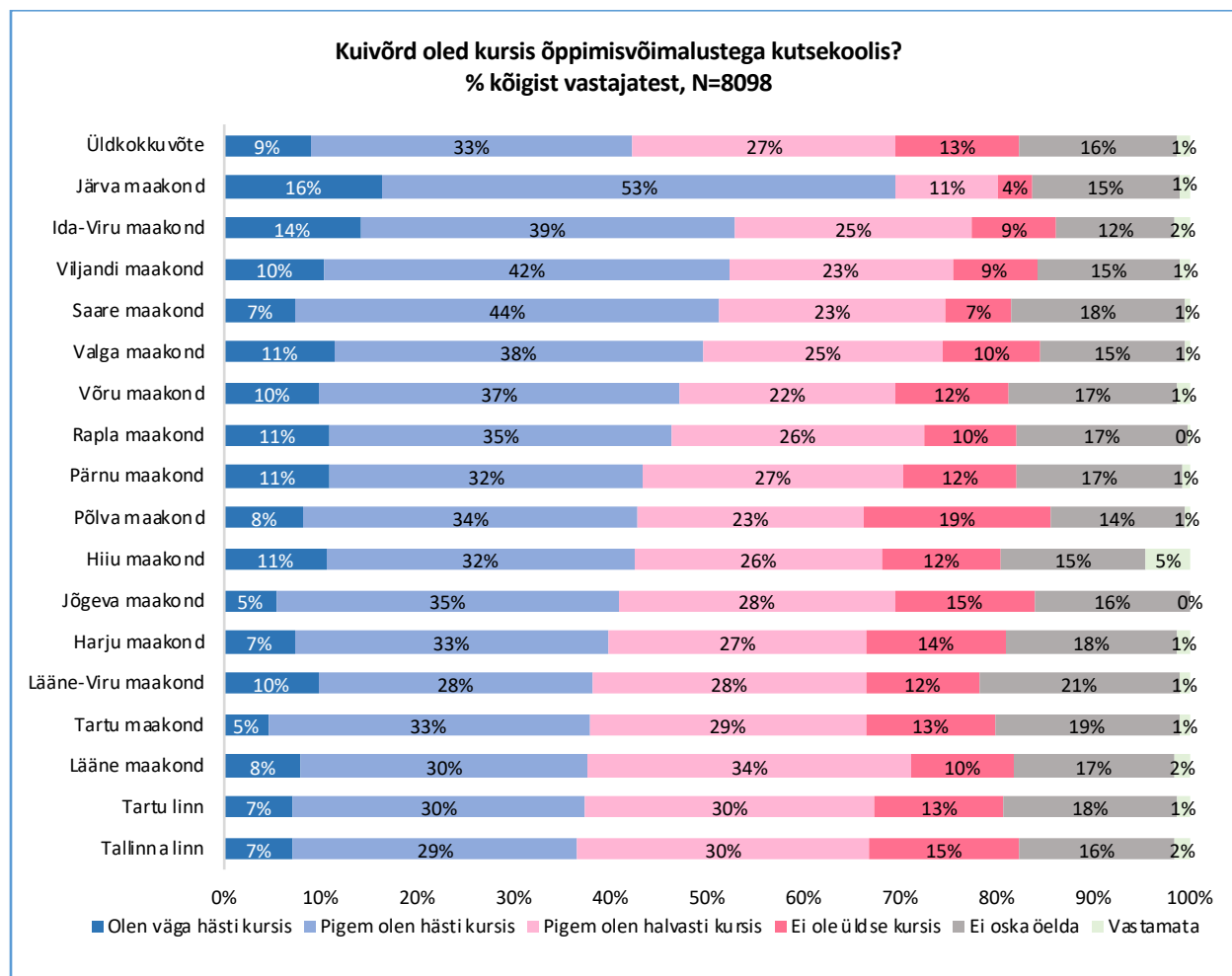

Joonis 25 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), 8. klass

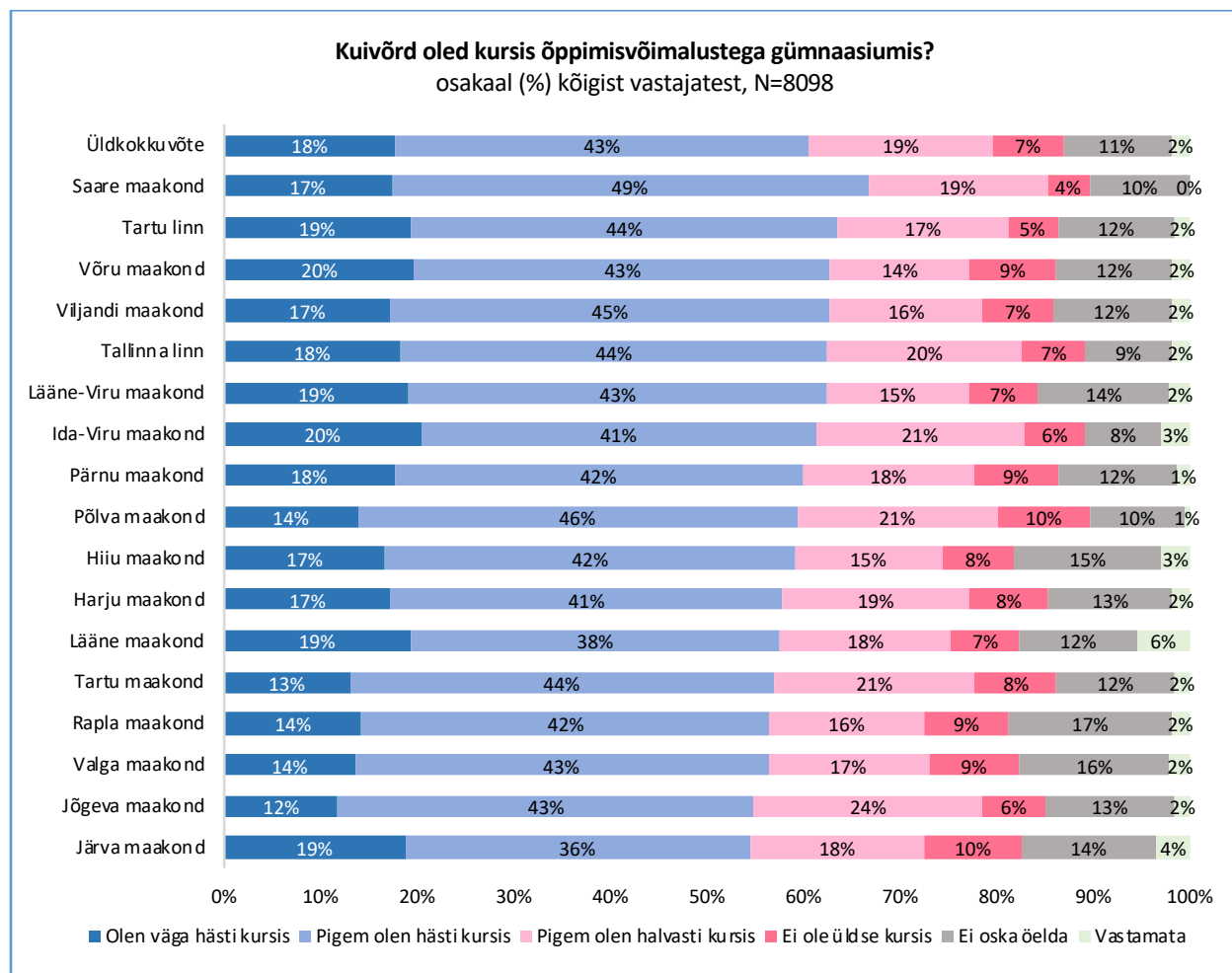
Kutsekooli õppimisvõimalustega on erinevate maakondade 8. klasside õpilastest keskmisest oluliselt enam kursis (väga hästi+pigem hästi kursis) Järva mk (70%) õpilased. Keskmisest enam on kursis ka Ida-Viru mk (53%), Saare mk (51%) ja Viljandi mk (52%) õpilased.

Joonis 26 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (maakond), 8. klass

Neid, kes märkisid, et on õppimisvõimalustega gümnaasiumis väga hästi kursis, oli keskmisest oluliselt vähem Jõgeva mk (12%), Tartu mk (13%) ja Valga mk (14%).

Joonis 27 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (maakond), 8. klass

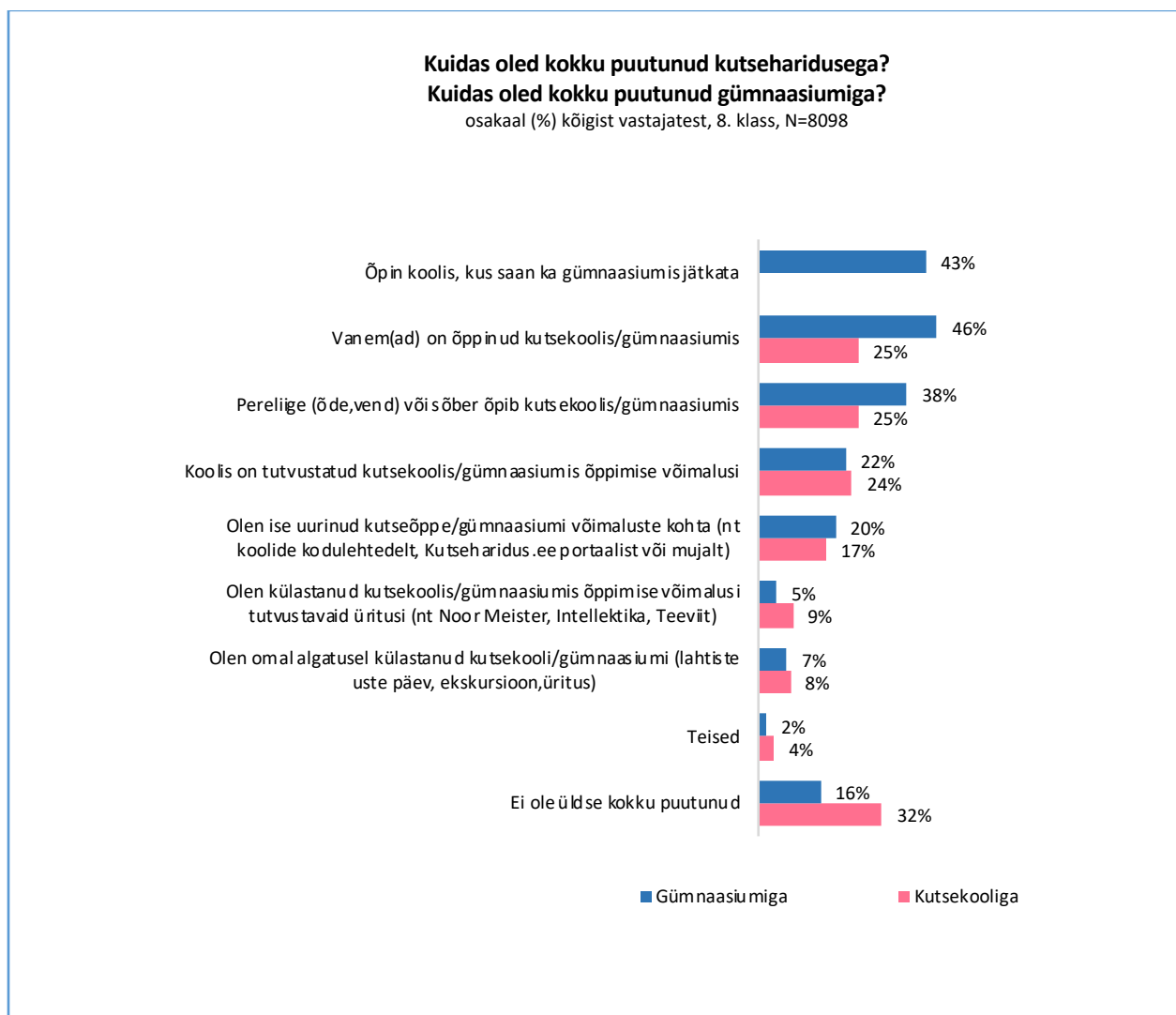
Uuringus osalenud 8. klassi õpilastelt küsiti ka seda, millised on olnud nende senised kokkupuuted nii gümnaasiumi kui kutsekooliga.

Kõige sagedamini olid õpilased gümnaasiumiga kokku puutunud järgmiselt: vanem(ad) on õppinud gümnaasiumis (46%), õpin koolis, kus saab ka gümnaasiumis jätkata (43%), pereliige (õde, vend) või sõber õpib gümnaasiumis (38%) ning koolis on tutvustatud gümnaasiumis õppimise võimalusi (22%).

Kutsekooliga olid õpilaste peamised kokkupuute kohad järgmised: vanem(ad) on õppinud kutsekoolis (25%), pereliige (õde, vend) või sõber õpib kutsekoolis (25%) ning koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi (24%).

Võrreldes nende õpilastega, kes märkisid, et nad ei ole üldse kokku puutunud gümnaasiumiga (16%) oli oluliselt suurem nende 8. klassi õpilaste osakaal, kes ei olnud üldse kokku puutunud kutsekooliga (32%). Allpool joonisel on kutseharidusega kokkupuutumise küsimuse puhul väidetena kutsekooliga seonduv ning gümnaasiumiga kokkupuutumise küsimuse puhul vastavalt gümnaasiumiga seonduv.

Joonis 28 Kuidas oled kokku puutunud gümnaasiumiga/kutseharidusega (üldjaotus), 8. klass.

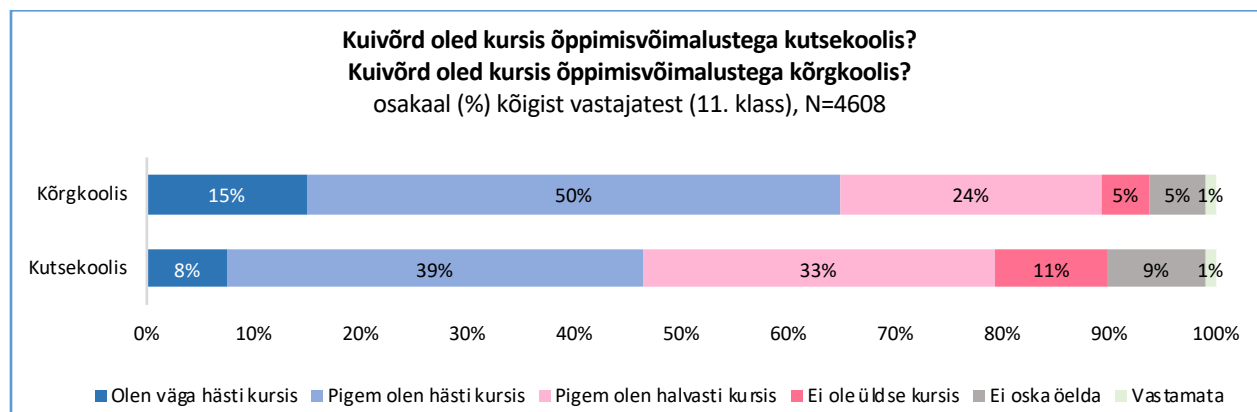

4.2 11. klassi õpilaste teadlikkus edasiõppimisvõimalustest ning senine kokkupuude kutsekooli ning kõrgkooliga

Uuringus osalenud 11. klassi õpilastelt sooviti samuti teada saada, kui võrdne kursus on nad õppimisvõimalustega kutsekoolis või kõrgkoolis.

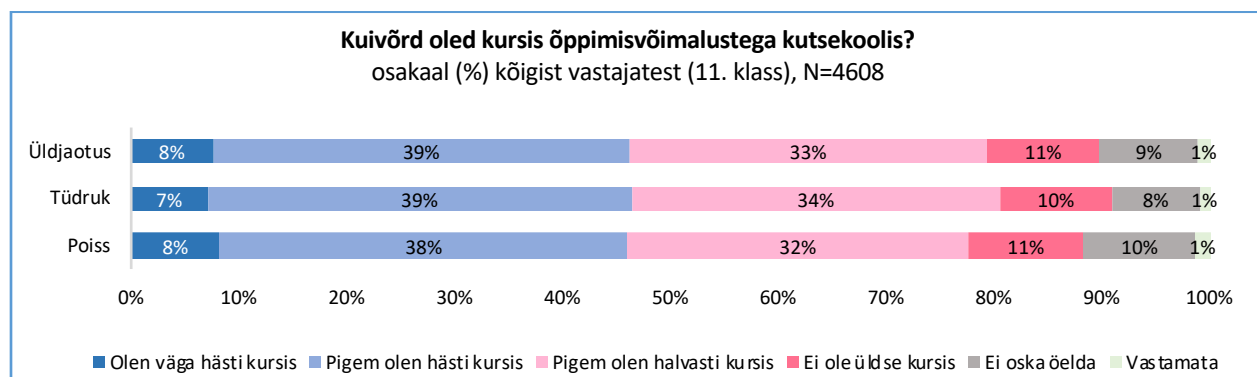
11. klassi õpilased on rohkem kursus (väga hästi + pigem hästi kursus) õppimisvõimalustega kõrgkoolis (65%) kui kutsekoolis (47%). Nende osakaal, kes peab end väga hästi kursis olevaks õppimisvõimalustega kutsekoolis on pigem tagasihoidlik (8%).

Joonis 29 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis/kõrgkoolis (üldjaotus), 11. klass

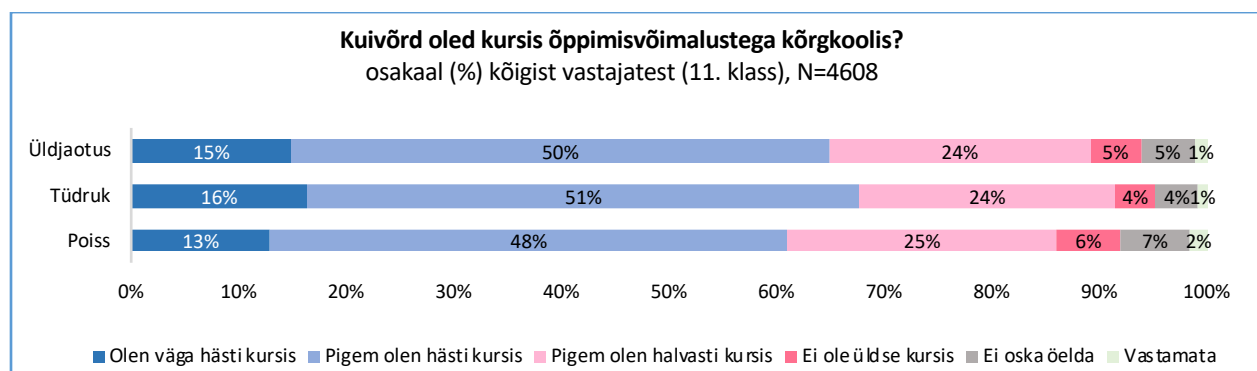

Soo lõikes ei esinenud statistiliselt olulisi erinevusi kursisolekus õppimisvõimalustega kutsekoolis ning kõrgkoolis. Kutseõppevõimalustega on kursis (väga hästi + pigem hästi) 46% nii poistest kui tüdrukutest. Õppimisvõimalustega kõrgkoolis on kursis 67% tüdrukutest ning 61% poistest.

Joonis 30 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), 11. klass

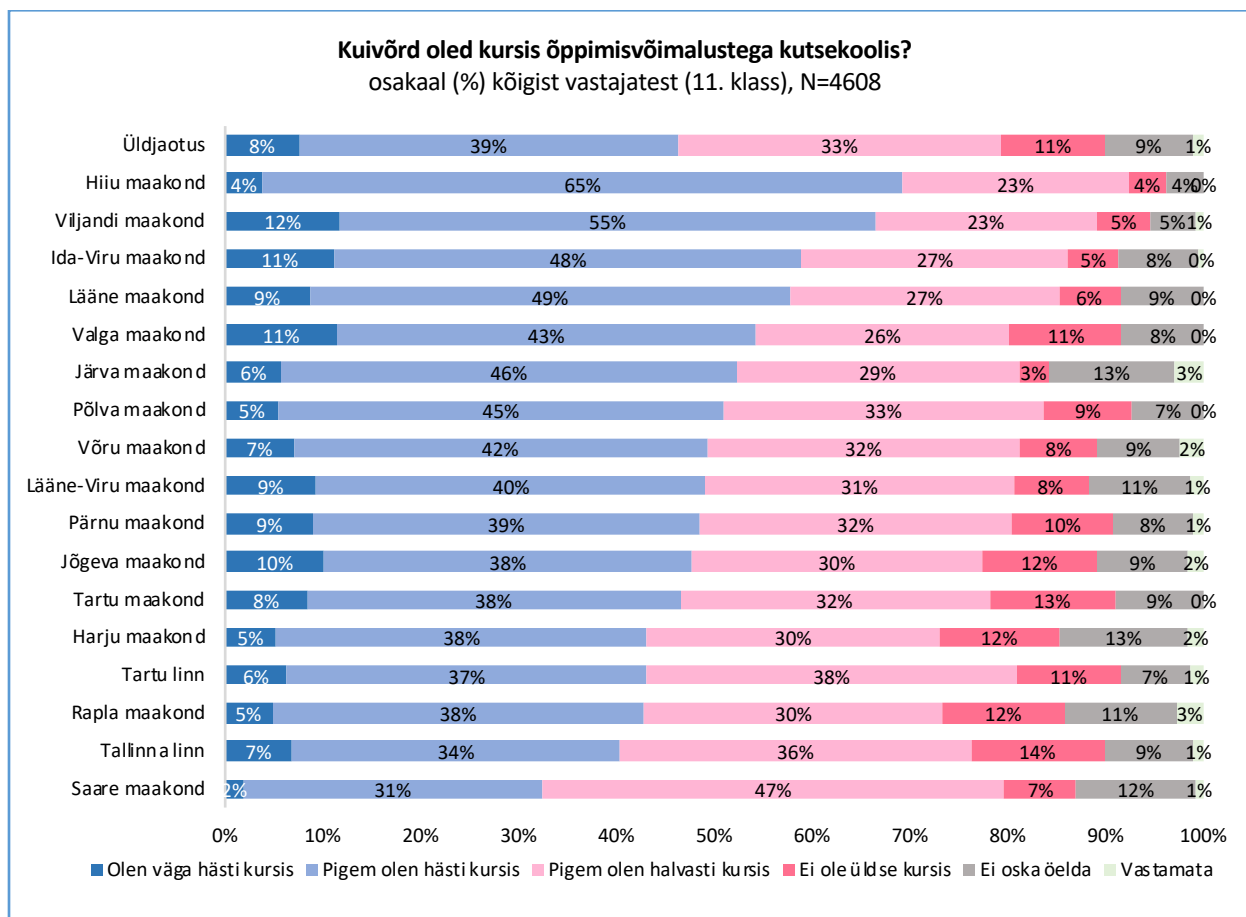

Joonis 31 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis (sugu), 11. klass

Kutsekooli õppimisvõimalustega on erinevate maakondade 11. klasside õpilastest keskmisest oluliselt enam kursis (väga hästi+pigem hästi kursis) Hiiu mk (69%), Ida-Viru mk (59%), Lääne mk (58%) ja Viljandi mk (66%) õpilased.

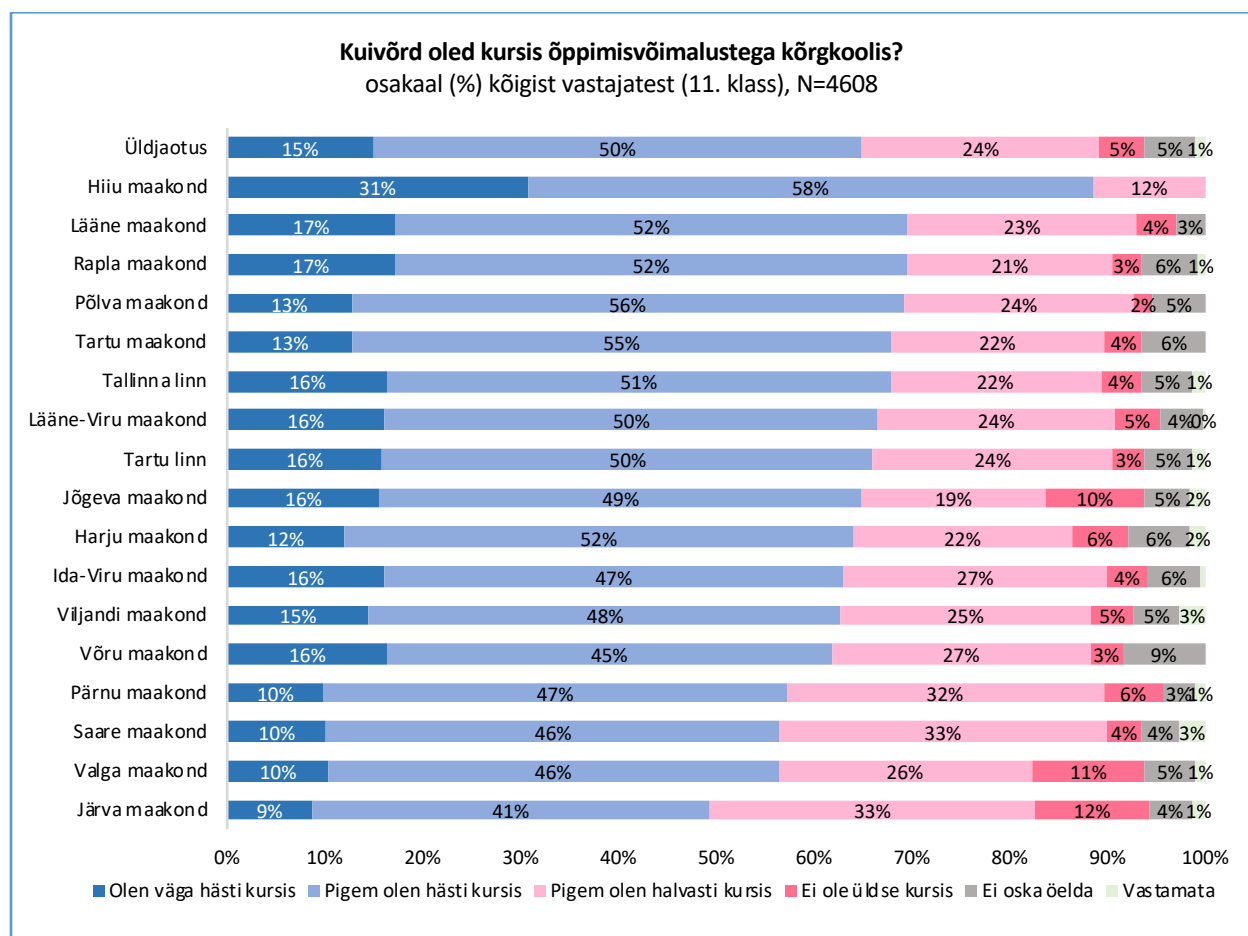
Joonis 32 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (maakond), 11. klass

Kõrgkoolis õppimise võimalustega on erinevate maakondade 11. klasside õpilastest keskmisest oluliselt enam kursis (väga hästi+pigem hästi kursis) Hiiu mk (89%).

Nende 11. klassi õpilaste osakaal, kes märkisid et nad on kõrgkoolis õppimise võimalustega pigem halvasti kursis või ei ole üldse kursis, oli keskmisest oluliselt kõrgem Järva mk (45%), Pärnu mk (38%), Saare mk (37%) ning Valga mk (37%).

Joonis 33 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis (maakond), 11. klass

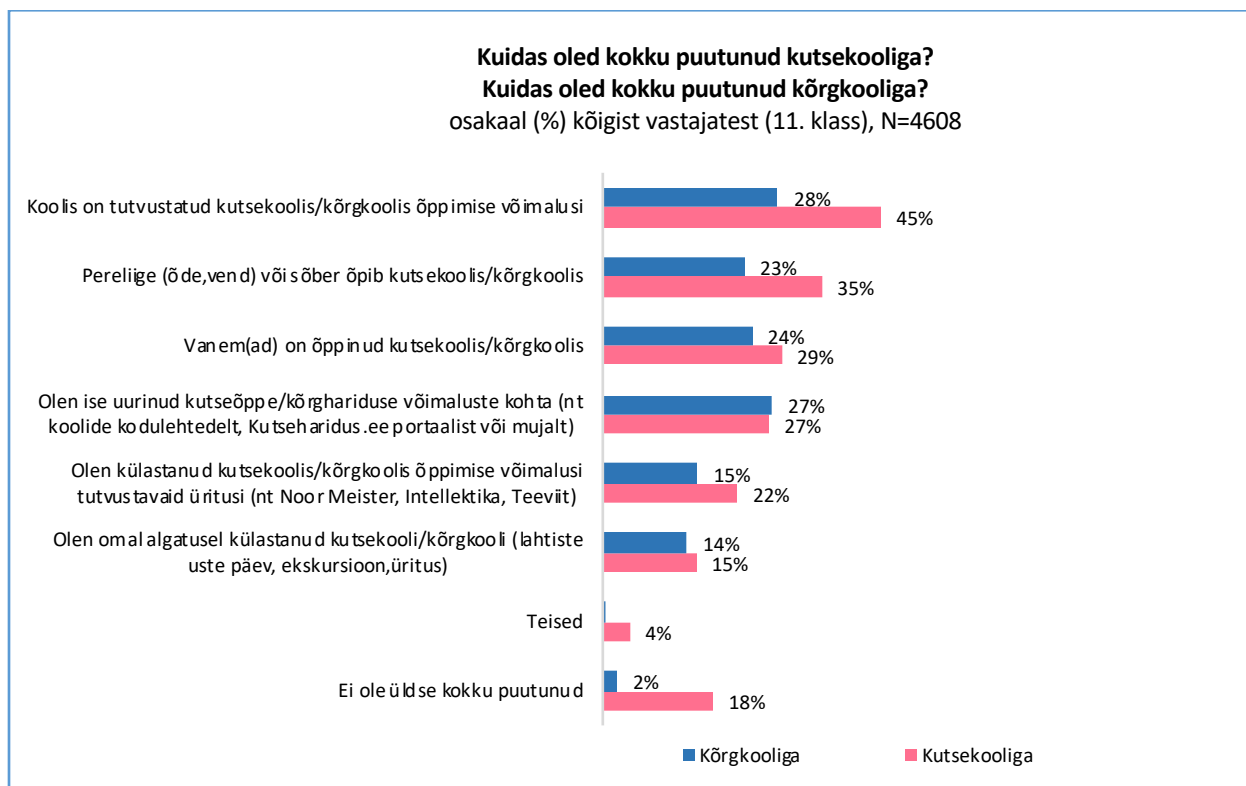

Peamiste viisidena, kuidas õpilased olid kõrgkooliga kokku puutunud, nimetati järgnevaid: koolis on tutvustatud kõrgkoolis õppimise võimalusi (28%), olen ise uurinud kõrgkoolide õppevõimaluste kohta (koolide kodulehtedelt või mujalt) (27%), vanem(ad) on õppinud kõrgkoolis (24%), pereliige (õde, vend) või sõber õpib kõrgkoolis (23%). Õpilastest 15% märkis, et nad on külastanud kõrgkoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (nt Intellektika, Teeviit) ning 14% on omal algatusel külastanud kõrgkooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus).

Kutsekooliga olid õpilaste peamised kokkupuute kohad järgmised: koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi (45%), pereliige (õde, vend) või sõber õpib kutsekoolis (35%), vanem(ad) on õppinud kutsekoolis (29%) ning oli ise uurinud kutsekoolides õppimisvõimaluste kohta (koolide kodulehtedelt, Kutseharidus.ee portaalist). Õpilastest 22% märkis, et nad on külastanud kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (nt Noor Meister, Intellektika, Teeviit) ning 15% on omal algatusel külastanud kutsekooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus).

Võrreldes nende õpilastega, kes märkisid, et nad ei ole üldse kokku puutunud kõrgkooliga (2%) oli oluliselt suurem nende 11. klassi õpilaste osakaal, kes ei olnud üldse kokku puutunud kutsekooliga (18%).

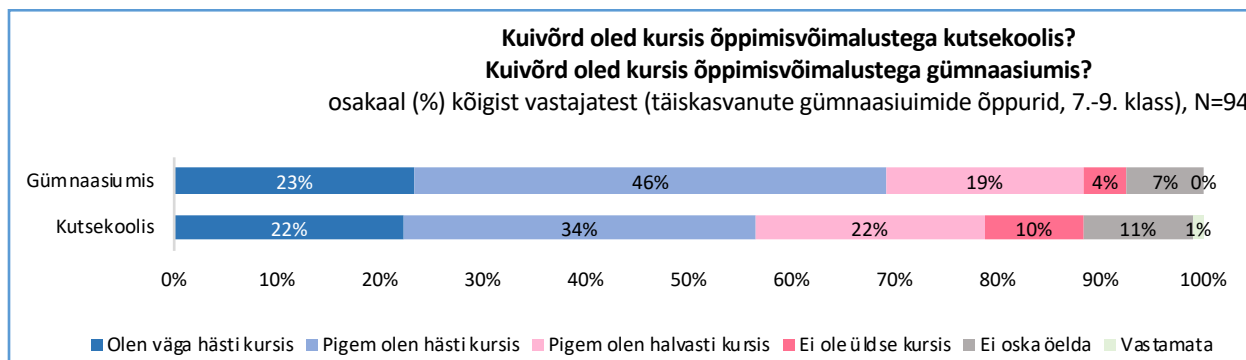
Joonis 34 Kuidas oled kokku puutunud kutsekooliga/kõrgkooliga, 11. klass

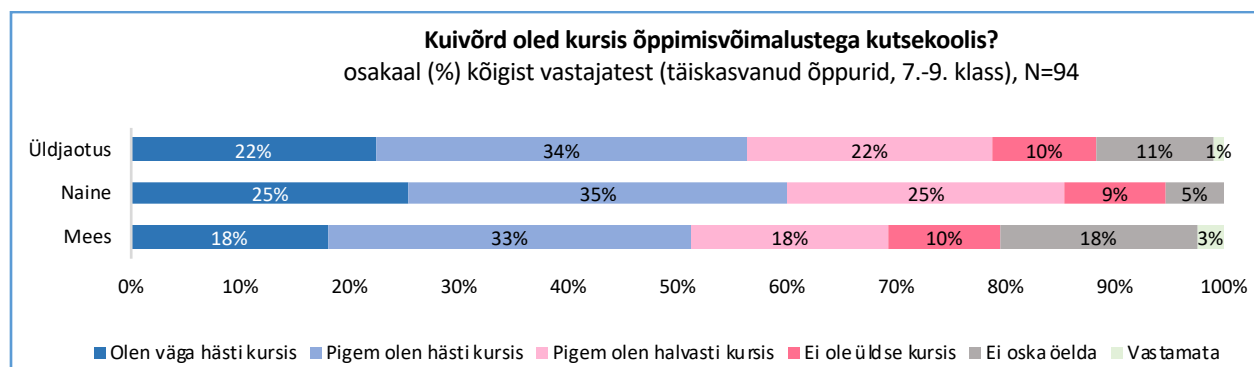
4.3 Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste teadlikkus edasiõppimisvõimalustest ning senine kokkupuude kutsekooli ja gümnaasiumiga

Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste vastustest selgus, et rohkem ollakse kursis (väga hästi + pigem hästi kursis) õppimisvõimalustega gümnaasiumis (69%) kui kutsekoolis (56%). Nende osakaal, kes peab end väga hästi kursis olevaks õppimisvõimalustega gümnaasiumis ja kutsekoolis on vastavalt 23% ning 22%. Gümnaasiumi ning kutsekooli õppimisvõimalustega on pigem halvasti kursis või ei ole üldse kursis vastavalt 23% ning 32% õpilastest.

Joonis 35 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis/gümnaasiumis (üldjaotus), täiskasvanute gümnaasiumide õpilased, 7.-9. klass

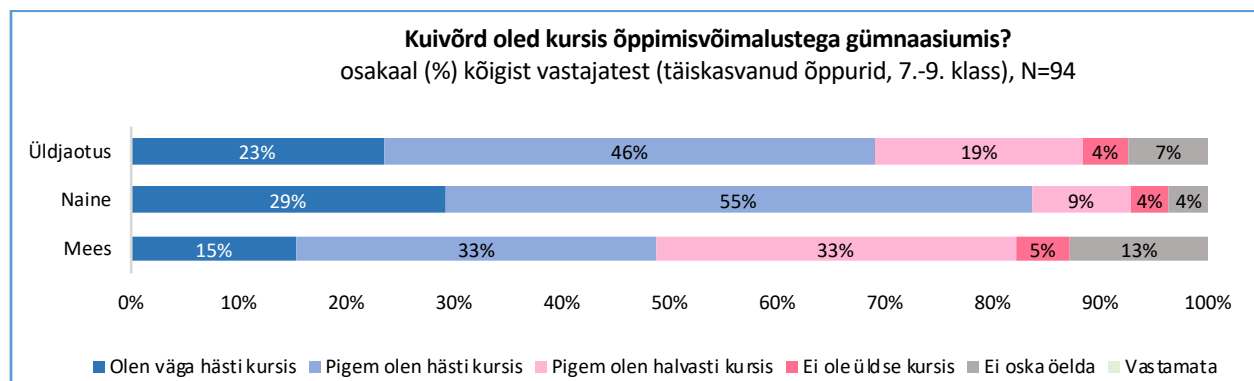

Joonis 36 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), täiskasvanud õpilased, 7.-9. klass

Gümnaasiumi õppimisvõimalustega on naised võrreldes meestega oluliselt paremini kursis. 84% naistest ja 48% meestest vastas, et nad on väga hästi või pigem hästi kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis. Kutsekooli õppimisvõimalustega kursisoleku puhul ei olnud soo lõikes statistiliselt olulisi erinevusi.

Joonis 37 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (sugu), täiskasvanud õpilased, 7.-9. klass

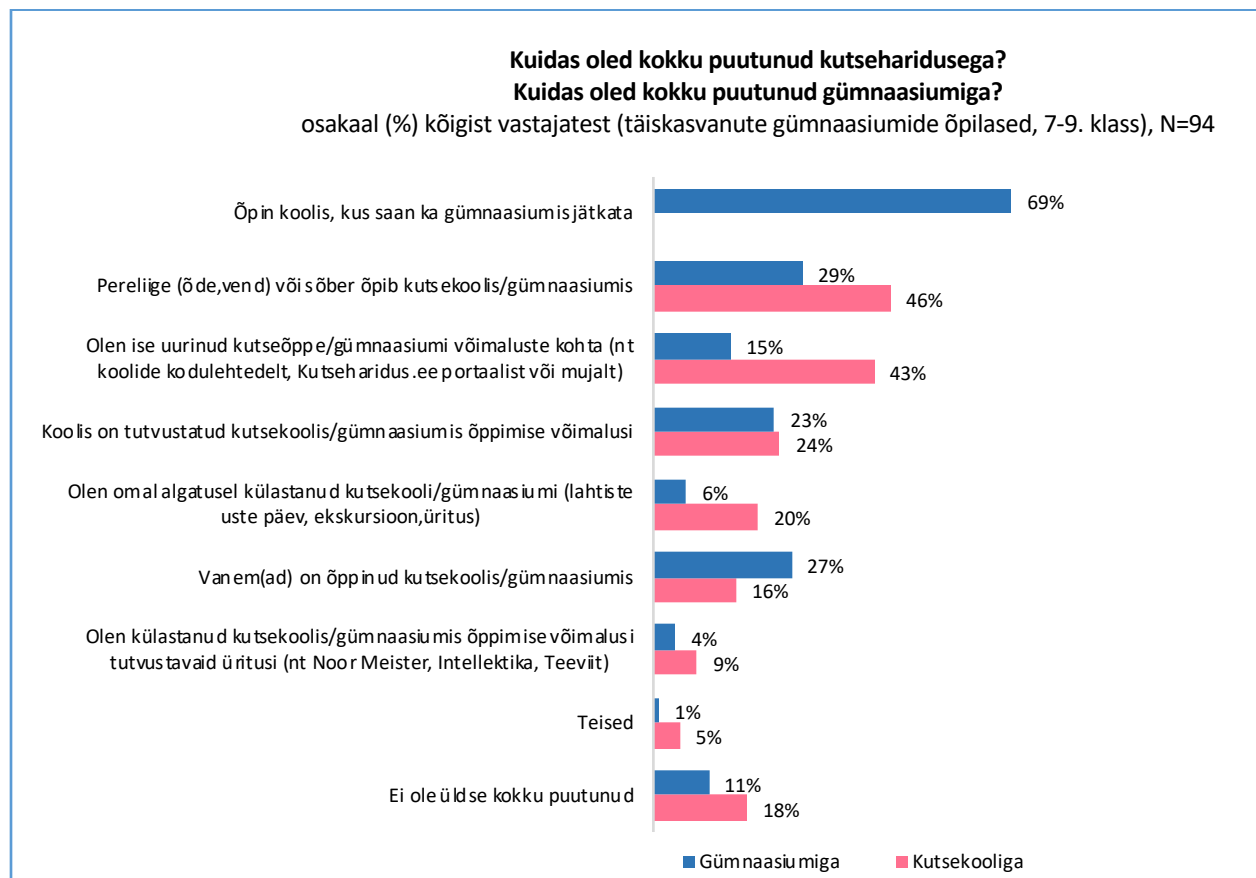

Peamiste viisidena, kuidas õpilased olid gümnaasiumiga kokku puutunud, toodi esile: õpin koolis, kus saab ka gümnaasiumis jätkata (69%), pereliige (õde, vend) või sõber õpib gümnaasiumis (29%), vanem(ad) on õppinud gümnaasiumis (27%) ning koolis on tutvustatud gümnaasiumi õppimise võimalusi (23%). Vähem nimetati kokkupuute viisidest gümnaasiumi võimaluste kohta ise uurimist (koolide kodulehtedelt või mujalt (15%), omal algatusel gümnaasiumi külastamist (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus) (6%), gümnaasiumis õppimise võimalusi tutvustavate ürituste külastamist (nt Intellektika, Teeviit) (4%).

Kutsekooliga olid õpilaste peamised kokkupuuted järgmised: pereliige (õde, vend) või sõber õpib kutsekoolis (46%), olen ise uurinud kutsekooli võimaluste kohta (koolide kodulehtedelt, Kutseharidus.ee portaalist või mujalt (43%) ning koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi (24%) ning olen omal algatusel külastanud kutsekooli (20%). Vähem toodi esile: vanem(ad) on õppinud kutsekoolis (16%), olen külastanud kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (nt Noor Meister, Intellektika, Teeviit) (9%).

Õpilastest 18% märkis, et nad ei ole üldse kokku puutunud kutsekooliga ning 11% ei ole üldse kokku puutunud gümnaasiumiga.

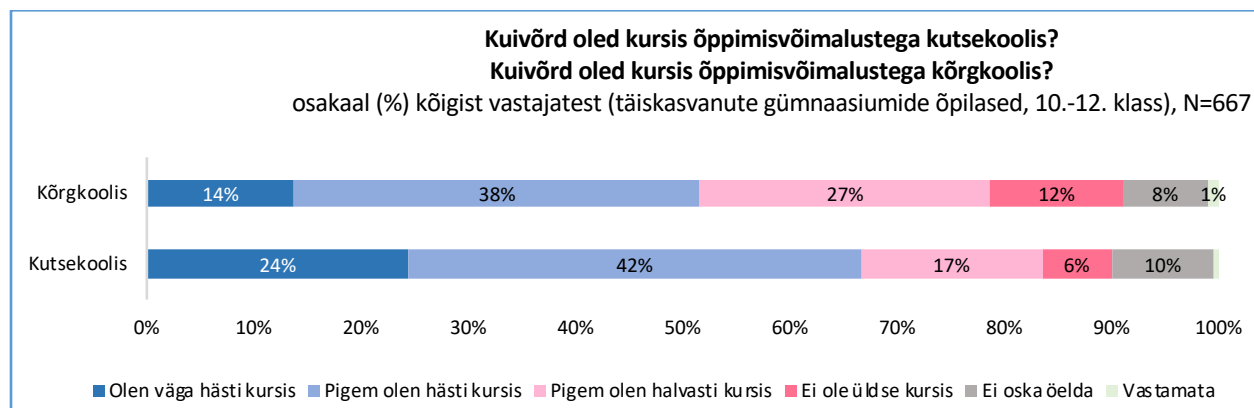
Joonis 38 Kuidas oled kokku puutunud gümnaasiumiga/kutsekooliga (üldjaotus), 7.-9. klass, täiskasvanud õpilased

4.4 Täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilaste teadlikkus edasiõppimisvõimalustest ning senine kokkupuude kutsekooli ja kõrgkooliga

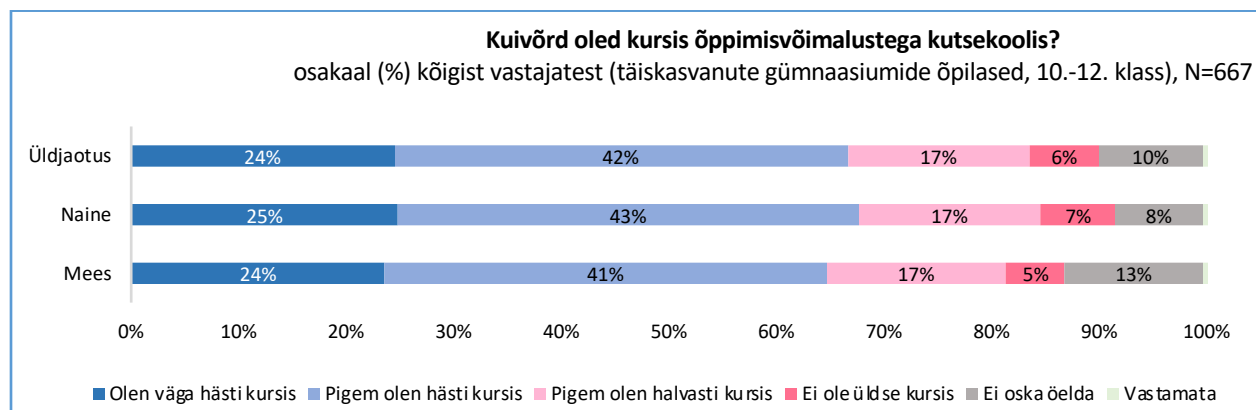
10.-12. klassi õpilased on rohkem kursis (väga hästi + pigem hästi kursis) õppimisvõimalustega kutsekoolis (66%) kui kõrgkoolis (52%). Nende osakaal, kes peab end väga hästi kursis olevaks õppimisvõimalustega kutsekoolis ja kõrgkoolis on vastavalt 24% ning 14%. Kutsekooli ning kõrgkooli õppimisvõimalustega on pigem halvasti kursis või ei ole üldse kursis vastavalt 23% ning 39% õpilastest.

Joonis 39 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis/kutsekoolis (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass

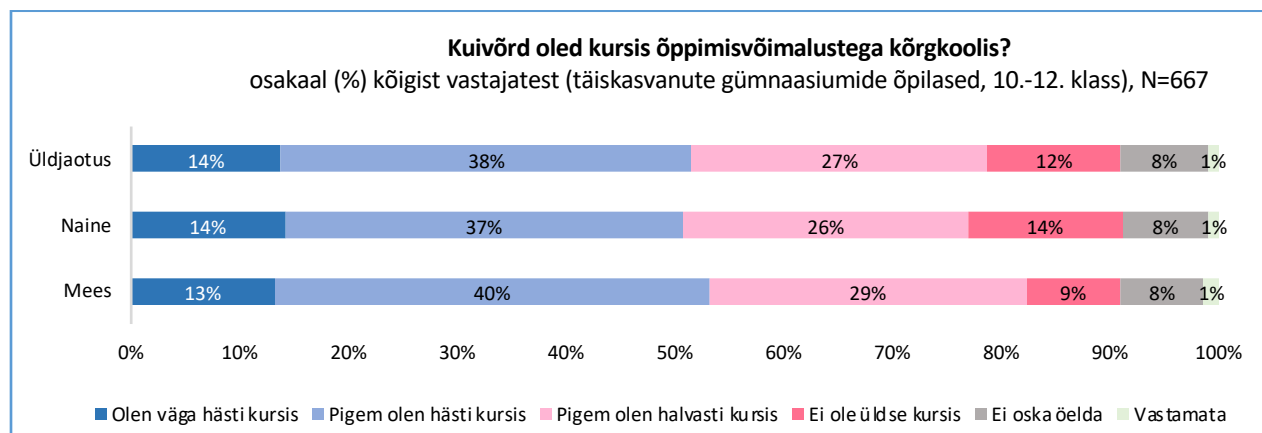

Kutsekooli õppimisvõimalustega kursisoleku puhul ei esinenud soo lõikes statistiliselt olulisi erinevusi. Kutsekoolis õppimise võimalustega on väga hästi või pigem hästi kursis 68% naistest ning 65% meestest. Kõrgkoolis õppimise võimalustega on väga hästi või pigem hästi kursis 51% naistest ning 53% meestest.

Joonis 40 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (sugu), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass

Joonis 41 Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kõrgkoolis (sugu), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass

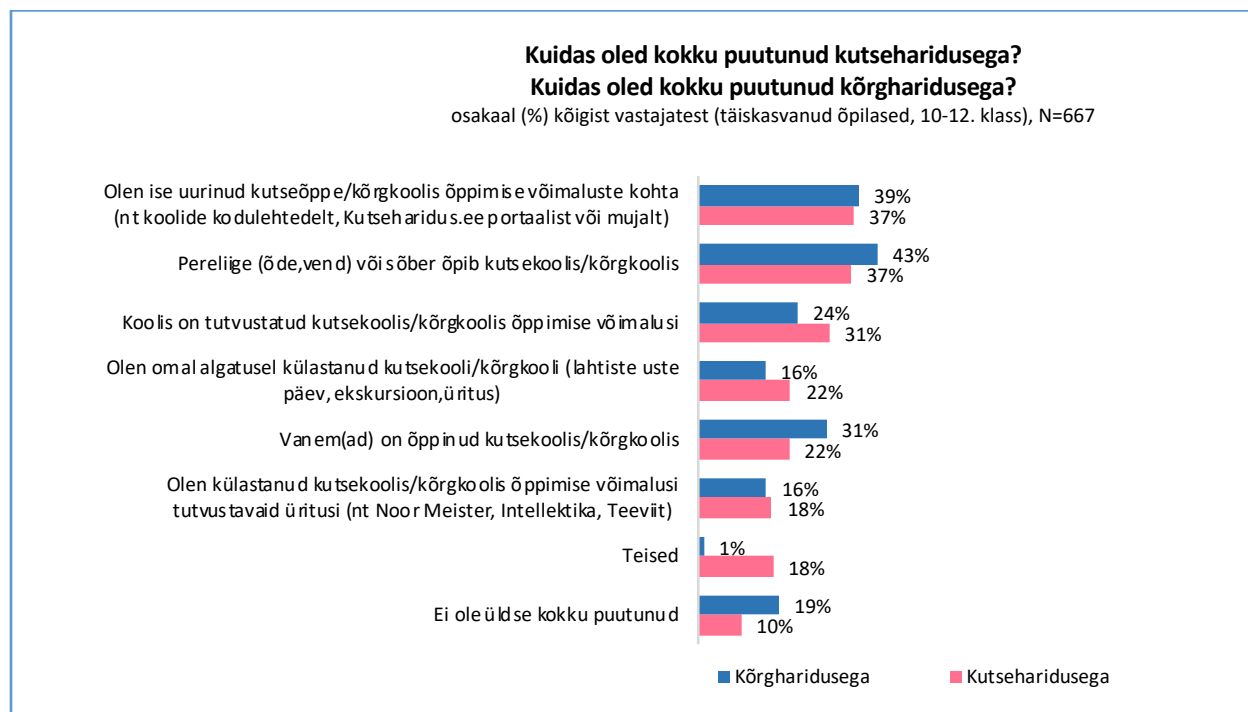
Peamiselt olid õpilased kõrgkooliga kokku puutunud läbi selle, et pereliige (õde, vend) või sõber õpib kõrgkoolis (43%), olen ise uurinud kõrgkoolide õppevõimaluste kohta (koolide kodulehtedelt või mujalt) (39%), vanem(ad) on õppinud kõrgkoolis (31%) ning koolis on tutvustatud kõrgkoolis õppimise võimalusi (24%). Õpilastest 16% märkis, et nad on külastanud kõrgkoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (nt Intellektika, Teeviit) ning 16% on omal algatusel külastanud kõrgkooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus).

Kutsekooliga olid täiskasvanud 10.-12. klasside õpilaste peamised kokkupuute kohad järgmised: pereliige (õde, vend) või sõber õpib kutsekoolis (37%), ollakse ise uurinud kutsekoolides õppimisvõimaluste kohta (koolide kodulehtedelt, Kutseharidus.ee portaalist) (37%), koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi (31%), vanem(ad) on õppinud kutsekoolis (22%) ning 22% on omal algatusel külastanud kutsekooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus). Õpilastest 18% märkis, et nad on külastanud kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (nt Noor Meister, Intellektika, Teeviit).

Täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilased on rohkem ise uurinud erinevate õppimisvõimaluste kohta võrreldes tavagümnaasiumi õpilastega (vastavalt 37% täiskasvanute gümnaasiumide õpilastest ning 27% 11. klasside õpilastest oli ise uurinud kutseõppe võimaluste kohta).

Võrreldes nende õpilastega, kes märkisid, et nad ei ole üldse kokku puutunud kõrgkooliga (19%) oli väiksem nende 10.-12. klassi täiskasvanud õpilaste osakaal, kes ei olnud üldse kokku puutunud kutsekooliga (10%).

Joonis 42 Kuidas oled kokku puutunud kõrgkooliga/kutsekooliga (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass

5 Õppimisvõimaluste tutvustamine koolides

5.1 Kutsekoolide ja gümnaasiumide õppimisvõimaluste tutvustamine koolides 8. klassi õpilastele

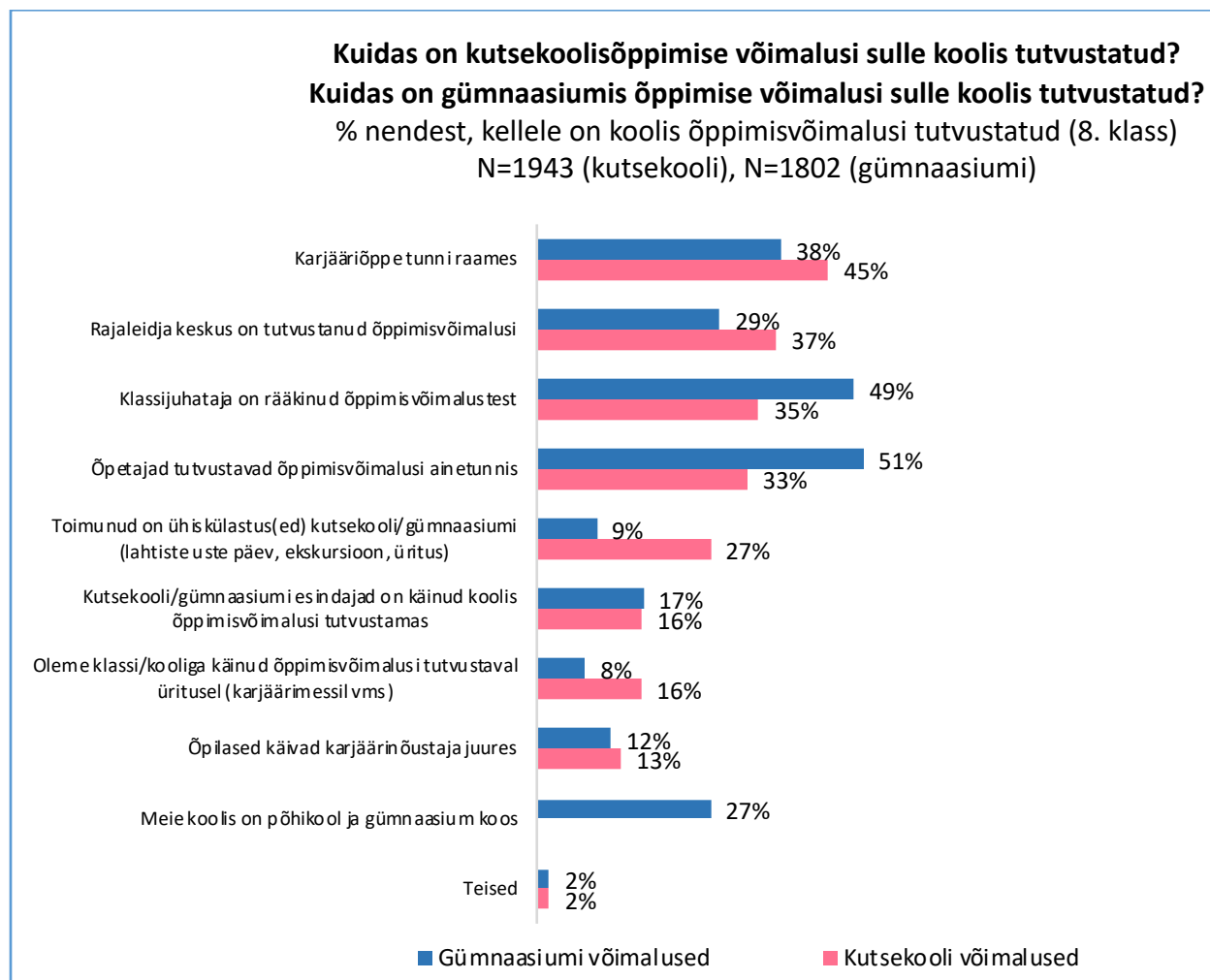
Uuringust tuli välja, et koolis on kutseõppevõimalusi tutvustatud 1943-le (24%) ning gümnaasiumis õppimise võimalusi 1802-le (22%) 8. klassi õpilastest. Nendelt 8. klassi õpilastelt, kes märkisid, et neile on koolis tutvustatud kutsekooli või gümnaasiumi õppimisvõimalusi, küsiti lisaks, kuidas on kutsekoolis või gümnaasiumis õppimise võimalusi neile koolis tutvustatud.

Kõige enam nimetasid õpilased järgmisi viise, kuidas on gümnaasiumis õppimise võimalusi neile koolis tutvustatud: õpetajad on tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (51%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (49%), karjääriõppe tunni raames (38%), Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi ning koolis on põhikool ja gümnaasium koos (27%). Vähem toodi esile, et gümnaasiumi esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (17%), õpilased käivad karjäärinõustaja juures (12%), toimunud on ühiskülastus(ed) gümnaasiumi (9%) ning klassi/kooliga on käidud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (8%).

Kutsekoolis õppimise võimalusi on 8. klassi õpilastele koolis tutvustatud peamiselt läbi järgmiste viiside: karjääriõppe tunni raames (45%), Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi (37%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (35%), õpetajad on tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (33%) ning toimunud on ühiskülastus(ed) kutsekooli (27%). Vähem toodi esile, et kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (17%), oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (16%) ning õpilased käivad karjäärinõustaja juures (13%).

Eeltoodust nähtub, et seoses kutseõppe võimaluste tutvustamisega nimetati rohkem karjääriõppe tundi ja Rajaleidja keskust samas kui klassijuhataja ning õpetajad on õpilastele tutvustanud rohkem gümnaasiumis õppimise võimalusi. Samuti on oluline, et ühiskülastusi kutsekoolidesse mainiti enam kui külastusi gümnaasiumidesse. Ka klassiga ürituste ja karjäärimeesside külastamist mainiti seoses kutseharidusega enam. Siiski paistab silma erinevaid kutsehariduse tutvustamise võimalusi nimetanud õpilaste suhteliselt madal osakaal. Nt ühiskülastustel kutsekoolidesse on käinud ca veerand õpilastest, kellele oli koolis õppimisvõimalusi tutvustatud. Samas üldvalimist on see osakaal veelgi väiksem (6%). Edasiõppimisvõimaluste vähese tutvustamise üheks põhjuseks võib olla asjaolu, et aktiivsem gümnaasiumide ja kutsehariduse võimaluste tutvustamine algab koolides 9. klassis ning 8. klassis ei ole seda veel jõutud piisavalt teha.

Joonis 43 Kuidas on kutsekoolis/gümnaasiumis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (üldjaotus), 8. klass

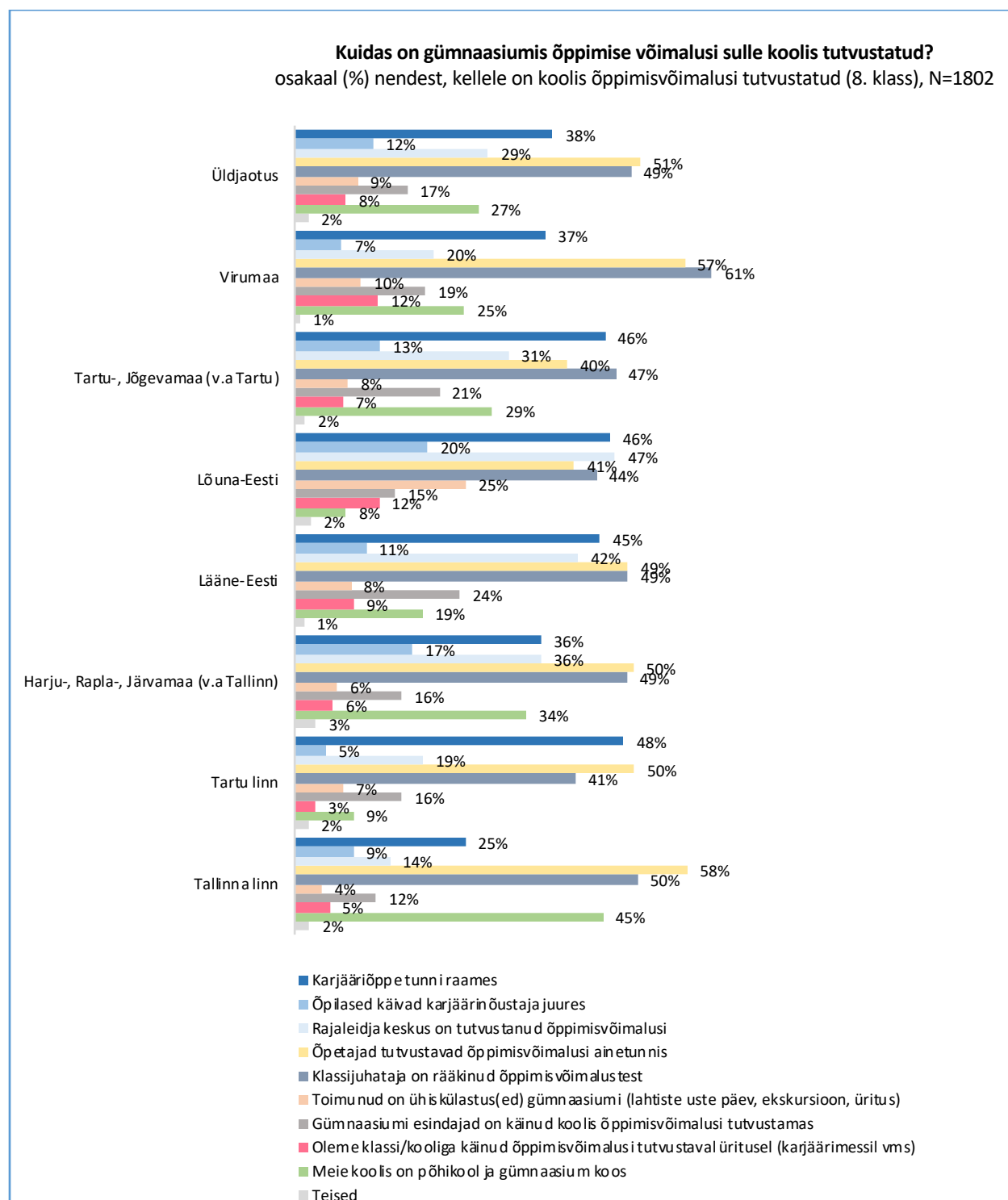
Kutseõppevõimaluste tutvustamine koolides on maakonniti olnud erinev. 8. klassi õpilastest 24% märkis, et neile on koolis tutvustatud kutseõppe võimalusi. Rohkem on kutseõppe võimalusi tutvustatud Järva mk (67%), Saare mk (45%), Viljandi mk (41%), Võru mk (38%), Hiiu mk (35%), Lääne mk (32%) ning Rapla maakonnas (30%). Mõnevõrra enam on kutseõppe võimalusi koolis tutvustatud ka Tartu linnas (29%), Harju mk (27%) ning Valga maakonnas (25%). Kutseõppevõimalusi tutvustati vähem Pärnu mk (21%), Põlva mk (21%), Ida-Viru mk (21%), Tartu mk (21%), Lääne-Viru mk (19%), Jõgeva mk (19%) ning Tallinna linnas (14%).

Samuti oli erinevusi gümnaasiumis õppimise võimaluste tutvustamisel maakonniti. 8. klassi õpilastest 22% märkis, et neile on koolis tutvustatud gümnaasiumis õppimise võimalusi. Enam tutvustati gümnaasiumis õppimise võimalusi Viljandi mk (37%), Võru mk (32%), Tartu linnas (32%), Saare mk (28%), Lääne mk (27%) ning Tartu mk (26%). Vähem tutvustati gümnaasiumi võimalusi koolis Hiiu mk (21%), Harju mk (21%), Järva mk (20%), Ida-Viru mk (20%), Tallinna linnas (20%), Põlva mk (19%), Pärnu mk (19%), Valga mk (19%), Jõgeva mk (18%), Lääne-Viru mk (18%) ning Rapla maakonnas (16%).

Maakonniti esines keskmisega võrreldes olulisi erinevusi selles, kuidas 8. klassi õpilastele koolis õppimisvõimalusi tutvustati. Ülevaatlükuma tulemuse saamiseks jaotati maakonnad gruppideks. Antud küsimusele vastasid vaid need õpilased, kellele oli koolis õppimisvõimalusi tutvustatud. Seega üldvalimis on allpool toodud õpilaste osakaalud oluliselt väiksemad.

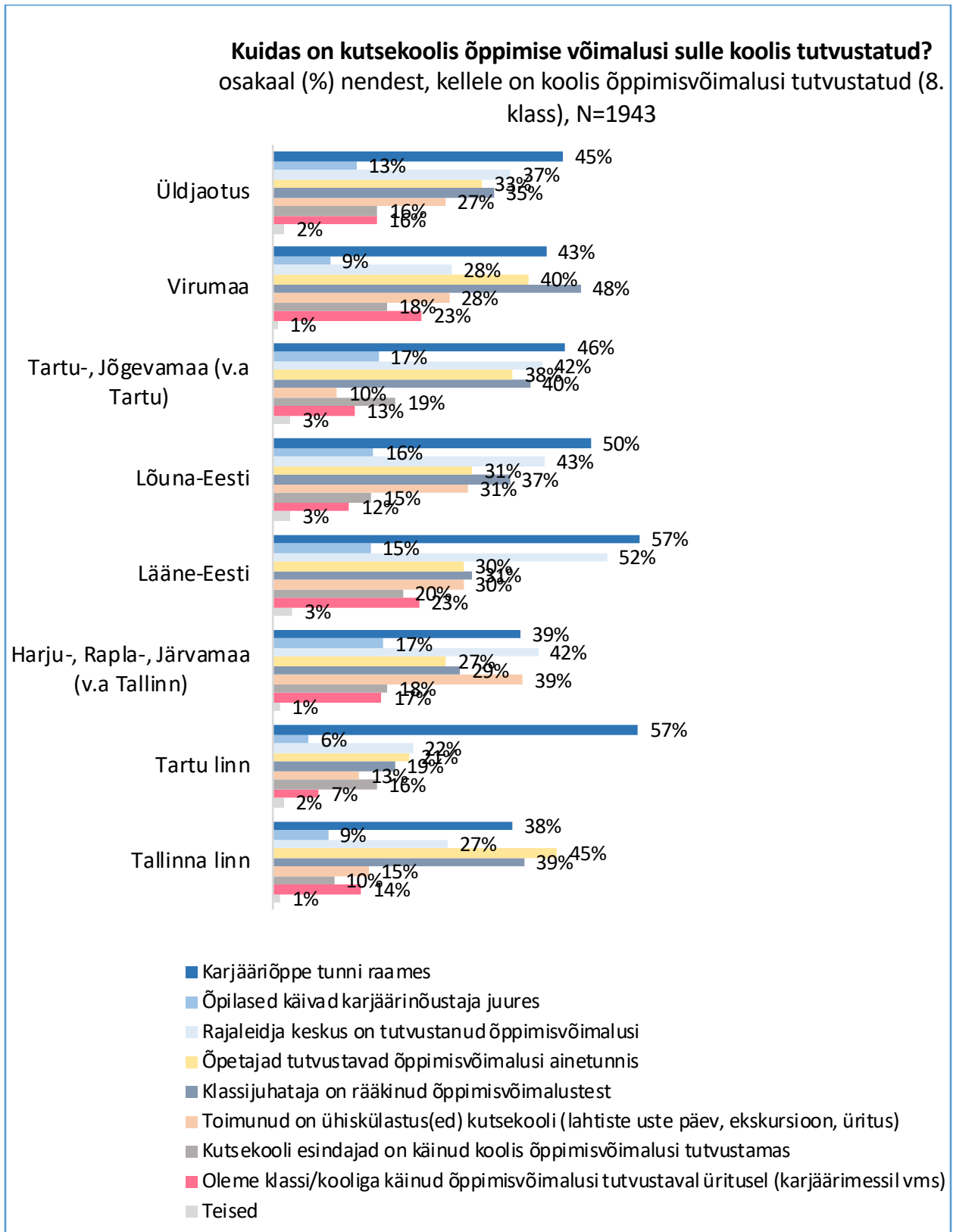
8. klassi õpilastele, kellele oli koolis tutvustatud gümnaasiumis õppimise võimalusi, tehti seda peamiselt karjääriõppe tunni raames Tartu linnas (48%), Lääne-Eestis (45%), Lõuna-Eestis (46%) ning Tartu- ja Jõgevamaal (46%). Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi gümnaasiumis enam Harju-, Rapla-, Järvamaal (36%), Lääne-Eestis (42%) ning Lõuna-Eestis (47%). Ainetundides on gümnaasiumis õppimisvõimaluste tutvustamist tõid keskmisest enam esile Tallinna linna (58%) ning Virumaa 8. klassi õpilased (57%). Ühiskülastusi gümnaasiumidesse nimetasid keskmisest oluliselt rohkem Lõuna-Eesti 8. klassi õpilased (25%). Lääne-Eesti mk 8. klassi õpilased tõid keskmisest rohkem esile, et gümnaasiumi esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (24%). Gümnaasiumis õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel on oma klassi/kooliga käinud keskmisest enam Lõuna-Eesti (12%) ja Virumaa 8. klassi (12%) õpilased. Karjäärinõustaja juures käimist tõid keskmisest enam esile Harju-, Rapla-, Järvamaa (17%) ning Lõuna-Eesti 8. klassi õpilased (20%).

Joonis 44 Kuidas on gümnaasiumis õppimise võimalusi sulle koolis tutvustatud (maakond), 8. klass

Keskmisest oluliselt enam on kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustatud 8. klassi õpilastele karjääriõppe tunni raames Lääne-Eestis (57%) ning Tartus (57%). Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi kutsekoolis enam Harju-, Rapla-, Järvamaal (42%), Lääne-Eestis (52%) ning Lõuna-Eestis (43%). Ainetundides on kutsekoolis õppimisvõimaluste tutvustamist tõid

keskmisest enam esile Tallinna linna (45%) ning Virumaa 8. kl õpilased (40%). Klassijuhataja on rääkinud kutseõppe võimalustest keskmisest enam Tallinna linna 8.kl õpilastele (39%). Ühiskülastusi kutsekoolidesse nimetasid keskmisest oluliselt rohkem Harju-, Rapla-, Järvamaa 8. kl õpilased (39%) ning keskmisest oluliselt vähem Tartu (13%) ning Tartu- ja Jõgevamaa 8. kl õpilased (10%). Tallinna linna 8. kl õpilased tõid keskmisest vähem esile, et kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (10%). Kutsekooli õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel on oma klassi/kooliga käinud keskmisest enam Lääne-Eesti (23%) ja Virumaa 8.kl õpilased (23%). Karjäärinõustaja juures käimist tõid keskmisest enam esile Harju-, Rapla-, Järvamaa (17%) ning keskmisest vähem Virumaa 8. kl õpilased (9%).

5.2 Kutsekooli ja kõrgkooli õppimisvõimaluste tutvustamine koolides 11. klassi õpilastele

Kutsekoolis õppimise võimalusi on tutvustatud 2076-le (45%) ning kõrgkoolides õppimise võimalusi 1311-le (28%) küsitlusele vastanud õpilasele. Nendel 11. klassi õpilastel, kellele on koolis tutvustatud kutsekooli või kõrgkooli õppimisvõimalusi, paluti ka vastata, kuidas seda on tehtud.

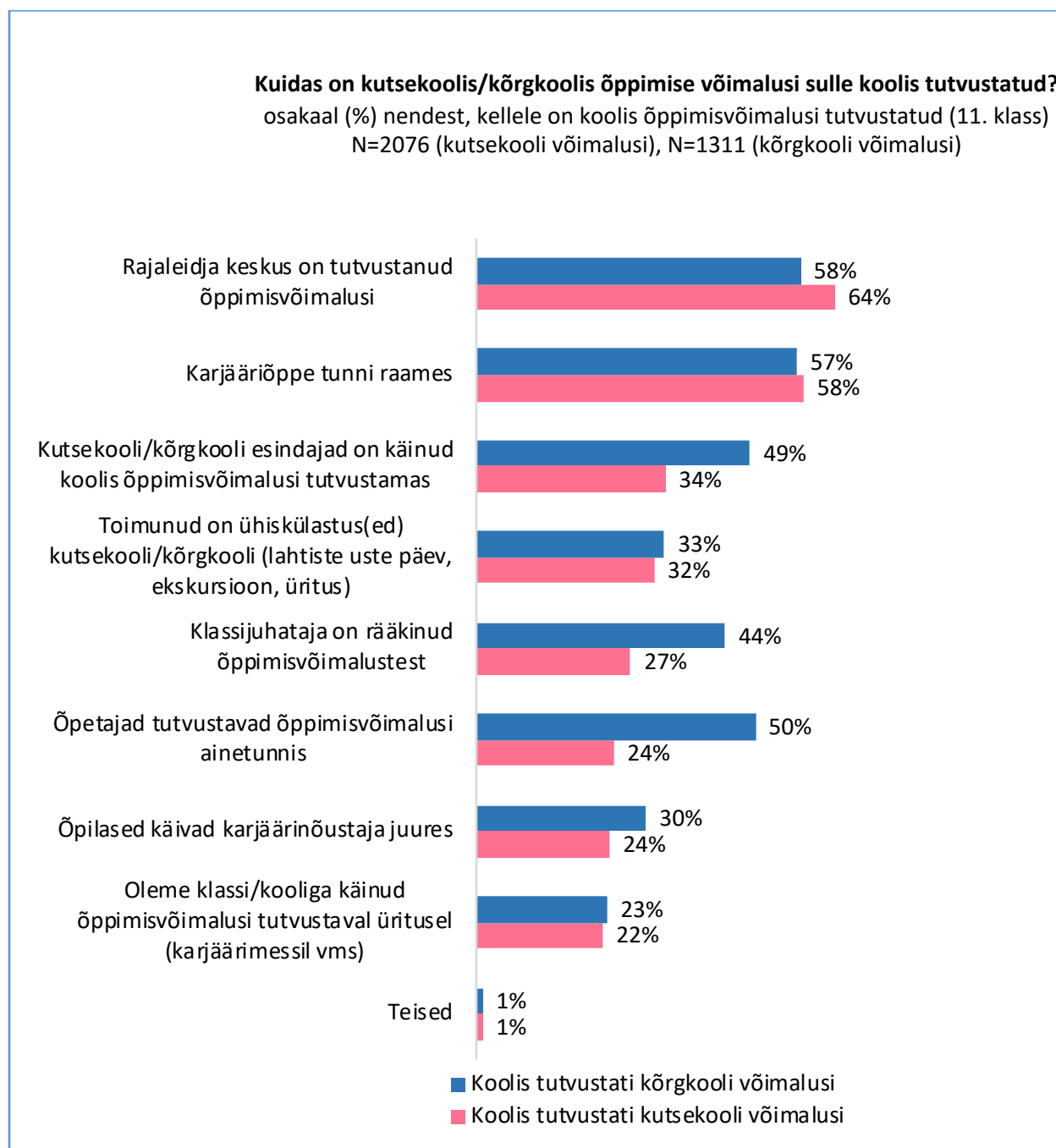
Kõige enam nimetasid õpilased järgmisi viise, kuidas on kõrgkoolis õppimise võimalusi neile koolis tutvustatud: Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi (58%), karjääriõppe tunni raames (57%), õpetajad on tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (50%), kõrgkooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (49%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (44%), toimunud on ühiskülastused kõrgkooli (33%) ning õpilased käivad karjäärinõustaja juures (30%). Vähem toodi esile, et oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (23%).

Kutsekoolis õppimise võimaluste tutvustamisel nimetasid 11. klassi õpilased kõige sagedamini Rajaleidja keskusi (64%) ja karjääriõppe tundi (58%). Neid töid esile koguni üle poole õpilastest. Lisaks on kutsekooli esindajad käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (34%) ning toimunud on ühiskülastused kutsekooli (32%).

Vähem toodi esile, et klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (27%), õpetajad on tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (24%), õpilased käivad karjäärinõustaja juures (24%) ning ollakse klassi või kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (22%).

Eeltoodu põhjal saab öelda, et kooliväliselt või konkreetselt karjääriõppe raames on kõrghariduse ning kutseõppe võimaluste tutvustamine toimunud suhteliselt võrdselt ja neutraalselt. Samas õpetajad tutvustavad koolis selgelt enam kõrgkoolis õppimise võimalusi võrreldes kutseõppe võimalustega. See võib olla seotud õpetajate hoiakutega või vähese teadlikkusega kutseõppe võimalustest.

Joonis 46 Kuidas on kutsekoolis/kõrgkoolis õppimise võimalusi sulle koolis tutvustatud (üldjaotus), 11. klass

Kutseõppevõimaluste tutvustamine koolides on maakonniti olnud erinev. 11. klassi õpilastest 45% märkis, et neile on koolis tutvustatud kutseõppe võimalusi. Rohkem on kutseõppe võimalusi tutvustatud Hiiu mk (73%), Viljandi mk (73%), Järva mk (70%) ning Valga mk (60%), Lääne-Viru mk (58%), Ida-Viru mk (56%), Saare mk (53%), Lääne mk (52%) ning Tartu maakonnas (51%). Mõnevõrra vähem on kutseõppevõimalusi koolis tutvustatud Rapla mk (49%), Võru mk (48%), Jõgeva mk (48%), Harju mk (47%), Põlva mk (45%), Pärnu mk (45%) ning Tartu linnas

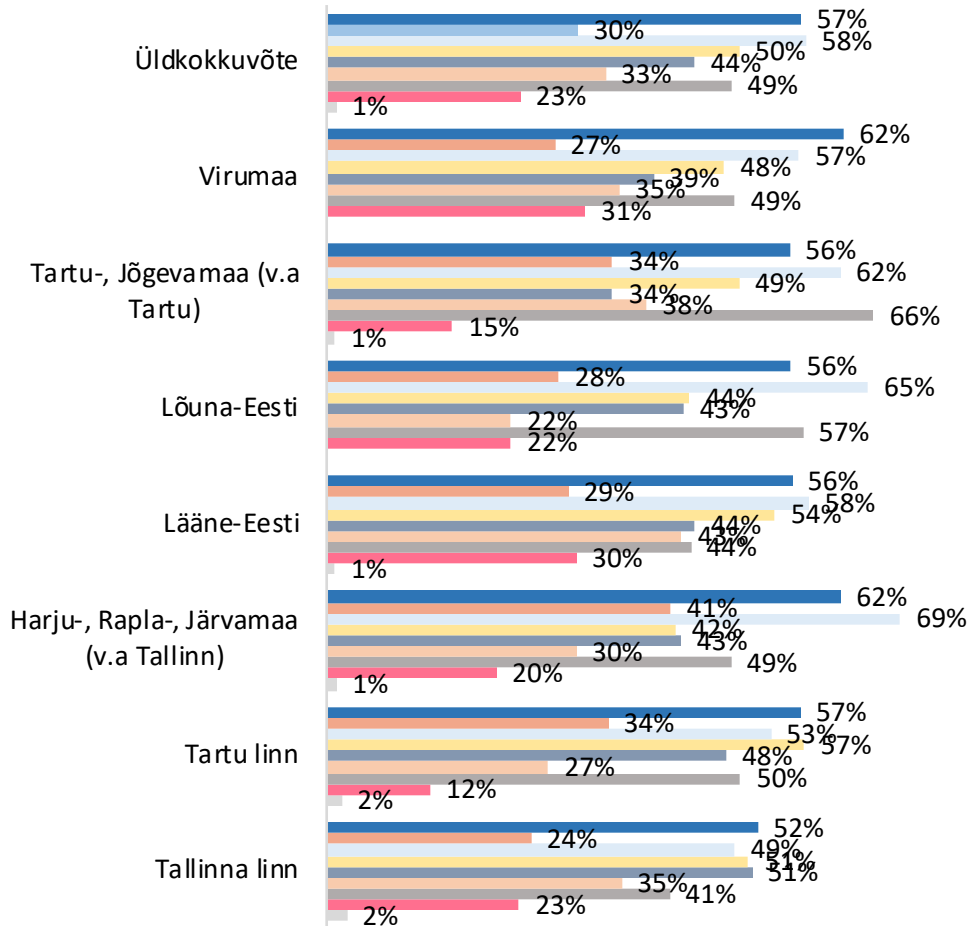
(41%). Tallinna 11. klasside õpilastest märkis vaid 33%, et neile on koolis tutvustatud kutseõppe võimalusi.

Samuti oli erinevusi kõrgkoolis õppimise võimaluste tutvustamisel maakonniti. 11. klassi õpilastest 28% märkis, et neile on koolis tutvustatud kõrgkoolis õppimise võimalusi. Enim tutvustati koolis kõrgkoolis õppimise võimalusi Hiiu mk (65%), Viljandi mk (45%), Jõgeva mk (40%), Ida-Viru mk (36%) ning Lääne-Viru maakonnas (36%). Mõnevõrra keskmisest enam tutvustati kõrgkooli võimalusi koolis ka Valga mk (34%), Saare mk (34%), Võru mk (34%), Järva mk (33%), Lääne mk (33%), Harju (32%) ning Tartu maakonnas (31%). Vähem tutvustati koolis kõrgkoolis õppimise võimalusi Pärnu mk (28%), Põlva mk (27%), Rapla mk (26%), Tartu linnas (25%) ning Tallinnas (21%).

Maakonniti esines keskmisega võrreldes olulisi erinevusi selles, kuidas 11. klassi õpilastele koolis tutvustati kõrgkoolis õppimise võimalusi.

11. klassi õpilastele, kellele oli koolis tutvustatud kõrgkoolis õppimise võimalusi, tehti seda karjääriõppe tunni raames keskmisest oluliselt rohkem Virumaal (62%) ning keskmisest oluliselt vähem Tallinnas (52%). Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi kõrgkoolis enam Harju-, Rapla-, Järvamaal (69%) ja Lõuna-Eestis (65%) ning keskmisest oluliselt vähem Tallinnas (49%). Ainetundides on kõrgkoolis õppimisvõimaluste tutvustamist tõid keskmisest vähem esile Harju-, Rapla- ja Järvamaa 11. kl õpilased (42%). Klassijuhataja on tutvustanud kõrgkoolis õppimise võimalusi keskmisest rohkem Tallinnas (51%). Ühiskülastusi kõrgkooli nimetasid keskmisest oluliselt rohkem Lääne-Eesti (43%) ning keskmisest vähem Lõuna-Eesti 11. kl õpilased (22%). Lõuna-Eesti ning Tartu- ja Jõgevamaa 11. klassi õpilased tõid keskmisest rohkem esile, et kõrgkooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (vastavalt 57% ja 66%) ning Tallinna 11. klassi õpilased mainisid seda keskmisest vähem (41%). Kõrgkooli õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel on oma klassi/kooliga käinud keskmisest enam Lääne-Eesti (30%) ja Virumaa 11. klassi õpilased (31%) ning keskmisest vähem Tartu- ja Jõgevamaa õpilased (15%). Karjäärinõustaja juures käimist tõid keskmisest enam esile Harju-, Rapla-, Järvamaa (41%) ning Tallinna 11. klassi õpilased (24%).

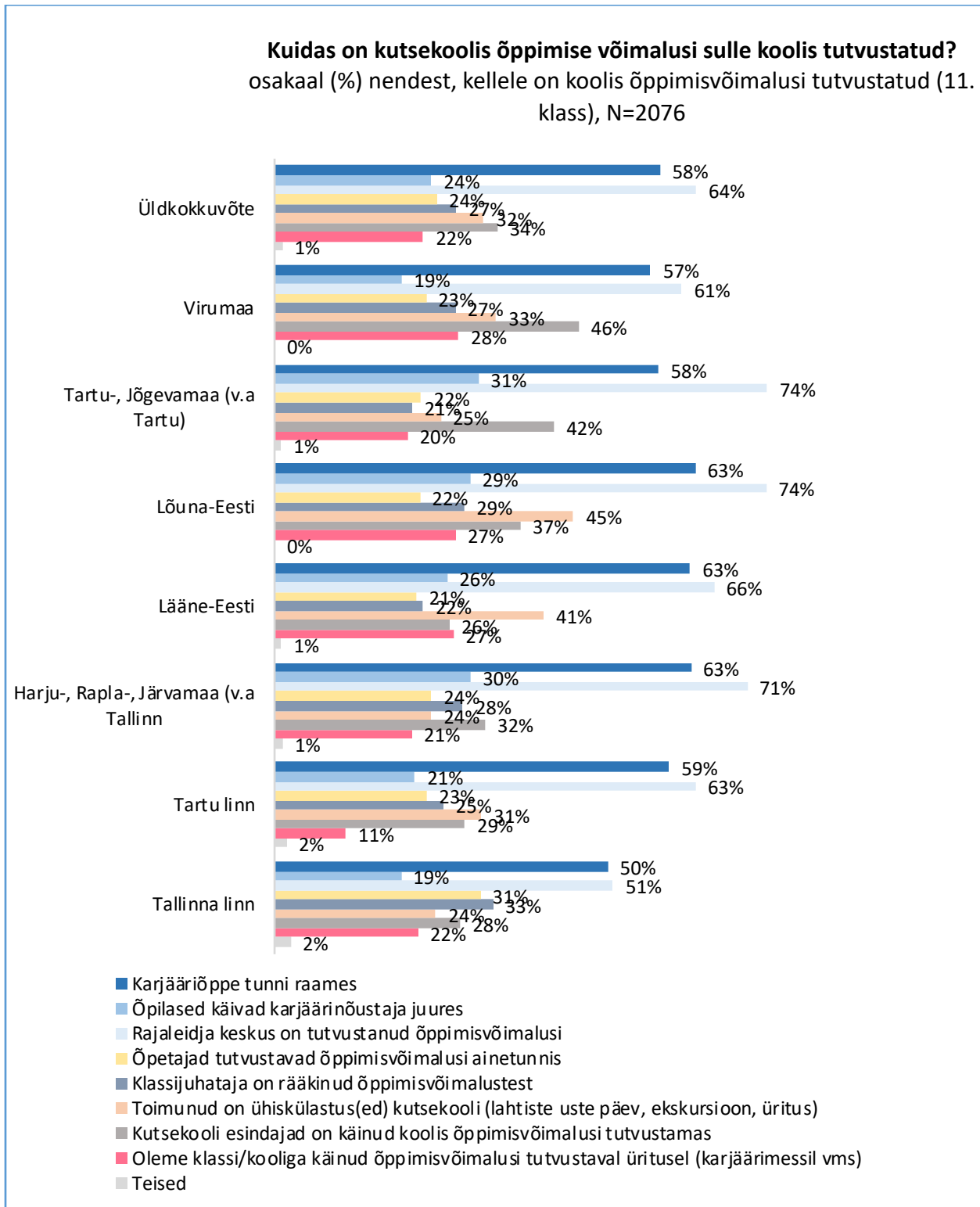
Kuidas on kõrgkoolis õppimise võimalusi sulle koolis tutvustatud?
osakaal (%) nendest, kellele on koolis õppimisvõimalusi tutvustatud
(11. klass), N=1311

- Karjääriõppe tunni raames
- Õpilased käivad karjäärinõustaja juures
- Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi
- Õpetajad tutvustavad õppimisvõimalusi ainetunnis
- Klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest
- Toimunud on ühiskülastus(ed) kõrgkooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- Kõrgkooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas
- Oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (karjäärimessil vms)
- Teised

Keskmisest oluliselt enam on kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustatud 11. klassi õpilastele karjääriõppe tunni raames Lääne-Eestis (63%) ja Lõuna-Eestis (63%) ning keskmisest oluliselt vähem Tallinnas (50%). Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi kutsekoolis enam Harju-, Rapla-, Järvamaal (71%) ja Lõuna-Eestis (74%) ning keskmisest oluliselt vähem Tallinnas (51%). Ainetundides kutsekooli õppimisvõimaluste tutvustamist tõid keskmisest rohkem esile Tallinna 11. kl õpilased (31%). Klassijuhataja on tutvustanud kutsekoolis õppimise võimalusi keskmisest rohkem Tallinnas (33%) ning vähem Lääne-Eestis (22%). Ühiskülastusi kutsekooli nimetasid keskmisest oluliselt rohkem Lääne-Eesti (41%) ja Lõuna-Eesti (45%) ning keskmisest vähem Tallinna (24%) ning Harju-, Rapla- ja Järvamaa 11. kl õpilased (24%). Virumaa 11. kl õpilased tõid keskmisest rohkem esile, et kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (46%) ning Tallinna ja Lääne-Eesti 11.kl õpilased mainisid seda keskmisest vähem (vastavalt 28% ja 26%). Kutsekooli õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel on oma klassi/kooliga käinud keskmisest enam Lääne-Eesti (27%) ja Virumaa 11.kl (28%) õpilased ning keskmisest vähem Tartu õpilased (11%). Karjäärinõustaja juures käimist tõid keskmisest enam esile Harju-, Rapla-, Järvamaa (30%) ning Lõuna-Eesti 11. kl õpilased (29%) ning vähem Tallinna (19%) ja Virumaa õpilased (19%).

Joonis 48 Kuidas on kutsekoolis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (maakond), 11. klass

5.3 Kutsekooli ja gümnaasiumi õppimisvõimaluste tutvustamine koolides - täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilastele

Nendelt täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilastelt, kes märkisid, et neile on koolis tutvustatud kutsekooli või gümnaasiumi õppimisvõimalusi, küsiti “*Kuidas on kutsekoolis/gümnaasiumis õppimisvõimalusi sulle koolis tutvustatud?*”. Kokku osales uuringus täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilasi 94, neist 23-le (24%) on tutvustatud koolis kutseõppe ning 22-le (23%) gümnaasiumis õppimise võimalusi.

Üle poole õpilastest tõi välja, et neile on õpetajad tutvustanud gümnaasiumis õppimise võimalusi ainetunnis (59%) ning Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi (50%). Samuti on õppimisvõimalustest räägitud klassijuhataja poolt (45%), karjääriõppe tunni raames (36%) ning õpilased käivad karjäärinõustaja juures (27%). Oluliselt vähem toodi esile, et gümnaasiumi esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (5%) klassi/kooliga õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel osalemist (5%).

Kutsekoolis õppimise võimalusi on 7.-9. klassi täiskasvanute gümnaasiumide õpilastele koolis tutvustatud peamiselt karjääriõppe tunni raames (61%) ning Rajaleidja keskuse poolt (48%). Samuti tõi 7.-9. klassi õpilased välja, et õpetajad on tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (39%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (35%) ning õpilased käivad karjäärinõustaja juures (30%).

Mõnevõrra vähem toodi esile ühiskülastusi kutsekooli (22%), seda, et kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (17%) ning klassi/kooliga osalemist õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (9%).

Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassidele kutseõppe võimaluste tutvustamisel kooli poolt näha sarnasusi võrreldes tutvustamisega tavagümnaasiumide 8. klassidele. Peamiselt tutvustatakse kutseõppe võimalusi Rajaleidja keskuse poolt ning karjääriõppe tunni raames. Samas oli neid tutvustamise viise nimetanud täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste osakaal oluliselt suurem võrreldes tavagümnaasiumi 8. klassi õpilastega. Ka täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste puhul tuli välja, et õpetajad tutvustavad koolis sagedamini gümnaasiumis kui kutsekoolis õppimise võimalusi.

Joonis 49 Kuidas on kutsekoolis/gümnaasiumis õppimise võimalusi koolis tutvustatud (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 7.-9. klass

5.4 Kutsekooli ja kõrgkooli õppimisvõimaluste tutvustamine koolides täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilastele

Uuringus osalenud täiskasvanute gümnaasiumide õpilastest 210 (31%) märkis, et neile on tutvustatud koolis kutseõppevõimalusi ning 159-le (24%) on tutvustatud kõrgkoolis õppimise võimalusi.

Kõrgkoolis õppimise võimalusi on täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilastele peamiselt tutvustatud karjääriõppe tunni raames (58%) ning Rajaleidja keskuse poolt (50%).

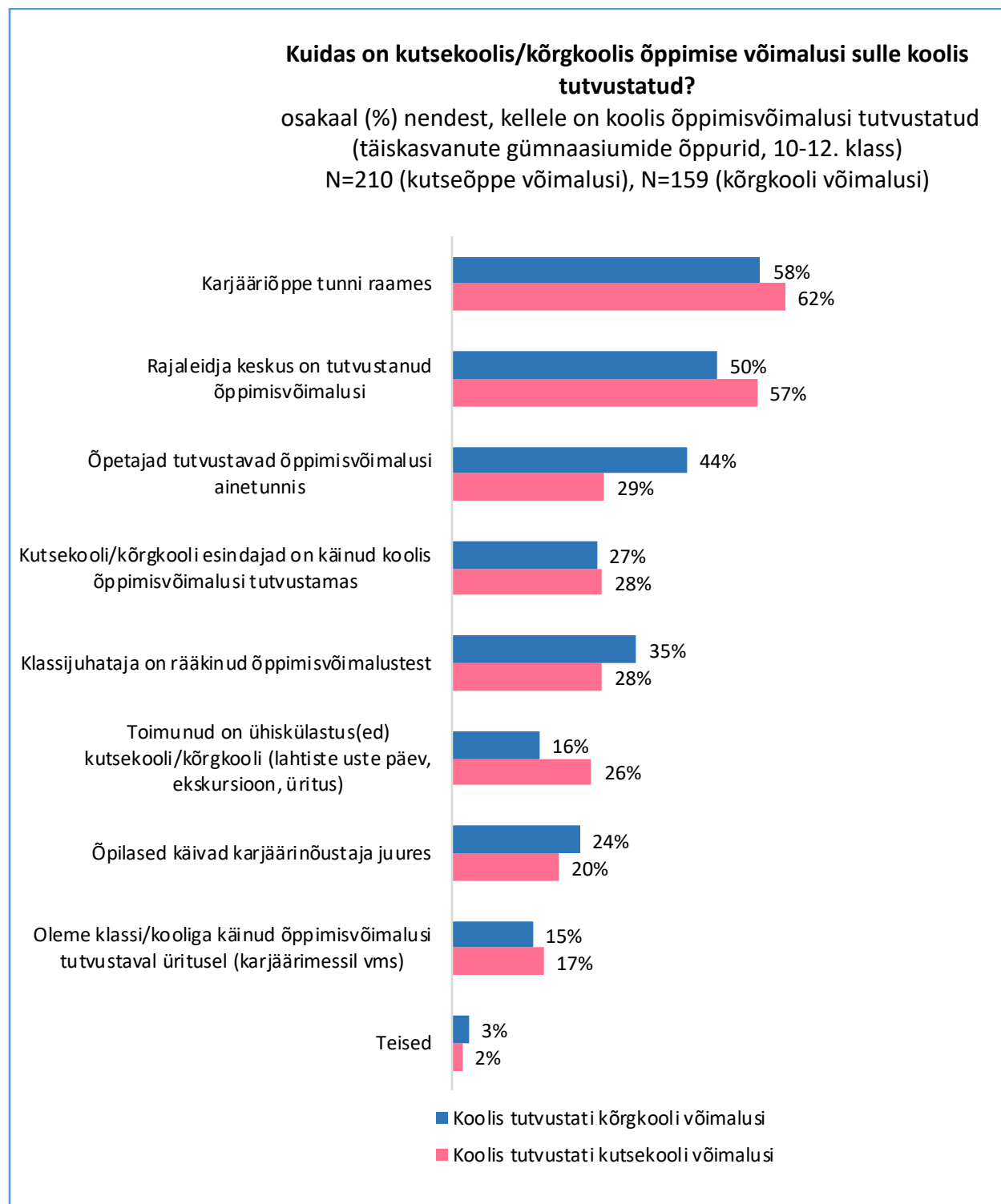
Samuti on õpetajad tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (44%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (35%), kõrgkooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (27%) ning õpilased käivad karjäärinõustaja juures (24%). Vähem nimetati ühiskülastusi kõrgkooli (16%) ning klassi/kooliga õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel käimist (15%).

Kutsekoolis õppimise võimalusi on 10.-12. klassi täiskasvanud õpilastele koolis tutvustatud sarnaselt kõrgkooli võimalustega karjääriõppe tunni raames (62%) ning Rajaleidja keskuse poolt (57%).

Veidi vähem toodi esile, et õpetajad on tutvustanud kutseõppe võimalusi ainetundides (29%), kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (28%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (28%), toimunud on ühiskülastused kutsekooli (26%), õpilased käivad karjäärinõustaja juures (20%) ning klassi/kooliga õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel käimist (17%).

Kui võrrelda õppimisvõimaluste tutvustamist täiskasvanute gümnaasiumis tavagümnaasiumiga, siis saab ka siin tuua välja, et õpetajad tutvustavad õpilastele rohkem õppimisvõimalusi kõrgkoolis kui kutsekoolis.

Joonis 50 Kuidas on kutsekoolis/kõrgkoolis õppimise võimalusi sulle koolis tutvustatud (üldjaotus), täiskasvanud õpilased, 10.-12. klass

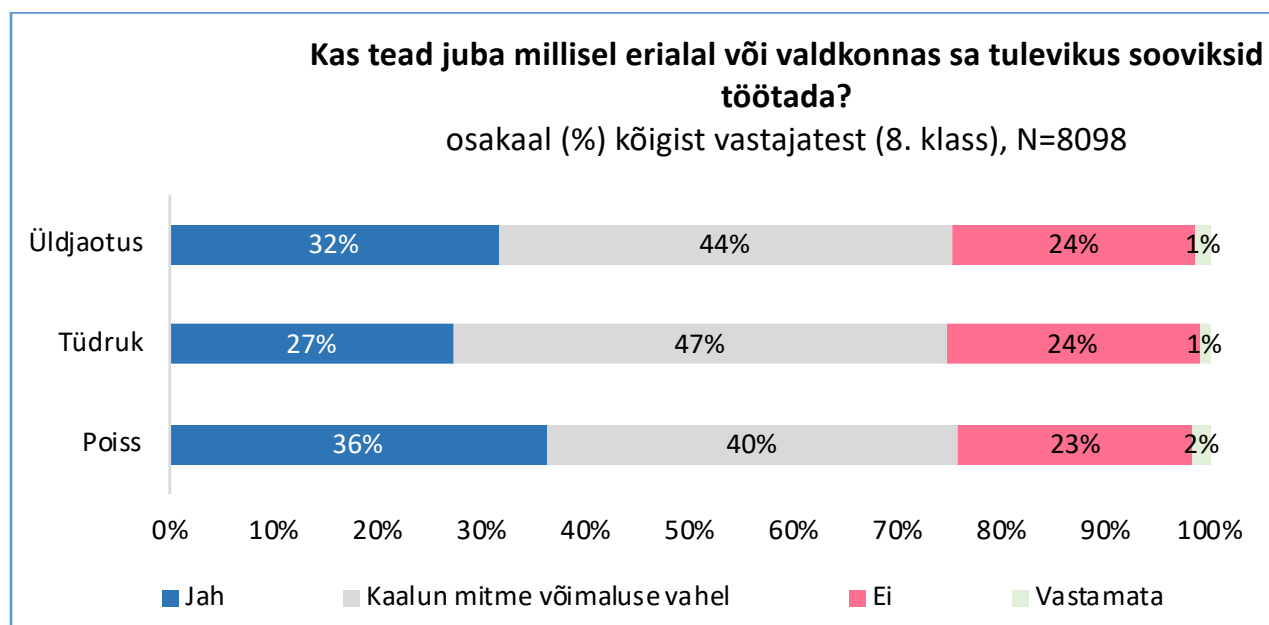
6 Õpilaste teadlikkus sellest, millisel erialal või valdkonnas tulevikus töötada

Selgitamaks välja õpilaste valmisolekut sobiva eriala valikuks, küsiti uuringus osalenud 8. ja 11. klassi õpilastelt ka seda, millisel erialal või valdkonnas nad sooviksid tulevikus töötada.

8. klassi õpilastest peaaegu kolmandik ehk 32% vastas, et teavad, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada. Ligi veerand (24%) vastanutest ei tea seda ning veidi alla poole õpilastest (44%) kaalub mitme võimaluse vahel.

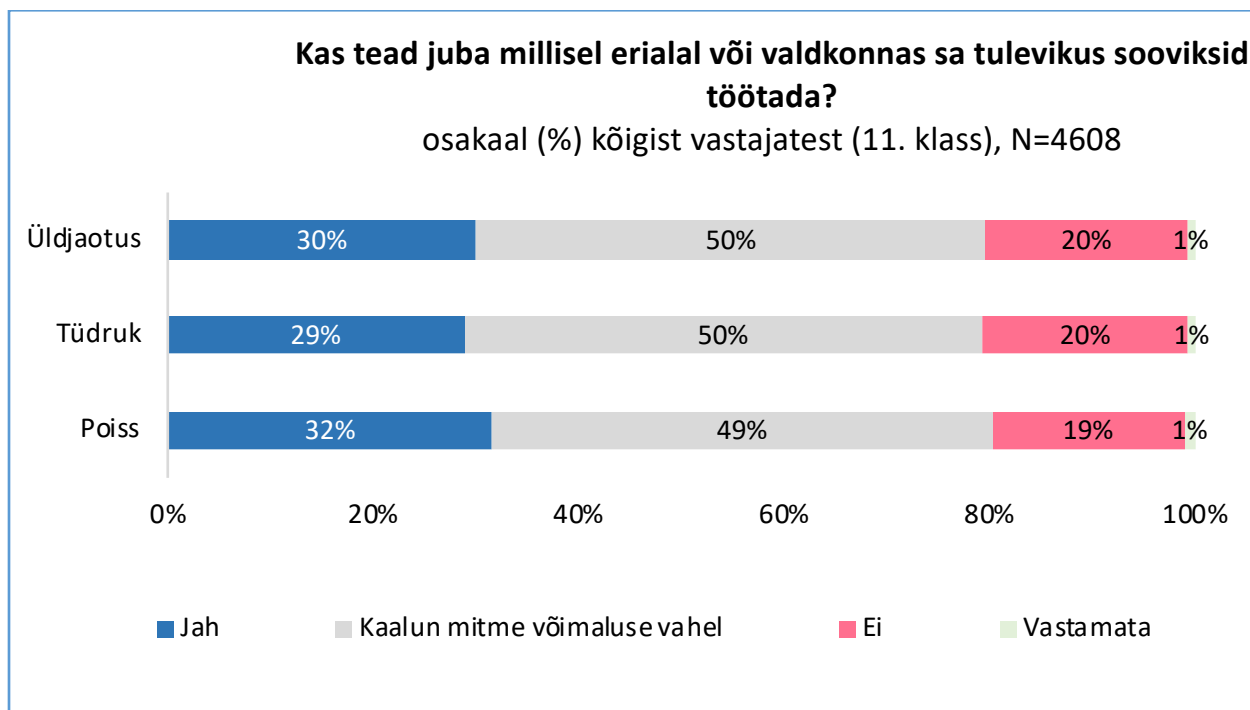
Poiste kindlus tuleviku töö osas on keskmisest kõrgem – 36% poistest teavad, millises valdkonnas või erialal nad tulevikus soovivad töötada. Tüdrukute seas oli poistega võrreldes rohkem neid, kes kaaluvad mitme võimaluse vahel (47%).

Joonis 51 Kas tead juba, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada (sugu), 8. klass

11. klassi õpilastest teavad 30%, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada. Täpselt pooled õpilased (50%) kaaluvad mitme võimaluse vahel ning 20% ei tea, millised eriala või valdkonnaga ennast tulevikus siduda. Seega on 11. klassis võrreldes 8. klassiga veidi enam neid, kes pole oma erialavalikus veel kindlad ja kaaluvad mitmete võimaluste vahel. Soo lõikes statistiliselt olulisi erinevusi teadlikkuse osas tulevase töö kohta ei esinenud.

Joonis 52 Kas tead juba millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada (sugu), 11. klass

7 Üldhariduskoolide õpetajate kursisolek kutseharidusega. Hinnangud kutseharidusele ning õpilaste edasiõppimisvalikutele

7.1 Õpetajate kursisolek kutseharidusega

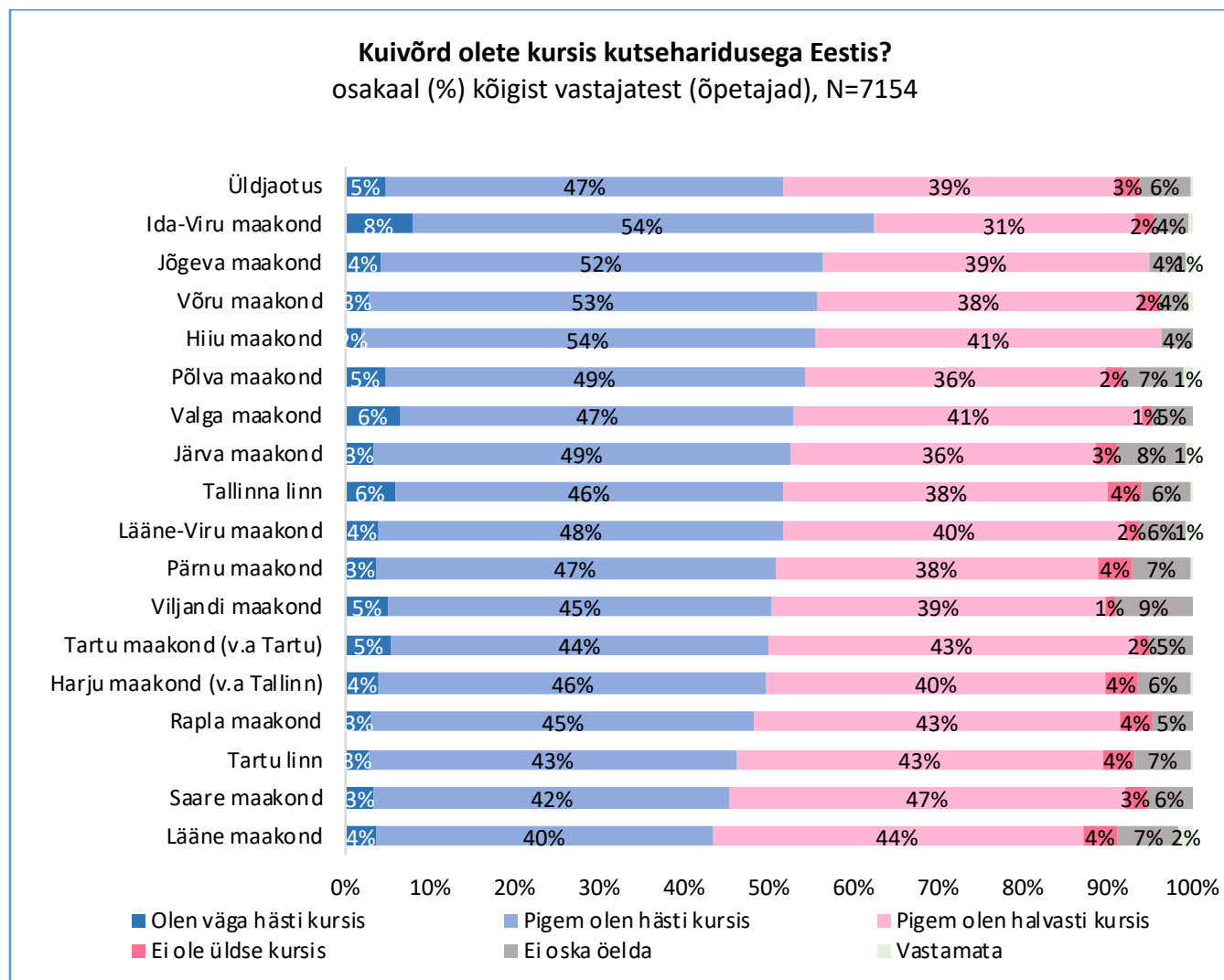
Käesolev uuring hõlmab ühe sihtrühmana ka üldhariduskoolide õpetajaid. Kuna õpetajatel on koolis võimalus nii klassijuhatajana kui ka aineõpetajana õpilastele edasiõppimisvalikuid tutvustada, siis on oluline, et nad oleksid ka ise kursis erinevate õppimisvõimalustega. Õpetajatelt küsiti muuhulgas, kuivõrd nad on kursis kutseharidusega Eestis.

Selgus, et õpetajatest vaid pooled (52%) on kutseharidusega Eestis kursis (väga hästi+pigem hästi kursis). Seejuures väga hästi on kursis 5% ning 47% vastas, et on pigem hästi kursis. 39% õpetajatest on kutseharidusega kursis pigem halvasti ning 3% ei ole üldse kursis.

Kutseharidusega Eestis on keskmisest enam kursis meesõpetajad (58%), aineõpetajad (55%), õpetajad, kes õpetavad vene keeles (63%) ning eesti ja vene keeles (61%) ning riigiomanduses olevate koolide õpetajad (58%). Keskmisest vähem on kutseharidusega kursis õpetaja töö profiili järgi klassiõpetajad (40%) ning erakoolide õpetajad (45%).

Maakondade lõikes on keskmisest enam kutsehariduse võimalustega kursis Ida-Viru maakonna õpetajad (61%). Neist 8% vastas, et on väga hästi kursis ning 54% on pigem hästi kursis. Keskmisest oluliselt vähem on kursis Tartu linna ning Lääne maakonna õpetajad, kellest vastavalt 46% ning 44% on kutsehariduse võimalustega kursis (väga hästi+pigem hästi kursis).

Joonis 53 Kuivõrd olete kursis kutseharidusega Eestis (õpetajad)

7.2 Õpetajate hoiakud kutsehariduse ning õppimisvõimaluste tutvustamise osas

Õpetajatel paluti hinnata, kuivõrd nad on nõus erinevate kutseharidust, õpilasi ning õppimisvõimaluste tutvustamist puudutavate väidetega.

Valdav osa õpetajatest oli nõus (täiesti nõus+pigem nõus), et põhikoolis ning gümnaasiumis peaks õpilastele oluliselt enam tutvustama kutsehariduse ja tööelu võimalusi (vastavalt 81% ning 80%). Seda, et just põhikoolis peaks õpilastele oluliselt enam tutvustama kutsehariduse ja tööelu võimalusi, arvasid keskmisest rohkem need õpetajad, kellel tööstaazi enam kui 30 aastat (84%). Meesõpetajad arvasid keskmisest vähem, et põhikoolis ja gümnaasiumis peaks õpilastele oluliselt enam tutvustama kutsehariduse ja tööelu võimalusi (vastavalt 77% ja 73% oli väitega täiesti nõus+pigem nõus).

Veidi üle poole õpetajatest (55%) nõustusid väitega (täiesti nõus + pigem nõus), et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid. Selle väitega nõustusid keskmisest oluliselt enam meesõpetajad (61%), väikseima tööstaaziga (kuni 5 aastat) õpetajad (66%), õpetajad, kes õpetavad eesti keeles (60%), nooremad (kuni 35-aastased) õpetajad (64%). Keskmisest oluliselt vähem nõustusid sellega, et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid, õpetajad, kes õpetavad vene keeles (35%).

Pooled õpetajatest (52%) olid nõus (täiesti nõus + pigem nõus) sellega, et gümnaasiumi lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks. Siiski oli suhteliselt suur nende õpetajate osakaal, kellel puudus antud väite osas kindel seisukoht – 37% õpetajatest olid natuke nõus ja natuke vastu. Keskmisest oluliselt enam arvavad, et gümnaasiumi lõpus on õpilased valmis erialavaliku tegemiseks õpetajad, kelle õpetamise keeleks on vene keel (64%) ning samuti vanemad õpetajad (56-65 aastastest õpetajatest 59%).

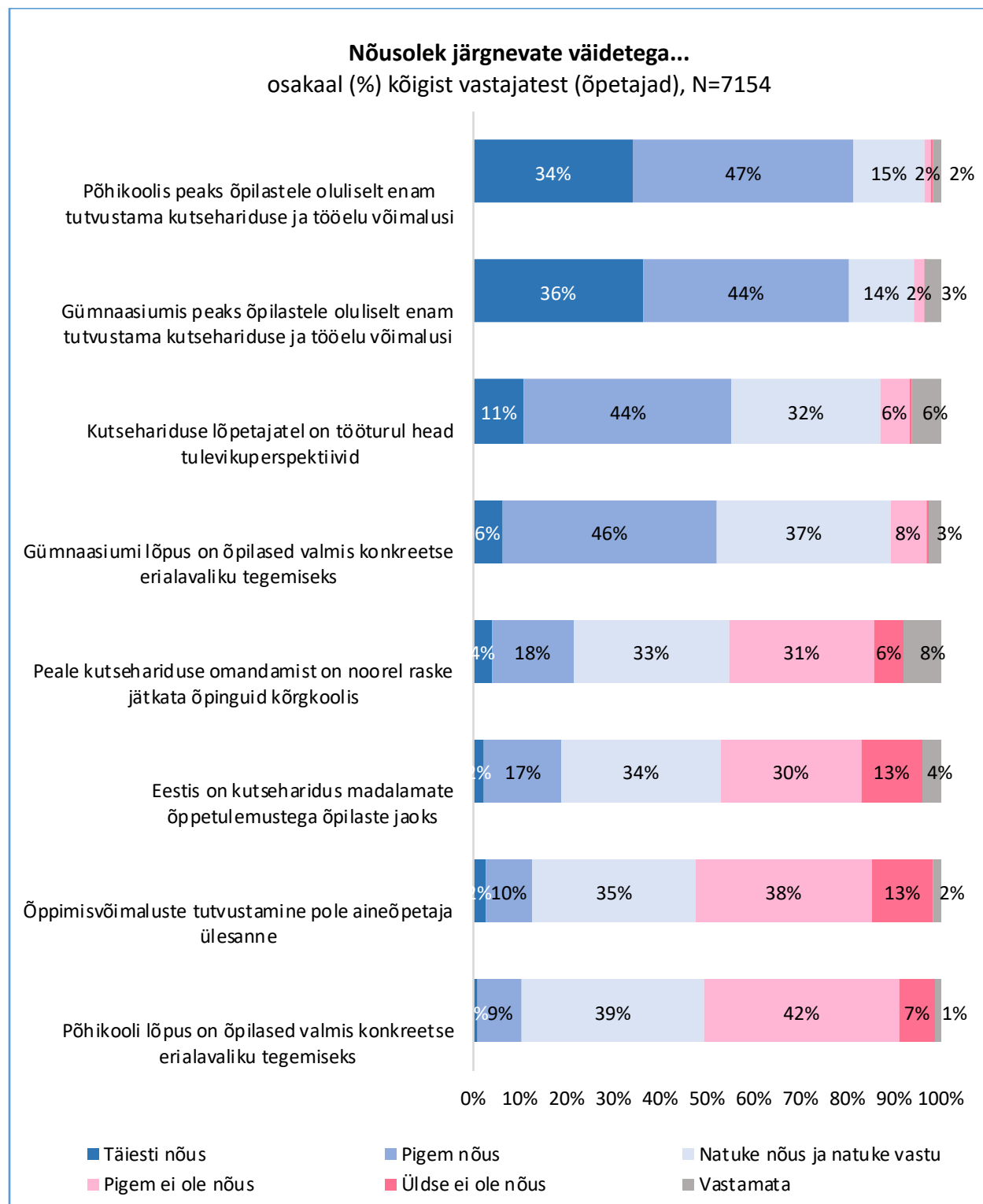
Väitega, et põhikooli lõpus on õpilased valmis erialavaliku tegemiseks, oli nõus vaid 10% ning ei olnud nõus (pigem ei ole nõus+üldse ei ole nõus) 49% õpetajatest. See tulemus on väga madal arvestades, et põhikooli üheks ülesandeks on valmistada õpilased põhikooli lõpuks ette ka edasiõppimisotsuste tegemiseks. Õpetajad, kes õpetavad vene keeles, arvavad keskmisest oluliselt enam (23%), et põhikooli lõpus on õpetajad valmis erialavaliku tegemiseks.

37% õpetajatest ei nõustunud (pigem ei ole nõus + üldse ei ole nõus) väitega, et peale kutsehariduse omandamist on õpilastel raske jätkata õpinguid kõrgkoolis. Selle väitega oli nõus (täiesti nõus + pigem nõus) 22% õpetajatest. Siiski oli suhteliselt suur osakaal neid õpetajaid (33%), kellel ei olnud selle väite osas kindlat seisukohta (olid natuke nõus ja natuke vastu). Keskmisest oluliselt enam on nõus sellega, et peale kutsehariduse omandamist on õpilastel raske jätkata kõrgkoolis, õpetajad, kes õpetavad vene keeles (31%), vanema õpetajad, (enam kui 65 aastased) (32%). Nooremad, kuni 35-aastased õpetajad, on selle väitega keskmisest vähem nõus (16%).

Väitega, et Eestis on kutseharidus madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks oli nõus (täiesti nõus + pigem nõus) 19% ning ei olnud nõus (pigem ei ole nõus +üldse ei ole nõus) 43% õpetajatest. 34% õpetajatest ei omanud selle väite osas kindlat seisukohta (olid natuke nõus ja natuke vastu). Õpetajad, kes õpetavad vene keeles, on keskmisest oluliselt skeptilisemad ning arvavad enam, et Eestis on kutseharidus madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks (28%).

Õpetajatest vaid 12% nõustus väitega, et õppimisvõimaluste tutvustamine pole aineõpetaja ülesanne (täiesti nõus +pigem nõus). 51% õpetajatest ei olnud selle väitega nõus. 35% õpetajatest puudus sellel teemal kindel arvamus. Õpetajad, kes õpetavad vene keeles, on keskmisest oluliselt enam nõus, et õppimisvõimaluste tutvustamine pole aineõpetaja ülesanne (19%). Õpetaja töö profiili lõikes ehk aineõpetajate ja klassiõpetajate arvamustes olulisi erinevusi selles küsimuses ei olnud.

Joonis 54 Kuivõrd olete nõus järgmiste väidetega... (õpetajad)

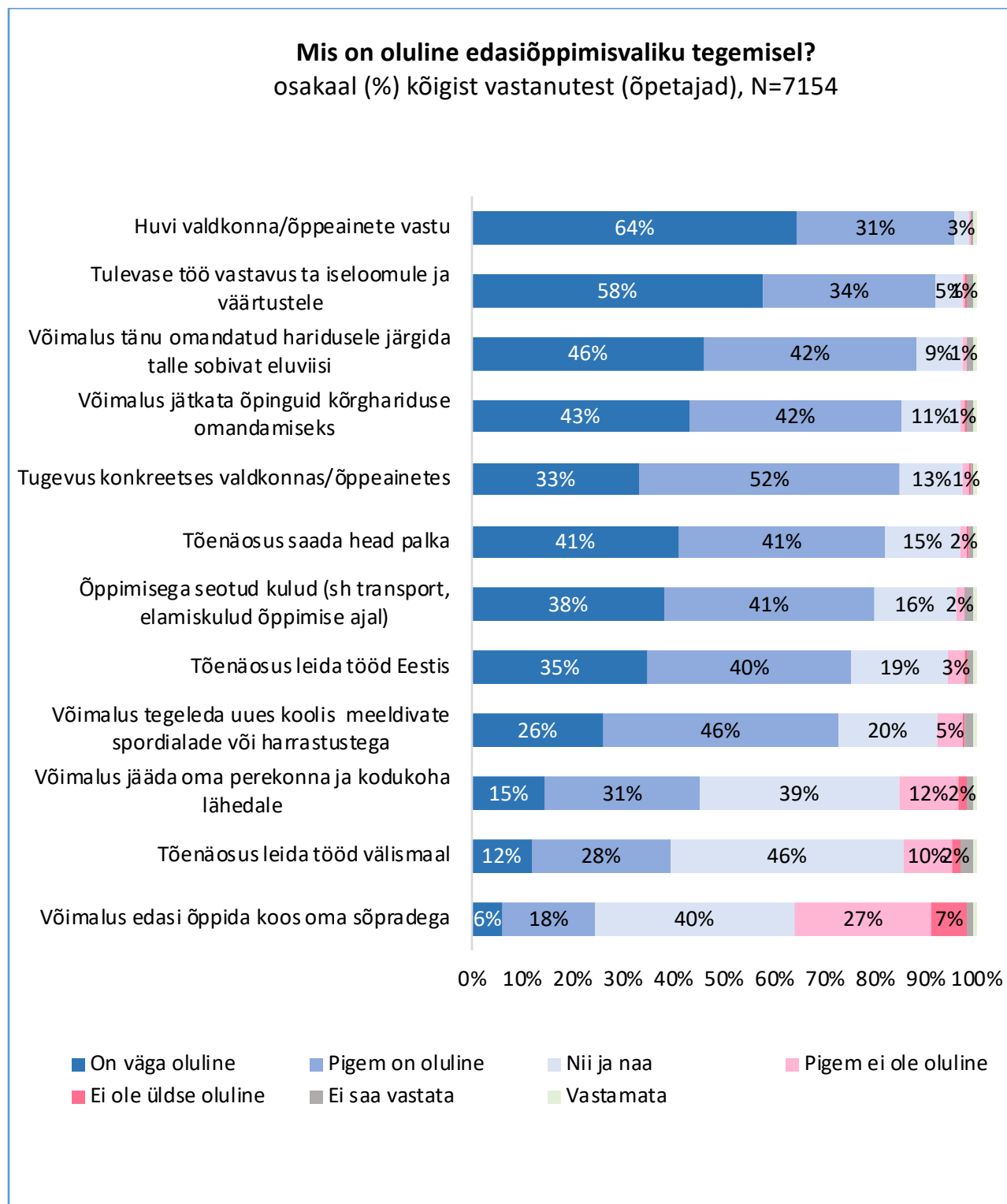
7.3 Õpetajate hinnangud õpilaste edasiõppimisvalikute tegemisel

Uuringus osalenud õpetajatel oli samuti võimalik anda oma hinnang erinevatele edasiõppimisvalikut mõjutavatele teguritele.

Õpetajad pidasid edasiõppimisvalikute tegemisel kõige olulisemaks huvi valdkonna/õppeainete vastu (95% õpetajatest, 64% väga oluliseks, 31% pigem oluliseks), tulevase töö vastavust õpilase iseloomule ja väärtustele (92% õpetajatest, 58% väga oluliseks, 34% pigem oluliseks), võimalust tänu omandatud haridusele järgida sobivat eluviisi (88% õpetajatest, 46% väga oluliseks, 42% pigem oluliseks), võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (85% õpetajatest, 43% väga oluliseks, 42% pigem oluliseks) ning õpilase tugevust konkreetses valdkonnas/õppeainetes (85% õpetajatest, 33% väga oluliseks, 52% pigem oluliseks).

Kõige vähem oluliseks pidasid õpetajad edasiõppimisvalikute tegemisel võimalust jääda oma perekonna ja kodukoha lähedusse (46% õpetajatest, 15% väga oluliseks, 31% pigem oluliseks), tõenäosust leida tööd välismaal (40% õpetajatest, 12% väga oluliseks, 28% pigem oluliseks) ning võimalust edasi õppida koos oma sõpradega (24% õpetajatest, 6% väga oluliseks, 18% pigem oluliseks).

Joonis 55 Mis on oluline edasiõppimisvaliku tegemisel (õpetajad)

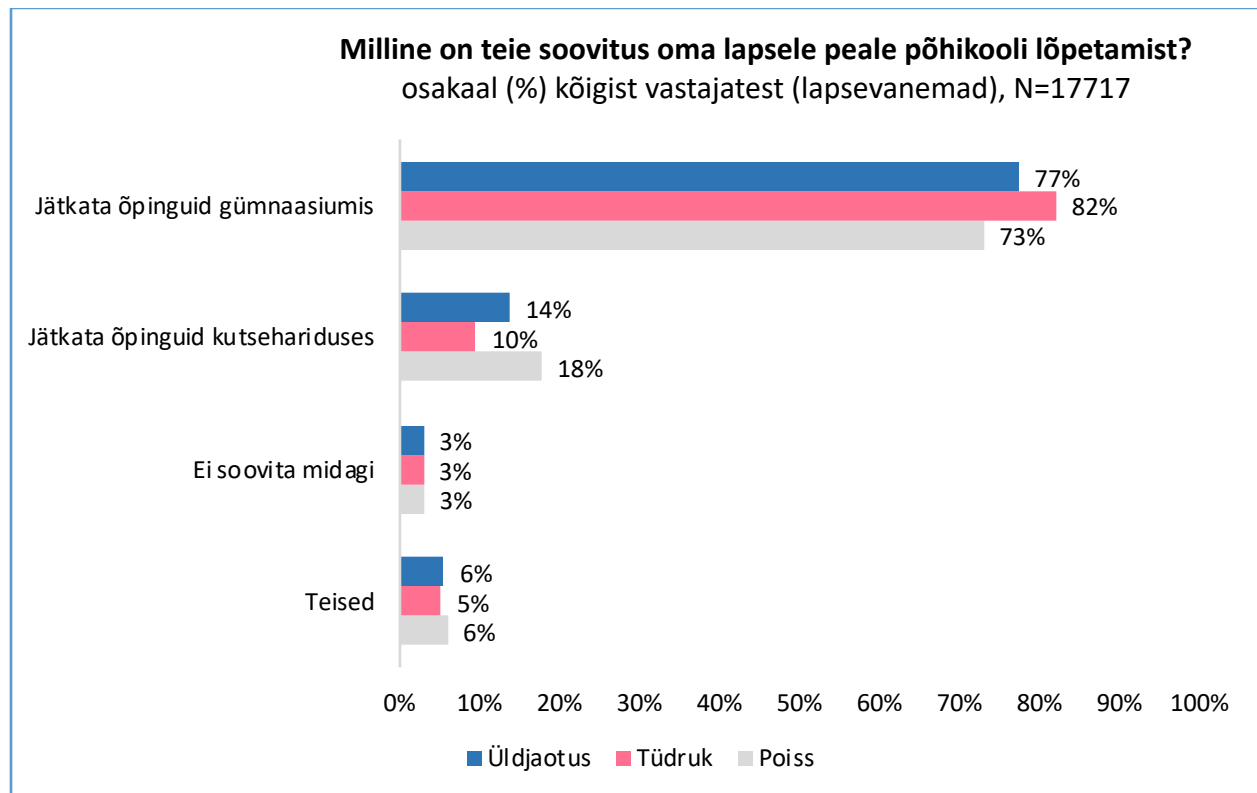
8 Lapsevanemate hinnangud kutseharidusele ning laste edasiõppimisvalikutele

8.1 Lapsevanemate hinnangud laste edasiõppimisvalikute tegemisel

Lisaks õpetajatele kaasati käesolevasse uuringusse sihtrühmana ka lapsevanemad, kellel on samuti oluline mõju oma lapse haridusvalikute kujundamisele. Seetõttu uuriti muuhulgas, millist edasiõppimisvalikut nad oma lapsele peale põhikooli soovivad. Küsitlusele vastanud lapsevanematest 91% olid emad, seega peegeldavad tulemused eelkõige emade seisukohti.

Valdav osa lapsevanematest (77%) soovitaks oma lapsel peale põhikooli jätkata õpinguid gümnaasiumis ning 14% kutsekoolis. 3% lapsevanematest ei anna oma lapsele soovitusi. Enamus vastusevariandi „teised“ valinud lapsevanematest lähtuvad lapse otsusest ning lubaksid tal ise otsustada. Enam soovivad lapsel kutsekooli minna poiste vanemad (18%) ning tüdrukutel soovitatakse peale põhikooli pigem minna gümnaasiumisse (82%).

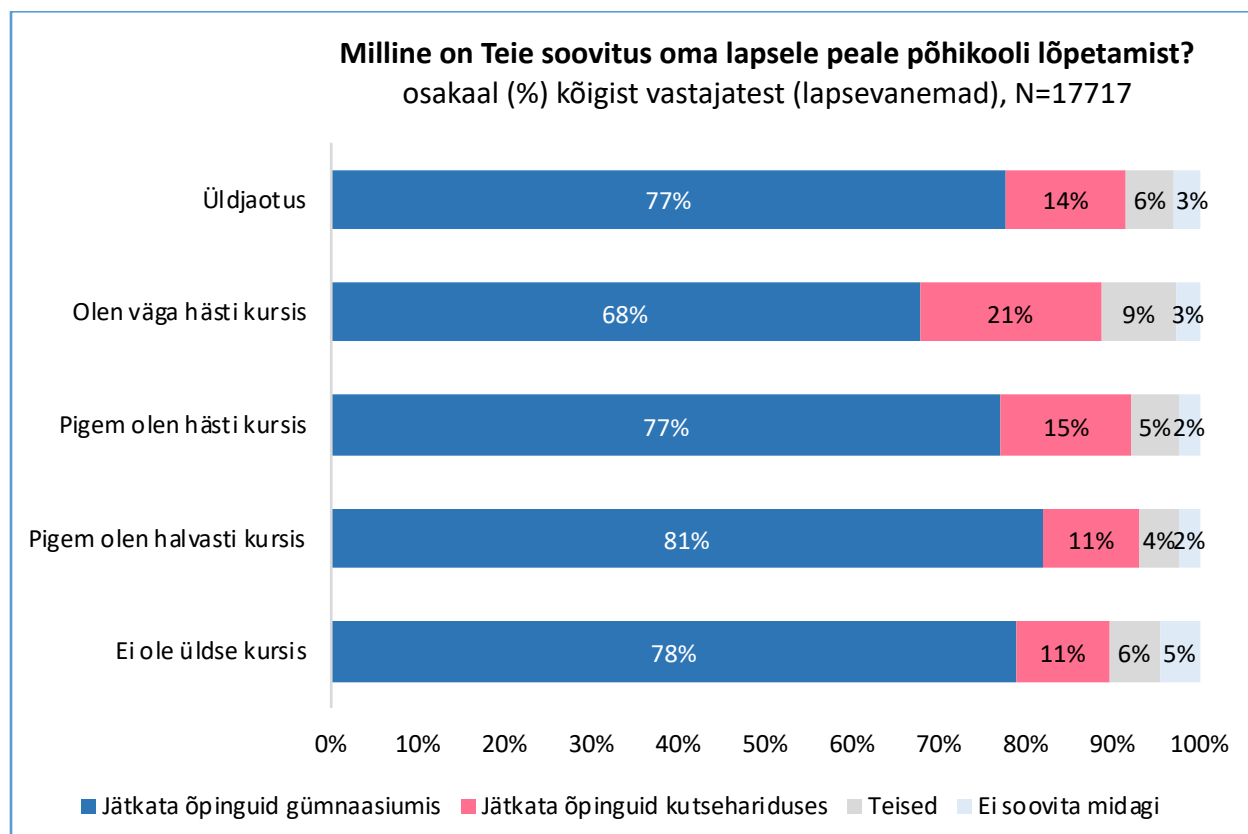
Joonis 56 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (lapse sugu), lapsevanemad

Uuringust selgus, et mida enam ollakse kutseharidusega kursis, seda tõenäolisemalt soovitatakse oma lapsel jätkata õpinguid kutsekoolis. Need lapsevanemad, kes on kutseharidusega Eestis väga

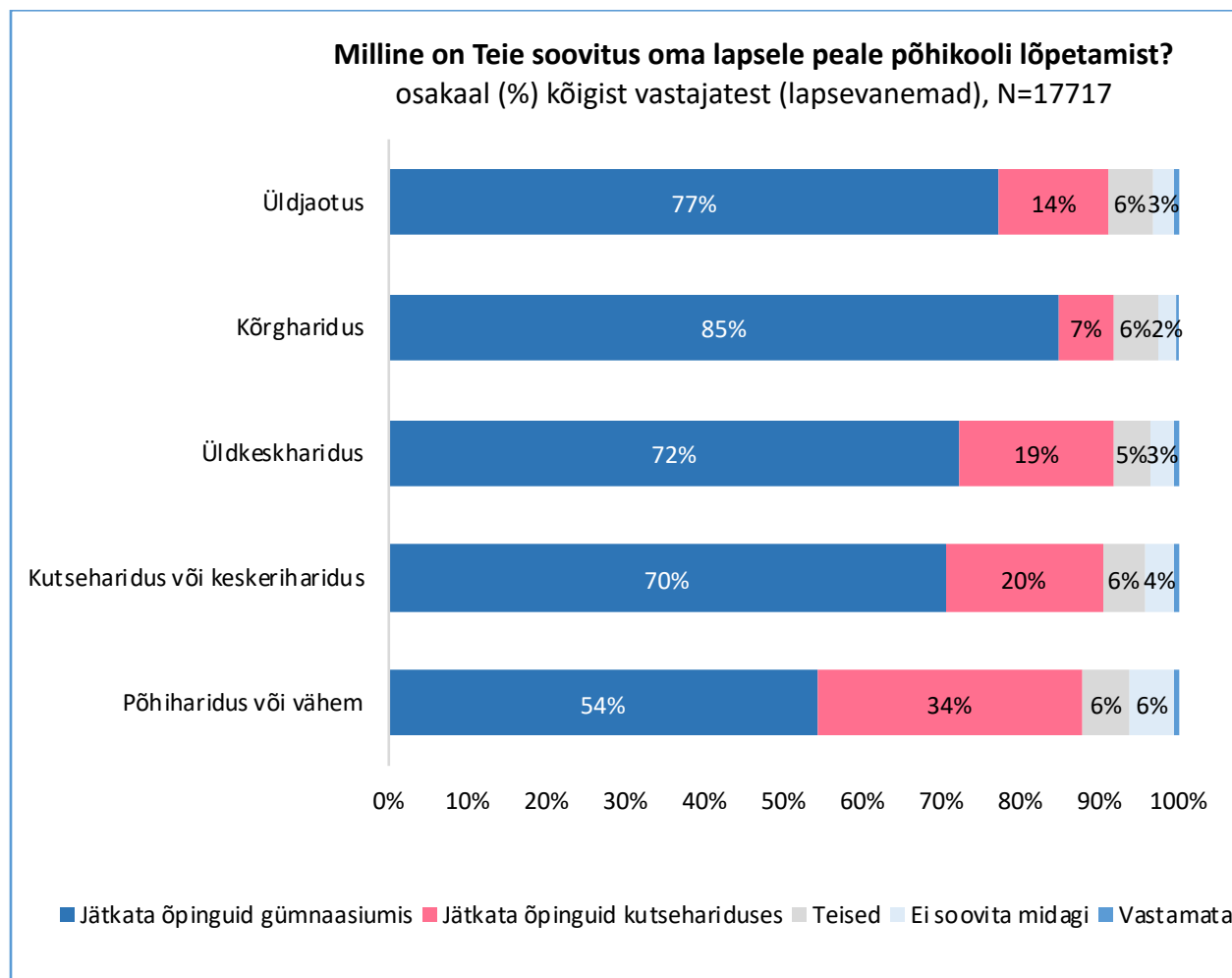
hästi kursis, soovivad keskmisest enam (21%) oma lapsele jätkata õpinguid kutsekoolis (vt lisaks ptk 8.2 – kursisolek kutseharidusega).

Joonis 57 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (kursisolek kutseharidusega), lapsevanemad

Kõrgharidusega vanemad soovivad oma lastele keskmisest enam jätkata õpinguid gümnaasiumis (85%). Mida madalam on lapsevanema haridustase, seda rohkem soovitatakse lapsel jätkata kutsekoolis. Näiteks põhiharidusega või sellest madalama haridustasemega lapsevanematest 34% soovib oma lapsel jätkata kutsekoolis.

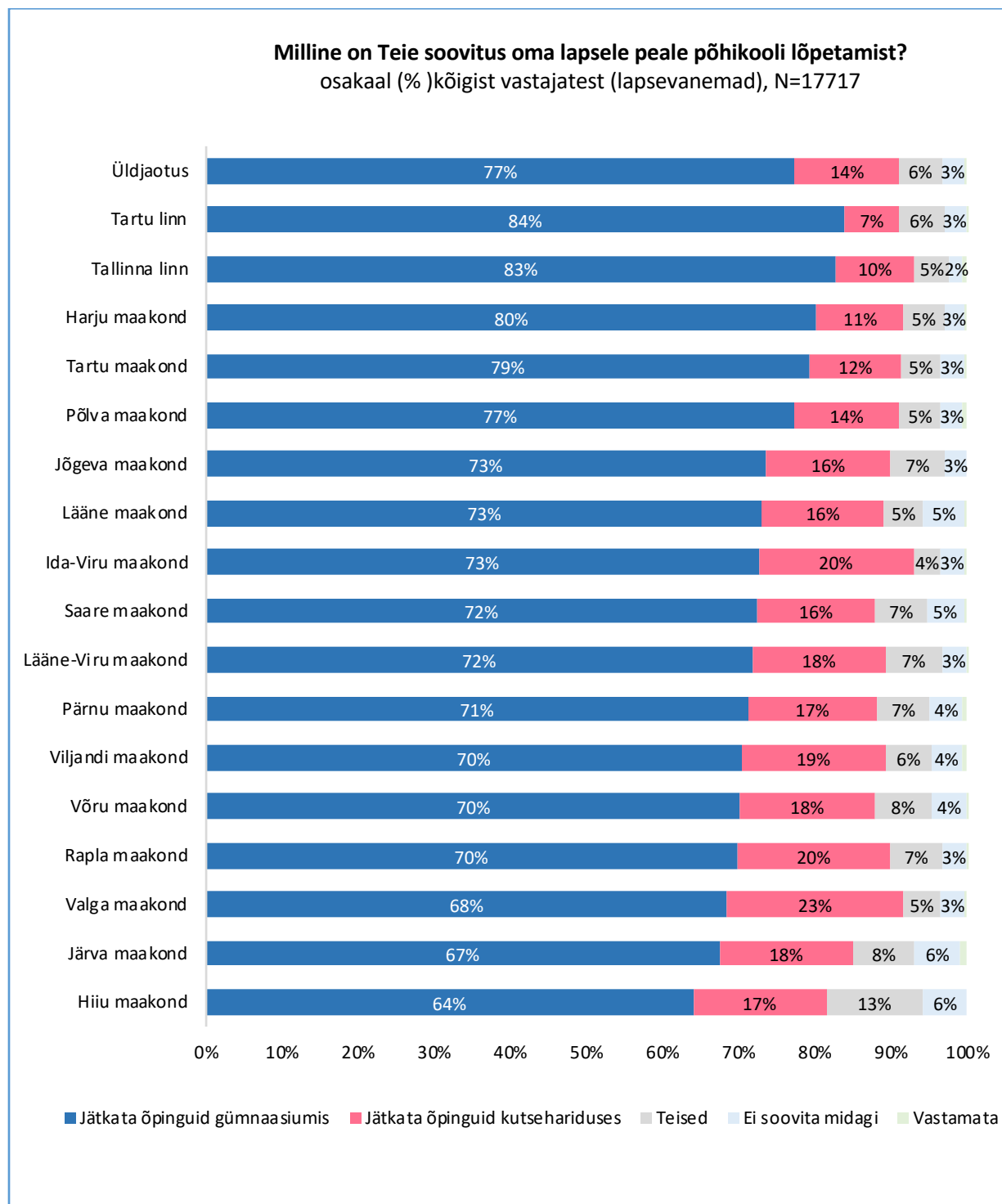
Joonis 58 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (vanema haridustase, lapsevanemad)

Keskmisest rohkem soovitavad oma lapsel peale põhikooli jätkata õpinguid gümnaasiumis Tallinna (83%) ja Tartu lapsevanemad (84%) ning keskmisest vähem Hiiu mk (64%), Ida-Viru mk (73%), Järva mk (67%), Lääne-Viru mk (72%), Pärnu mk (71%), Rapla mk (70%), Saare mk (72%), Valga mk (68%), Viljandi mk (70%) ja Võru mk (70%) lapsevanemad.

Kutsehariduses soovitavad oma lapsel jätkata õpinguid keskmisest enam Ida-Viru mk (20%), Rapla mk (20%), Valga mk (23%) ja Viljandi mk (19%) lapsevanemad.

Joonis 59 Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist (maakond), lapsevanemad

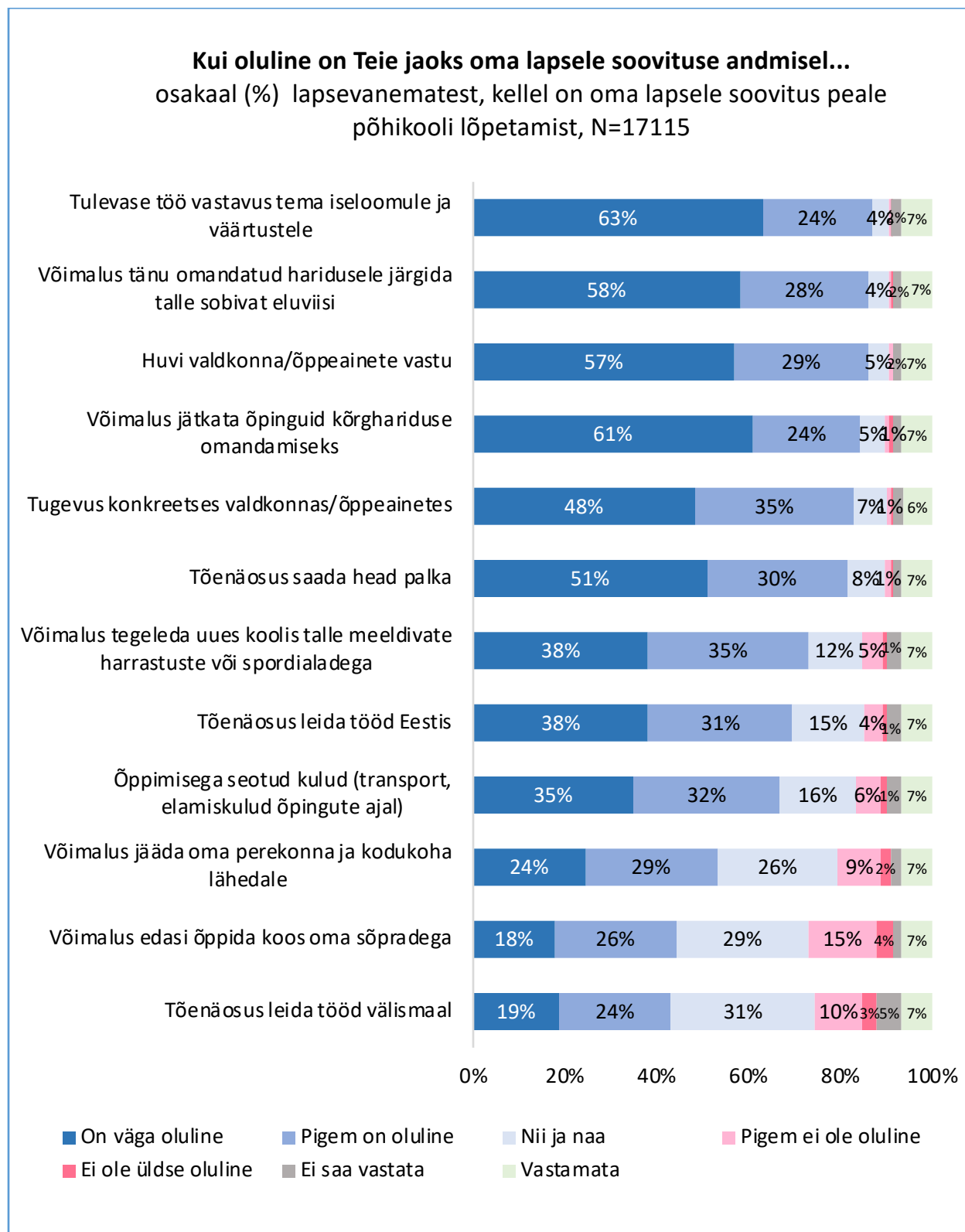

Nendel lapsevanematel, kellel oli oma lapsele peale põhikooli lõpetamist edasiõppimise osas soovitus, paluti hinnata, kuivõrd olulised on erinevad tegurid soovitusel andmisel.

Vanemad pidasid soovitude tegemisel edasiõppimisvalikute osas kõige olulisemateks tulevase töö vastavust lapse iseloomule ja väärtustele (87%), võimalust tänu omandatud haridusele järgida sobivat eluviisi (86%), huvi valdkonna/õppeainete vastu (86%), võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (85%), lapse tugevust konkreetses valdkonnas/õppeainetes (83%) ning tõenäosust saada head palka (81%).

Lisaks pidasid vanemad oluliseks võimalust tegeleda uues koolis meeldivate spordialade või harrastustega (73%), tõenäosust leida tööd Eestis (69%) õppimisega seotud kulusid (transport, elamiskulud õppimise ajal jt) (67%) ning võimalust jääda oma perekonna ja kodukoha lähedusse (53%).

Vähem oluliseks pidasid vanemad peale põhikooli õpingute jätkamise osas soovitude andmisel võimalust edasi õppida koos oma sõpradega (44%) ning tõenäosust leida tööd välismaal (43%).

8.2 Lapsevanemate kursisolek kutseharidusega

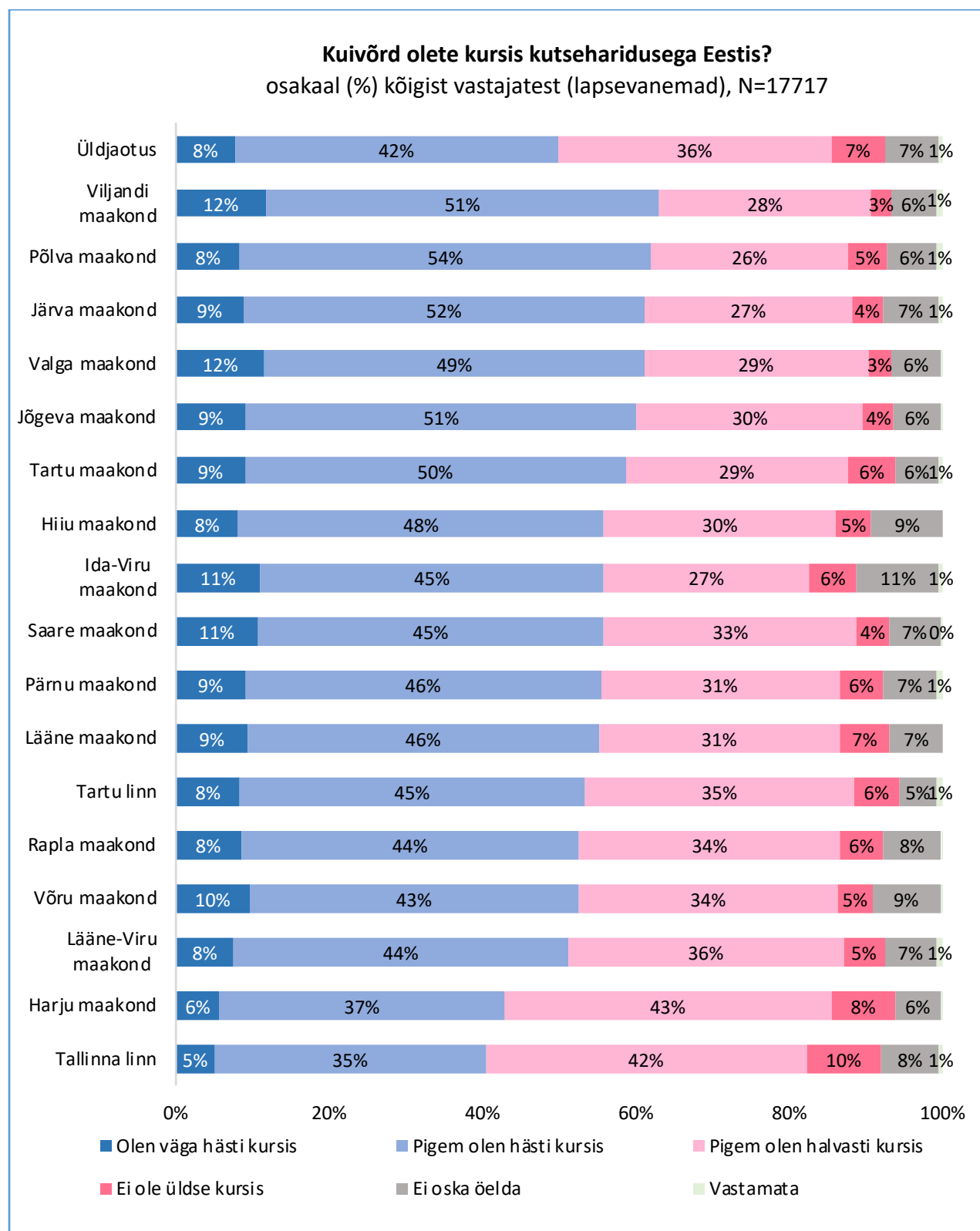
Uuringus osalenud lapsevanematelt sooviti teada, kui võrd nad on kursis kutseharidusega Eestis.

Pooled uuringus osalenud lapsevanematest (50%) vastasid, et on Eesti kutseharidusega kursis – 8% väga hästi kursis ning 42% pigem hästi kursis. Lapsevanematest 36% märkis, et pigem ei ole kutseharidusega kursis ning 7% ei ole üldse kursis. 7% lapsevanematest ei osanud öelda, milline on nende kursisolek kutsehariduse võimalustega.

Nooremad lapsevanemad on kutseharidusega rohkem kursis. Kuni 35-aastastest lapsevanematest on kutseharidusega väga hästi või pigem hästi kursis 57%. Keskmisest veidi enam on kutseharidusega kursis lapsevanemad, kellel endal on kutse- või keskeriharidus (53%).

Keskmisest enam olid kutsehariduse võimalustega kursis (väga hästi+pigem hästi kursis) Ida-Viru mk (56%), Järva mk (61%), Jõgeva mk (60%), Pärnu mk (55%), Põlva mk (62%), Tartu mk (59%), Valga mk (61%) ja Viljandi mk (63%) lapsevanemad. Nende vanemate osakaal, kes on pigem halvasti kursis või ei ole üldse kursis kutsehariduse võimalustega, on suurem Tallinnas (52%) ning Harju maakonnas (51%).

Joonis 61 Kuivõrd olete kursis kutseharidusega Eestis (lapsevanemad)

8.3 Lapsevanemate hoiakud kutsehariduse suhtes

Selgitamaks välja, millised on lapsevanemate hoiakud kutsehariduse osas, paluti neil märkida, kui võrd nad on nõus erinevate kutseharidust puudutavate väidetega.

Lapsevanematest 44% on nõus, et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid (11% on täiesti nõus ning 33% pigem nõus). Suhteliselt suur on nende vanemate osakaal, kellel puudub selles osas kindel seisukoht – 35% vastas, et on selle väitega natuke nõus ja natuke vastu. Lapsevanematest 14% ei olnud selle väitega nõus. Seega olid lapsevanemad võrreldes õpetajatega antud väite osas skeptilisemalt meelestatud. Õpetajatest nõustus enam kui pool (55%), et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid.

Madalaima haridustasemega (põhiharidus või vähem) lapsevanemad olid selle väite osas kõrgharidusega vanematest veidi positiivsemad - 50% arvas, et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head perspektiivid. Kõrgharidusega vanematest oli sellega nõus 45%.

Venekeelsed lapsevanemad olid võrreldes eestikeelsete lapsevanematega skeptilisemad ning arvasid keskmisest vähem, et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid (33% vs 47%).

27% vanematest oli nõus, et peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata õpinguid kõrgkoolis (7% täiesti nõus+ 20% pigem nõus). 32% lapsevanematest ei olnud selle väitega nõus (pigem ei ole nõus 24%, üldse ei ole nõus 8%). Vanematest 29% ei omanud kindlat seisukohta (natuke nõus ja natuke vastu). Vene keelt koduse keelena kõnelevad lapsevanemad olid selle väite puhul skeptilisemad võrreldes eestikeelsete lapsevanematega ning arvasid oluliselt enam, et peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata kõrgkoolis (33% vs 25%)

Taas ilmneb, et lapsevanemad on võrreldes õpetajatega skeptilised kutseõppe lõpetaja võimaluste osas. Õpetajatest oli 22% nõus sellega, et peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata õpinguid kõrgkoolis.

Lapsevanematest 24% on seisukohal, et Eestis on kutseharidus madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks (6% täiesti nõus, 18% pigem nõus). 40% vanematest arvab, et see nii ei ole (24% pigem ei ole nõus, 16% ei ole üldse nõus). Lapsevanematest 28% puudub selles osas kindel arvamus (natuke nõus ja natuke vastu).

Võrreldes eesti keelt kodus rääkivate lapsevanematega enam nõustusid selle väitega venekeelsed lapsevanemad (22% vs 32%). Kõrgharidusega lapsevanemad nõustusid veidi rohkem (26%) ning kutse- või keskeriharidusega vanemad veidi vähem (22%), et Eestis on kutseharidus madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks.

Õpetajatega võrreldes on lapsevanemad veidi enam seisukohal, et Eestis on kutseharidus madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks (24% vs 19%).

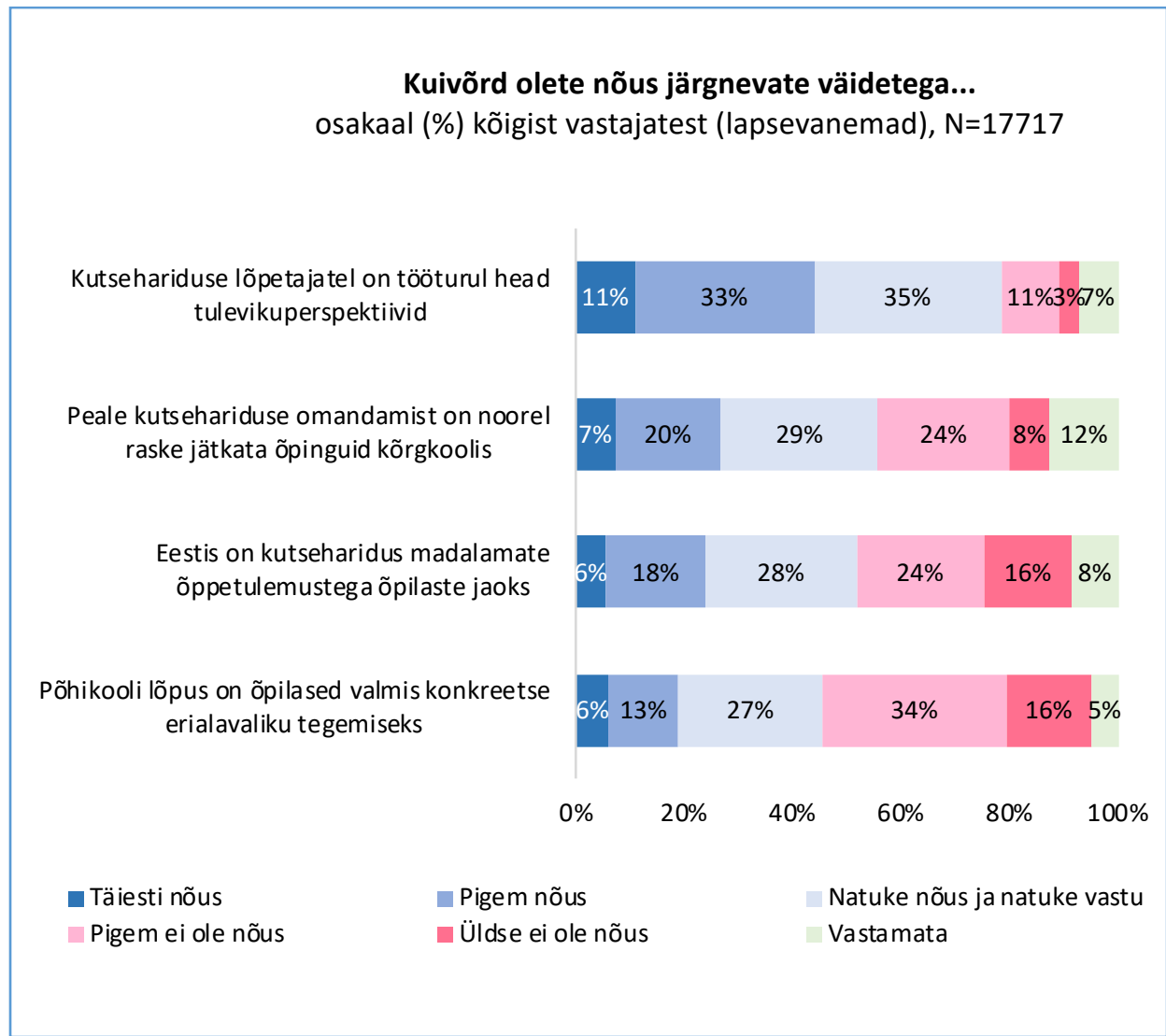
Vaid 19% vanematest nõustub sellega, et põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks (6% täiesti nõus, 13% pigem nõus). 50% lapsevanematest ei olnud selle

väitega nõus (34% pigem ei ole nõus, 16% üldse ei ole nõus). 27% vanematest ei omanud selle väite osas kindlat seisukohta (natuke nõus ja natuke vastu).

Keskmisest enam arvasid, et põhikoolis on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks nooremad, kuni 35-aastased lapsevanemad (25%). Võrreldes eestikeelsete lapsevanematega olid venekeelsed vanemad enam nõus, väitega, et põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemisel (14% vs 34%). Põhiharidusega või sellest madalama haridustasemega lapsevanemad arvasid keskmisest oluliselt enam (45%), et õpilased on põhikooli lõpus valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks. Kõrgharidusega lapsevanemate seas oli vastav osakaal 12%.

Õpetajatega võrreldes on lapsevanemad pisut positiivsemalt meelestatud selles osas, et põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks. Õpetajatest oli nõus vaid 10%. Siiski on selle väitega mittendustujaid ka lapsevanemate seas enam.

Joonis 62 Kuivõrd olete nõus järgnevate väidetega... (üldjaotus), lapsevanemad

9 Kokkuvõte

9.1 8. klassi õpilaste edasiõppimisplaanid ning neid mõjutavad tegurid

- Valdav osa 8. klassi õpilastest kavandab peale põhikooli lõppu õpinguid jätkata (69%) - peamiselt gümnaasiumis (57%), vähem kutsekoolis (12%). Ligi veerand õpilastest (22%) ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõpetamist edasi teevad.
- Kutsekoolis õpinguid jätkata eelistavad rohkem poisid (16%) kui tüdrukud (9%). Tüdrukute seas on võrreldes poistega enam neid, kes kavandavad jätkata gümnaasiumis (66% vs 47%).
- Gümnaasiumis eelistavad jätkata peamiselt Eesti suuremate linnade Tallinna (62%) ja Tartu (69%) 8. klasside õpilased. Kutsekooli edasiõppimise kohana eelistavate õpilaste osakaal on suurem Järva (26%), Valga (23%), Põlva (22%), Rapla (19%) ning Pärnu maakonnas (18%).
- Kutsekooli eelistavad peale põhikooli minna keskmisest enam väiksemate koolide (kuni 250 õpilast) õpilased (23%) ning põhikooli tüüpi koolide (põhikool eraldi) õpilased (17%). Suuremate koolide (enam kui 750 õpilast) õpilased eelistavad pigem jätkata gümnaasiumis (63%).
- Kutsekoolis õpinguid jätkata eelistavad keskmisest enam need õpilased, kelle emal või isal on põhiharidus (vastavalt 18% ja 17%).
- Vähem kindlustatud peredest pärit õpilased eelistavad keskmisest oluliselt vähem jätkata peale põhikooli õpinguid gümnaasiumis (34%) ning keskmisest veidi rohkem kutsekoolis (17%). Keskmisest oluliselt suurem on nende osakaal, kes ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõppu teevad (32%).
- Nende õpilaste jaoks, kes eelistavad jätkata õpinguid kutsekoolis, on edasiõppimisvalikute tegemisel olulisimateks teguriteks tõenäosus saada head palka (78%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (70%) ning tulevase töö sisu vastavus iseloomule ja väärtustele (69%). Gümnaasiumis jätkata soovijad peavad samuti tähtsaks tõenäosust saada head palka (88%) ning et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (86%). Erinevalt kutsekoolis jätkata soovijaist nimetati kolmanda olulise tegurina võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (85%).
- 8. klassi õpilaste seas on enam neid, kes on kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (61%). Kutseõppe võimalustega on kursis 41% õpilastest.
- Kutseõppevõimalustega on keskmisest oluliselt enam kursis Järva mk 8. klasside õpilased (70%). Keskmisest suurem on kursisolek kutseõppevõimalustega ka Ida-Viru (53%), Saare (51%) ja Viljandi mk (52%) 8. kl õpilaste seas.
- 8. klassi õpilastest 25%-l on vanem(ad) õppinud kutsekoolis ning samuti 25%-l õpib pereliige (õde, vend) või sõber kutsekoolis. Koolis on kutseõppevõimalusi tutvustatud 24%-le 8. klasside õpilastest. Ise on kutseõppe võimaluste kohta uurinud 17% õpilastest. Ligi kolmandik 8. klassi õpilastest ei oma kokkupuudet kutseharidusega (32%). Neid, kes ei olnud kokku puutunud õppimisvõimalustega gümnaasiumis, oli oluliselt vähem (16%).

- 8. klassi õpilastele, kellele on koolis kutseõppevõimalusi tutvustatud (24% koguvalimist), on seda peamiselt tehtud karjääriõppe tunni raames (45%), Rajaleidja keskuse poolt (37%), klassijuhataja poolt (35%) ning aineõpetajate poolt ainetundides (33%).
- Gümnaasiumis õppimise võimalusi on koolides tutvustanud peamiselt aineõpetajate poolt (51%), klassijuhataja poolt (49%) ning karjääriõppe tunni raames (38%).
- 8. klassi õpilastest ligi kolmandik (33%) teab ning ligi veerand (24%) veel ei tea, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada. Kõige enam on neid õpilasi, kes kaaluvad mitme võimaluse vahel (44%).

9.2 11. klassi õpilaste edasiõppimisplaanid ning neid mõjutavad tegurid

- Veidi alla poole 11. klassi õpilastest plaanib peale gümnaasiumi lõppu õpinguid jätkata (46%) - peamiselt kõrgkoolis (42%) ning oluliselt vähem kutsekoolis (4%). 11. klassi õpilaste seas oli nende osakaal, kes ei ole veel otsustanud, mida peale gümnaasiumi lõpetamist edasi teevad, veidi suurem (25%), võrreldes nende 8. klasside õpilaste osakaaluga, kes ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõppu edasi teevad (22%).
- Nende vastanute hulgas, kes kavatsevad õpinguid jätkata kutsekoolis, ei olnud soo lõikes erinevusi. Kõrgkoolis õpinguid jätkata eelistavad rohkem tüdrukud (48%), poistest 23% kavatsevad minna aja- või asendusteenistusse.
- Kõrgkoolis eelistavad jätkata keskmisest enam Tartu (47%) 11. klasside õpilased. Kutsekooli edasiõppimise kohana eelistavate õpilaste osas piirkonniti keskmisest olulisi erinevusi esile ei tulnud.
- Keskmisest enam kavatsevad peale gümnaasiumi õpinguid kutsekoolis jätkata vene õppekeelega (10%) ning vene keelt koduse keelena rääkivad õpilased (8%).
- Kutsekoolis eelistavad õpinguid jätkata keskmisest enam need õpilased, kelle emal või isal on põhiharidus (vastavalt 10% ja 8%).
- Vähem kindlustatud peredest pärit õpilased eelistavad keskmisest oluliselt vähem jätkata peale gümnaasiumi õpinguid kõrgkoolis (35%) ning keskmisest veidi rohkem kutsekoolis (7%).
- Nende õpilaste jaoks, kes eelistavad jätkata õpinguid kutsekoolis, on edasiõppimisvalikute tegemisel olulisimateks teguriteks tulevase töö sisu vastavus iseloomule ja väärtustele (82%), tõenäosus saada head palka (80%), ning et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (80%). Kõrgkoolis jätkata soovijad peavad olulisemateks huvi valdkonna/õppeainete vastu (92%), tulevase töö vastavust iseloomule ja väärtustele (90%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (90%), tõenäosust saada head palka (88%) ning tugevust konkreetsetes valdkonnas/õppeaines (84%).
- Peale põhikooli lõpetamist kaalus kutsekooli minekut 30% 11. klassi õpilastest. Need õpilased, kes kaalusid kutsekooli minekut, tõid peamiste põhjustena gümnaasiumi kasuks otsustamisel esile gümnaasiumisse sisse saamist (64%), lähedaste soovitusi minna gümnaasiumisse (60%) ning et pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (59%). Need õpilased, kes ei kaalunudki kutsekooli minekut, nimetasid peamiste põhjustena

gümnaasiumi valikul, et pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (81%) ning et kutsehariduse võimalused ei pakkunud huvi (63%).

- 11. klassi õpilaste seas on enam neid, kes on kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (65%). Kutseõppe võimalustega on kursis 47% õpilastest.
- Kutseõppevõimalustega on keskmisest oluliselt enam kursis Hiiu (69%) ja Viljandi mk (66%) mk 11. klasside õpilased. Keskmisest suurem on kursisolek kutseõppevõimalustega ka Ida-Viru (59%) ja Lääne mk (58%) 11. klassi õpilaste seas.
- Kutsekooliga on 11. klassi õpilaste peamine kokkupuude olnud järgmine: koolis on kutseõppevõimalusi tutvustatud 45%-le 11. klasside õpilastest, 35%-l õpib pereliige (õde, vend) või sõber kutsekoolis, 29%-l on vanem(ad) õppinud kutsekoolis ning ise on kutseõppe võimaluste kohta uurinud 27% õpilastest. Ligi viiendik 11. klassi õpilastest ei oma kokkupuudet kutseharidusega (18%). Neid, kes ei olnud kokku puutunud õppimisvõimalustega kõrgkoolis, oli oluliselt vähem (2%).
- 11. klassi õpilastele, kellele on koolis kutseõppevõimalusi tutvustatud (45% koguvalimist), on seda peamiselt tehtud Rajaleidja keskuse poolt (64%), karjääriõppe tunni raames (58%), kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas (34%) ning toimunud on ühiskülastused kutsekooli (32%).
- Nendele õpilastele kellele on kõrgkoolis õppimise võimalusi on koolides tutvustatud, on seda tehtud peamiselt Rajaleidja keskuse poolt (58%), karjääriõppe tunni raames (57%), aineõpetajate poolt (50%) ning kõrgkooli esindajad on käinud koolis tutvustamas (49%). Seda, et klassijuhataja või aineõpetajad tutvustavad õppimise võimalusi kõrgkoolis, toodi esile oluliselt sagedamini võrreldes kutsekoolis õppimisvõimaluste tutvustamisega.
- 11. klassi õpilastest ligi kolmandik (30%) teab ning viiendik (20%) veel ei tea, millisel erialal või valdkonnas sooviksid tulevikus töötada. Kõige enam on neid õpilasi (50%), kes kaaluvad mitme võimaluse vahel.

9.3 Täiskasvanute gümnaasiumide õpilaste edasiõppimisplaanid ning neid mõjutavad tegurid

7.-9. klass

- Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilastest 48% soovib peale põhikooli lõppu õpinguid jätkata - 33% gümnaasiumis ning 15% kutsekoolis. 13% õpilastest plaanib minna tööle. Umbes veerand õpilastest (27%) ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõpetamist edasi teevad.
- Nende õpilaste jaoks, kes eelistavad jätkata õpinguid, on edasiõppimisvalikute tegemisel olulisimateks teguriteks tõenäosus saada head palka (96%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (93%) ning tulevase töö sisu vastavus iseloomule ja väärtustele (88%).
- Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilaste seas on enam neid, kes on kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis (69%). Kutseõppe võimalustega on kursis 56% õpilastest.

- Täiskasvanute gümnaasiumide 7.-9. klassi õpilastest 46%-l õpib pereliige (õde, vend) või sõber kutsekoolis, 43% on kutseõppe võimaluste kohta uurinud. Koolis on kutseõppevõimalusi tutvustatud 24%-le 7.-9. klasside täiskasvanud õpilastest. Ligi viiendik õpilastest ei oma kokkupuudet kutseharidusega (18%). Neid, kes ei olnud kokku puutunud gümnaasiumiga, oli oluliselt vähem (11%).
- Nendele õpilastele, kellele on koolis tutvustatud kutseõppe võimalusi (24%), on seda tehtud peamiselt karjääriõppe tunni raames (61%), Rajaleidja keskuse poolt (48%), ainetundides õpetajate poolt (39%) ning klassijuhataja poolt (35%).
- Gümnaasiumis õppimise võimalusi on koolides tutvustanud peamiselt aineõpetajate poolt (59%), Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi (50%), klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest (45%) ning karjääriõppe tunni raames (36%).

10.-12. klass

- Täiskasvanute gümnaasiumide 10-12. klassi õpilastest plaanib peale gümnaasiumi lõppu õpinguid jätkata 39% - peamiselt kõrgkoolis (31%) ning oluliselt vähem kutsekoolis (8%). 11. klassi õpilaste seas oli nende osakaal, kes ei ole veel otsustanud, mida peale gümnaasiumi lõpetamist edasi teevad veidi suurem (30%) võrreldes 7.-9.klasside täiskasvanud õpilastega, kes ei ole veel otsustanud, mida peale põhikooli lõppu edasi teevad (27%).
- Nende õpilaste jaoks, kes eelistavad jätkata õpinguid, on edasiõppimisvalikute tegemisel olulisemateks teguriteks tulevase töö sisu vastavus iseloomule ja väärtustele (95%), et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi (91%), huvi valdkonna/õppeainete vastu (89%), tõenäosus saada head palka (86%) ning tugevust konkreetses valdkonnas/õppeaines (79%).
- Peale põhikooli lõpetamist kaalus kutsekooli minekut 42% 10.-12. klassi täiskasvanud õpilastest. Need täiskasvanud 10.-12. klassi õpilased, kes kaalusid kutsekooli minekut, tõid peamiste põhjustena gümnaasiumi kasuks otsustamisel esile, et ei osanud kutsekoolis pakutavatest erialadest valida sobilikku ja lihtsam oli jätkata gümnaasiumis (58%) ning pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (43%). Need õpilased, kes ei kaalunudki kutsekooli minekut, nimetasid peamiste põhjustena gümnaasiumi valikul, et pärast gümnaasiumi on lihtsam jätkata kõrgkoolis (52%) ning et kutsehariduse võimalused ei pakkunud huvi (48%).
- 10.-12. klassi täiskasvanud õpilaste seas on enam neid, kes on kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis (66%) kui kõrgkoolis (52% õpilastest).
- Kutsekooliga on 10.-12. klassi täiskasvanud õpilaste peamine kokkupuude olnud järgmine: pereliige (õde, vend) või sõber õpib kutsekoolis (37%), on ise uurinud kutsekoolides õppimisvõimaluste kohta (koolide kodulehtedelt, Kutseharidus.ee portaalist) (37%) ning koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi (31%). Võrreldes nende õpilastega, kes märkisid, et nad ei ole üldse kokku puutunud kõrgkooliga (19%) oli väiksem nende 10.-12. klassi täiskasvanud õpilaste osakaal, kes ei olnud üldse kokku puutunud kutsekooliga (10%).

- Nendele täiskasvanute gümnaasiumide 10.-12. klassi õpilastele, kellele on koolis tutvustatud kutseõppevõimalusi, on seda tehtud peamiselt karjääriõppe tunni raames (62%) ning samuti Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi (57%).
- Kõrgkoolis õppimise võimalusi on koolides tutvustatud peamiselt karjääriõppe tunni raames (58%), Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi (50%) ning õpetajad on tutvustanud õppimisvõimalusi ainetunnis (44%).

9.4 Kutsehariduse maine üldhariduskoolide õpetajate seas

- Üldhariduskoolide õpetajatest pooled on väga hästi või pigem hästi kursis Eesti kutseharidusega (51%) ning 42% on pigem halvasti või ei ole üldse kursis. Keskmisest enam on kursis Ida-Virumaa õpetajad (61%) ning keskmisest vähem Läänemaa õpetajad (44%).
- Valdav osa õpetajatest on seisukohal, et õpilastele peaks oluliselt enam tutvustama kutsehariduse ja tööelu võimalusi nii põhikoolis (81%) kui gümnaasiumis (80%).
- Veidi üle poole õpetajatest (55%) arvab, et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid.
- Õpetajatest 52% arvates on õpilased gümnaasiumi lõpus valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks. Väitega, et põhikooli lõpus on õpilased valmis erialavaliku tegemiseks, oli nõus vaid 10% ning ei olnud nõus 49% õpetajatest.
- Viiendik õpetajatest (19%) on seisukohal, et kutseharidus on madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks ning 43% õpetajatest ei ole selle väitega nõus.
- Õpetajatest üle poole (51%) arvas, et õppimisvõimaluste tutvustamine on aineõpetaja ülesanne
- Õpetajate hinnangul on õpilasetel edasiõppimisvalikute tegemise puhul olulisemateks teguriteks huvi valdkonna/õppeainete vastu (95%) ning tulevase töö vastavust õpilase iseloomule ja väärtustele (92%). Neid tegureid pidas väga oluliseks üle poole õpetajatest. Samuti peetakse oluliseks võimalust tänu omandatud haridusele järgida sobivat eluviisi (88%), võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (85%), tugevust konkreetses valdkonnas/õppeainetes (85%) ning tõenäosust saada head palka (82%).

9.5 Kutsehariduse maine lapsevanemate seas

- Pooled lapsevanematest hindasid, et nad on kursis kutseharidusega Eestis. Siiski vaid 8% väitis, et nad on väga hästi kursis ning ülejäänud on pigem hästi kursis.
- Keskmisest enam on kutsehariduse võimalustega kursis Viljandi mk (63%), Põlva mk (62%), Järva mk (61%), Valga mk (61%), Jõgeva mk (60%), Tartu mk (59%), Ida-Viru mk (56%) ja Pärnu mk (55%) lapsevanemad. Nende vanemate osakaal, kes on pigem halvasti

kursis või ei ole üldse kursis kutsehariduse võimalustega, on suurem Tallinnas (52%) ning Harju maakonnas (51% vanematest).

- Lapsevanematest 77% soovitaks oma lapsel jätkata peale põhikooli õpinguid gümnaasiumis ning vaid 14% soovitab minna kutsekooli.
- Keskmisest enam soovitavad oma lapsel peale põhikooli jätkata õpinguid gümnaasiumis Tallinna (83%) ja Tartu lapsevanemad (84%). Kutsehariduses soovitavad oma lapsel jätkata õpinguid keskmisest enam Ida-Viru mk (20%), Rapla mk (20%), Valga mk (23%) ja Viljandi mk (19%) lapsevanemad.
- Edasiõppimise osas soovituse andmisel pidasid lapsevanemad olulisemateks teguriteks tulevase töö vastavust lapse iseloomule ja väärtustele (87%), võimalust tänu omandatud haridusele järgida sobivat eluviisi (86%) ning huvi valdkonna/õppeainete vastu (86%), võimalust jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks (85%) ning tõenäosust saada head palka (81%). Üle poole lapsevanematest märkis nende tegurite vastusevariandina „väga oluline“. Veel peeti olulisteks lapse tugevust konkreetses valdkonnas/õppeainetes (83%) ning võimalust tegeleda uues koolis meeldivate spordialade või harrastustega (73%).
- Lapsevanematest 44% on nõus, et kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid.
- 27% vanematest oli nõus, et peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata õpinguid kõrgkoolis. 32% lapsevanematest ei olnud selle väitega nõus.
- Lapsevanematest 24% on seisukohal, et Eestis on kutseharidus madalamate õpitulemustega õpilaste jaoks. 40% vanematest arvab, et see nii ei ole.
- Vaid 19% vanematest nõustub sellega, et põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks. 50% lapsevanematest ei olnud selle väitega nõus.

10 Järeldused

Üldhariduskoolide õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate seas läbiviidud küsitluse tulemused näitasid selgelt, et hoiakud eelistada peale põhikooli õpingute jätkamisel gümnaasiumi kutsekoolile on üsna sügavalt juurdunud.

Kutseharidus noori ei köida

Edasiõppimiseelistused kujunevad üsna varakult ning püsivalt. Enamus 8. klassi õpilastest soovib peale põhikooli jätkata õpinguid gümnaasiumis, kutsekooli kasuks on otsustanud vaid 12% õpilastest. Edasiõppimiseelistustes on märgatavad soolised ja regionaalsed erinevused. Noormehed on 8. klassis oma tulevikuplaanides mõnevõrra ebakindlamad ja kaaluvad rohkem ka kutsehariduse võimalusi. Kõige enam eelistavad gümnaasiumis jätkata Tartu ja Tallinna 8. klasside õpilased.

Noorte jaoks on oluline kõrghariduseni jõudmine, kuigi vahetult peale gümnaasiumi soovivad kohe kõrgkooli minna vähem kui pooled 11. klassi õpilased. Siiski on soov kõrgkoolis õppida üks peamisi põhjuseid, miks gümnaasiumis jätkanud õpilased ei kaalunud edasiõppimisel kutsehariduse võimalusi. Kutseõppe võimalused ei ole tekitanud noortes huvi ja ka lähedased on soovitanud pigem õpingute jätkamist gümnaasiumis.

Noorte jaoks on oluline hea töötasu ja töö sobivus noore iseloomu ja eluviisiga

Edasiõppimisvaliku kaalutlusi mõjutab oluliselt see, millisena noored kujutvad ette oma tulevast tööd. 8. klassi õpilased ise peavad õpingute jätkamisel kõige olulisemaks tõenäosust saada head palka, et omandatud haridus võimaldaks järgida sobivat eluviisi ning et tulevase töö sisu vastaks iseloomule ja väärtustele. 11. klassi õpilaste puhul mõjutab edasiõppimisvalikut kõige enam huvi valdkonna/õppeainete vastu, mis tähendab, et nad oskavad mõnevõrra teadlikumalt analüüsida ka iseennast ja oma huvide tähtsust edasiõppimisvaliku tegemisel.

Kuigi noortel on olemas teatud ettekujutus, mida nende tuleviku töö võiks neile pakkuda, pole nad siiski väga kindlad selles osas, millise eriala või valdkonnaga ennast tulevikus siduda. Vaid ligi kolmandik noortest on oma tulevase eriala või valdkonna osas kindlad, enamik noortest kaalub erinevaid valikuid. Kuigi võiks eeldada, et vanuse kasvades muutuvad valikud konkreetsemaks, siis praktikas ei ole 11. klassis kindlus tulevase eriala osas kasvanud.

Lapsevanemad ja üldhariduskoolide õpetajad soosivad gümnaasiumis ja kõrgkoolis jätkamist

Valdav enamus põhikooliealiste õpilaste lapsevanematest soovib oma lastel õpingute jätkamist gümnaasiumis, kutsekooli soovib oma järeltulijale vaid 14% lapsevanematest.

Sellise soovituseta on nii lapsevanemate vähene teadlikkus kutsehariduse võimalustest, suhteliselt kriitilised hoiakud kutsehariduse lõpetaja tulevikuperspektiivide suhtes kui ka arvamus, et põhikooli lõpus ei ole noored veel suutelised konkreetseid erialavalikuid langetama.

Kutseharidusega Eestis olid kursis pooled uuringus osalenud lapsevanematest. Need vanemad, kes olid kutseharidusega väga hästi kursis, soovitasid oluliselt rohkem lapsel jätkata õpinguid kutsekoolis. Lapsevanemad ei ole kindlad, et kutseharidus pakub tulevikuks häid võimalusi. Vaid 44% lapsevanematest arvab, et kutsehariduse lõpetanutel on tööturul head tulevikuperspektiivid ning veidi enam kui veerand lapsevanematest on kindlad, et peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata õppimist mõnes kõrgkoolis.

Ligi poolte küsitluses osalenud lapsevanemate ja üldhariduskoolide õpetajate hinnangul ei ole õpilased põhikooli lõpuks valmis konkreetset erialavalikut tegema. Enda huvide ja tugevuste analüüsimine, haridus- ja töövõimaluste kaalumine ning otsuse langetamine kindla eriala kasuks on selles vanuses õpilastele nii lapsevanemate kui üldhariduskoolide õpetajate hinnangul sageli liiga keeruline.

Kuigi valdav osa õpetajaid ning lapsevanemaid peab laste haridustee jätkamisel oluliseks eelkõige tulevase töö vastavust iseloomule ja väärtustele, võimalust järgida sobivat eluviisi ning huvi valdkonna vastu, nimetas 85% neist olulisena ka kõrghariduse omandamise võimalust.

Üldhariduskoolides tehtav töö kutsehariduse võimaluste tutvustamiseks ei ole olnud piisav

Õpilaste teadlikud edasiõppimisvalikud ning kutsehariduse populaarsuse suurendamine on olnud kutsehariduspoliitika kujundamisel pikka aega oluliseks sihiks, kuid siiski ei ole need eesmärgid üldhariduskoolides piisavat kõlapinda leidnud.

Põhikooli üks ülesandeid on valmistada õpilased ette edasiõppimisvalikute tegemiseks ning uuringus osalenud õpetajatest on valdav enamus samuti seisukohal, et üldhariduskoolides peaks kutsehariduse ja tööelu võimalusi oluliselt enam tutvustama ning et see peaks olema aineõpetaja ülesanne. Samas arvab vaid 10% õpetajatest, et põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks. Seega võib järeldada, et kuigi õpetajad peavad tööelu ja kutsehariduse võimaluste tutvustamist oluliseks, siis nad ise ei usu, et õpilased oleksid põhikooli lõpuks piisavalt küpsed, et teha teadlikku erialavalikut. See võib olla oluline põhjus, miks kutseõppe võimaluste tutvustamisele põhikoolis ei ole pööratud siiani vajalikul määral tähelepanu.

Õppimisvõimalustega kutsekoolis on kursis vähem kui pooled 8. ja 11. klassi õpilastest ning ligi viiendikul 11. klassi õpilastest ei ole olnud üldse mingit kokkupuudet kutseharidusega. Õpilastelt saadud tagasiside põhjal tutvustavad õpetajad õppimisvõimalusi gümnaasiumis või kõrgkoolis õpilastele märksa sagedamini kui kutseõppe võimalusi.

Kutseõppe võimalustega on küll gümnaasiumi õpilased oma haridusteel rohkem kokku puutunud kui põhikooli õpilased, kuid siiski on tutvustamine koolis olnud vähene. Vaid veerand uuringus osalenud 8. klassi õpilastest ning vähem kui pooled 11. klassi õpilastest märkisid, et koolis on tutvustatud kutseõppe võimalusi.

Koolides on kutseõppevõimalusi tutvustatud mitmesuguste tegevuste abil, samas ilmnes uuringust, et erinevate tegevustega kokku puutunud õpilaste osakaal oli suhteliselt väike. Ligi pooltele nendest 8. klassi õpilastest, kellele on koolis kutseõppevõimalusi tutvustatud, on seda tehtud karjääriõppetundide raames ning kolmandikule õpilastest on kutseharidusest rääkinud Rajaleidja keskuse esindaja või mõni õpetaja oma koolis. Ühiskülastusel kutsekoolis on käinud vaid iga neljas

õpilane nendest, kellele on koolis õppimisvõimalusi tutvustatud. Üldkogumist on erinevate tegevustega kokku puutunud noorte osakaal väga väike.

Oluline on suurendada kõigi sihtrühmade teadlikkust ning isiklikku kokkupuudet kutseharidusega

Õpilaste hoiakute ja edasiõppimisvalikute kujundamisel on õpetajatel ja lapsevanematel väga oluline roll ning senisest enam tuleks tähelepanu pöörata nende sihtrühmade teavitamisele kutsehariduse võimalustest.

Väga oluline on, et kasvaks üldhariduskoolide õpetajate teadlikkus tööturu olukorrast ning kutseõppe rollist Eesti majandusele vajalike spetsialistide ettevalmistamisel. Üldhariduskoolide õpetajate käes on kõige olulisem võti, kuidas suurendada põhikooli õpilaste isiklikku kokkupuudet kutsehariduse ja kutsekoolidega. Erinevatel üritustel osalemine, põnevate esinejate kutsumine, külaskäigud õppeasutustesse aitavad kõige enam kaasa sellele, et õpilased oleksid laia silmaringiga ja erinevatest võimalustest teadlikud ning seeläbi paremini ette valmistatud teadlike edasiõppimisvalikute tegemiseks.

Kasutatud kirjandus

Cedefop, 2017 - Cedefop opinion survey on vocational education and training in Europe (2017) - <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/5562>

Faktum & Ariko, 2013 - Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2013 - <http://haridusinfo.innove.ee/et/kutseharidus/programmid-ja-projektid/uuringud/kutsehariduse-maine-2013>

Saar Poll, 2018 - Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008 - <http://haridusinfo.innove.ee/et/kutseharidus/programmid-ja-projektid/uuringud/elanikkonna-teadlikkus-kutseoppes-toimuvast-ja-kutsehariduse-maine-aastal-2008>

Serbak, K. 2018 - Mis mõjutab keskkariduseni jõudmist Eestis? Analüüs EHISE andmetel. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/keskhariduseni_joudmine_kadi_serbak.pdf

Lisa 1: Rahulolu uuringu kutseharidust puudutavad küsimused

8. kl õpilased

1. Lõpetad aasta pärast põhikooli, mida plaanid teha peale lõpetamist?

- Jätkan õpinguid gümnaasiumis -> 2
- Jätkan õpinguid kutsekoolis -> 2
- Lähen tööle
- Lähen välismaale õppima või tööle
- Võtan aja maha ja ei lähe kohe õppima või tööle
- Ma pole veel otsustanud
- Muu (palun täpsusta).....

2. Palun hinda, kui oluline on Sinu jaoks edasiõppimisvaliku tegemisel... (1 – ei ole üldse oluline; 2 – pigem ei ole oluline; 3- nii ja naa; 4- pigem on oluline; 5 – on väga oluline; 6- ei saa vastata)

- ...tugevus konkreetsetes valdkonnas/õppeainetes.
- ...huvi valdkonna/õppeainete vastu.
- ...võimalus edasi õppida koos oma sõpradega.
- ...tõenäosus leida tööd Eestis.
- ...tõenäosus leida tööd välismaal.
- ...võimalus tegeleda uues koolis meeldivate harrastuste või spordialaga.
- ...võimalus jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks.
- ...võimalus jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale.
- ...tõenäosus saada head palka.
- ...see, et omandatud haridus võimaldaks sul järgida sulle sobivat eluviisi.
- ...õppimisega seotud kulud (nt elamiskulud, transport).
- ...see, et tulevase töö sisu vastaks sinu iseloomule ja väärtustele.

3. Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis?

- Olen väga hästi kursis
- Pigem olen hästi kursis
- Pigem olen halvasti kursis
- Ei ole üldse kursis
- Ei oska öelda

4. Kuidas oled kokku puutunud kutseharidusega? (Mitu valikut)

- Vanem(ad) on õppinud kutsekoolis
- Pereliige (nt õde/ vend) või sõber õpib kutsekoolis
- Koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi - > 4A
- Olen omal algatusel külastanud kutsekooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- Olen külastanud kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (näiteks Noor Meister, Intellektika, Teeviit jt)

- f) Olen ise uurinud kutseõppe võimaluste kohta (näiteks koolide kodulehtedelt, kutseharidus.ee portaalist või mujalt)
- g) Ei ole üldse kokku puutunud
- h) Muu (palun täpsusta)...

4A Kuidas on kutsekoolis õppimise võimalusi Sulle koolis tutvustatud? (Mitu valikut)

- a) Karjääriõppe tunni raames
- b) Õpilased käivad karjäärinõustaja juures
- c) Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi
- d) Õpetajad tutvustavad õppimisvõimalusi ainetunnis
- e) Klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest
- f) Toimunud on ühiskülastus(ed) kutsekooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- g) Kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas
- h) Oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (karjäärimeessil vms)
- i) Muu (palun täpsusta)...

5. Kuivõrd Sa oled kursis õppimisvõimalustega gümnaasiumis?

- a) Olen väga hästi kursis
- b) Pigem olen hästi kursis
- c) Pigem olen halvasti kursis
- d) Ei ole üldse kursis
- e) Ei oska öelda

6. Kuidas oled kokku puutunud gümnaasiumiga? (Mitu valikut)

- a) Õpin koolis, kus saan ka gümnaasiumis jätkata
- b) Vanem(ad) on gümnaasiumis õppinud
- c) Pereliige (nt õde/ vend) või sõber õpib gümnaasiumis
- d) Koolis on tutvustatud gümnaasiumis õppimise võimalusi -> 6A
- e) Olen omal algatusel külastanud gümnaasiumi (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- f) Olen külastanud gümnaasiumis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (näiteks Intellektika, Teeviit jt)
- g) Olen ise uurinud gümnaasiumis õppimise võimaluste kohta (näiteks koolide kodulehtedelt või mujalt)
- h) Ei ole üldse kokku puutunud
- i) Muu (palun täpsusta)...

6A Kuidas on gümnaasiumis õppimise võimalusi Sulle koolis tutvustatud? (Mitu valikut)

- a) Karjääriõppe tunni raames
- b) Õpilased käivad karjäärinõustaja juures
- c) Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi
- d) Õpetajad tutvustavad õppimisvõimalusi ainetunnis
- e) Klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest
- f) Toimunud on ühiskülastus(ed) gümnaasiumi (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)

- g) Gümnaasiumi esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas
- h) Oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (karjäärimeessil vms)
- i) Meie koolis on põhikool ja gümnaasium koos
- j) Muu (palun täpsusta)...

7. Kas Sa tead juba, millisel erialal või valdkonnas Sa soovid tulevikus töötada?

- a) Jah
- b) Ei
- c) Kaalun mitme võimaluse vahel

11. kl õpilased

1. Kas kaalusid pärast põhikooli lõpetamist gümnaasiumi asemel kutsekooli minekut?

Jah -> 1.1

Ei -> 1.2

1.1 Miks otsustasid siiski gümnaasiumi kasuks? (mitu valikut)

- Sain gümnaasiumisse sisse
- Kõik sõbrad jätkasid gümnaasiumis
- Lähedased soovitasid minna gümnaasiumisse
- Pärast gümnaasiumi on mul lihtsam jätkata kõrgkoolis
- Gümnaasium oli kodule lähemal
- Ma ei osanud kutsekoolis pakutavatest erialadest valida endale sobilikku ja lihtsam oli jätkata gümnaasiumis
- Muu (palun täpsusta)...

1.2 Miks Sa ei kaalunud kutsekoolis õppima asumist?

- Pärast gümnaasiumi on mul lihtsam jätkata kõrgkoolis
- Kutseharidus on madalamate õppetulemustega õpilaste jaoks
- Kõik sõbrad läksid gümnaasiumisse
- Lähedased soovitasid minna gümnaasiumisse
- Kutsehariduse võimalused ei pakkunud mulle huvi
- Mul puudus info kutsekoolis õppimise võimaluste kohta
- Muu (palun täpsusta)...

2. Lõpetad aasta pärast gümnaasiumi, mida plaanid teha peale lõpetamist?

- a) Jätkan õpinguid kutsekoolis -> 2A
- b) Jätkan õpinguid kõrgkoolis -> 2A
- c) Lähen tööle
- d) Lähen aja- või asendusteenistusse
- e) Lähen välismaale õppima või tööle
- f) Võtan aja maha ja ei lähe kohe õppima või tööle
- g) Ma pole veel otsustanud
- h) Muu (palun täpsusta).....

2A Palun hinda, kui oluline on Sinu jaoks edasiõppimisvaliku tegemisel... (1 – ei ole üldse oluline; 2 – pigem ei ole oluline; 3- nii ja naa; 4- pigem on oluline; 5 – on väga oluline; 6- ei saa vastata)

- a) ...tugevus konkreetsetes valdkonnas/õppeainetes.
- b) ...huvi valdkonna/õppeainete vastu.

- c) ...võimalus edasi õppida koos oma sõpradega.
- d) ...tõenäosus leida tööd Eestis.
- e) ...tõenäosus leida tööd välismaal.
- f) ...võimalus tegeleda uues koolis meeldivate harrastuste või spordialaga.
- g) ...võimalus jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale.
- h) ...tõenäosus saada head palka.
- i) ...see, et omandatud haridus võimaldaks sul järgida sulle sobivat eluviisi.
- j) ...õppimisega seotud kulud (nt elamiskulud, transport).
- k) ...see, et tulevase töö sisu vastaks sinu iseloomule ja väärtustele.

3. Kuivõrd oled kursis õppimisvõimalustega kutsekoolis?

- a) Olen väga hästi kursis
- b) Pigem olen hästi kursis
- c) Pigem olen halvasti kursis
- d) Ei ole üldse kursis
- e) Ei oska öelda

4. Kuidas oled kokku puutunud kutseharidusega? (Mitu valikut)

- a) Vanem(ad) on õppinud kutsekoolis
- b) Pereliige (nt õde/ vend) või sõber õpib kutsekoolis
- c) Koolis on tutvustatud kutsekoolis õppimise võimalusi - > 4A
- d) Olen omal algatusel külastanud kutsekooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- e) Olen külastanud kutsekoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (näiteks Noor Meister, Intellektika, Teeviit jt)
- f) Olen ise uurinud kutseõppe võimaluste kohta (näiteks koolide kodulehtedelt, kutseharidus.ee portaalist või mujalt)
- g) Ei ole üldse kokku puutunud
- h) Muu (palun täpsusta)....

4A Kuidas on kutsekoolis õppimise võimalusi Sulle koolis tutvustatud? (Mitu valikut)

- a) Karjääriõppe tunni raames
- b) Õpilased käivad karjäärinõustaja juures
- c) Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi
- d) Õpetajad tutvustavad õppimisvõimalusi ainetunnis
- e) Klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest
- f) Toimunud on ühiskülastus(ed) kutsekooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- g) Kutsekooli esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas
- h) Oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (karjäärimesil vms)
- i) Muu (palun täpsusta)...

5. Kuivõrd Sa oled kursis õppimisvõimalustega kõrghariduses?

- a) Olen väga hästi kursis
- b) Olen pigem hästi kursis
- c) Olen pigem halvasti kursis

- d) Ei ole üldse kursis
- e) Ei oska öelda

6. Kuidas oled kokku puutunud kõrgharidusega? (Mitu valikut)

- a) Vanem(ad) on kõrgkoolis õppinud
- b) Pereliige (nt õde/ vend) või sõber õpib kõrgkoolis
- c) Koolis on tutvustatud kõrgkoolis õppimise võimalusi -> 6A
- d) Olen omal algatusel külastanud kõrgkooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- e) Olen külastanud kõrgkoolis õppimise võimalusi tutvustavaid üritusi (näiteks Intellektika, Teeviit jt)
- f) Olen ise uurinud kõrgkoolis õppimise võimaluste kohta (näiteks ülikoolide kodulehtedelt või mujalt)
- g) Ei ole üldse kokku puutunud
- h) Muu (palun täpsusta)...

6A Kuidas on kõrgkoolis õppimise võimalusi Sulle koolis tutvustatud? (Mitu valikut)

- a) Karjääriõppe tunni raames
- b) Õpilased käivad karjääriõustaja juures
- c) Rajaleidja keskus on tutvustanud õppimisvõimalusi
- d) Õpetajad tutvustavad õppimisvõimalusi ainetunnis
- e) Klassijuhataja on rääkinud õppimisvõimalustest
- f) Toimunud on ühiskülastus(ed) kõrgkooli (lahtiste uste päev, ekskursioon, üritus)
- g) Kõrgkoolide esindajad on käinud koolis õppimisvõimalusi tutvustamas
- h) Oleme klassi/kooliga käinud õppimisvõimalusi tutvustaval üritusel (karjäärimeessil vms)
- i) Muu (palun täpsusta)...

7. Kas Sa tead juba, millisel erialal või valdkonnas Sa soovid tulevikus töötada?

- a) Jah
- b) Ei
- c) Kaalun mitme võimaluse vahel

Lapsevanemad (7.-9. klass)**1. Milline on Teie soovitus oma lapsele peale põhikooli lõpetamist? (üks valik)**

- a) Jätkata õpinguid gümnaasiumis ->2
- b) Jätkata õpinguid kutsehariduses ->2
- c) Ei soovita midagi
- d) Muu (palun täpsustage)...

2. Palun hinnake, kui oluline on Teie jaoks oma lapsele soovitud andmisel tema... (1 – ei ole üldse oluline; 2 – pigem ei ole oluline; 3- nii ja naa; 4- pigem on oluline; 5 – on väga oluline; 6- ei saa vastata)

- a) ...tugevus konkreetsetes valdkonnas/õppeainetes.
- b) ...huvi valdkonna/õppeainete vastu.
- c) ...võimalus edasi õppida koos oma sõpradega.
- d) ...tõenäosus leida tööd Eestis.
- e) ...tõenäosus leida tööd välismaal.
- f) ...võimalus tegeleda uues koolis talle meeldivate harrastuste või spordialaga.
- g) ...võimalus jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks.
- h) ...võimalus jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale.
- i) ...tõenäosus saada head palka.
- j) ...võimalus tänu omandatud haridusele järgida talle sobivat eluviisi.
- k) ...õppimisega seotud kulud (sh transport, elamiskulud õpingute ajal).
- l) ...tulevase töö vastavus ta iseloomule ja väärtustele.

3. Palun hindate, mil määral nõustud järgnevate väidetega?

(1 – ei ole üldse nõus; 2 – pigem ei ole nõus; 3- natuke nõus ja natuke vastu; 4- pigem olen nõus; 5 – olen täiesti nõus; 6- ei saa vastata)

- a) Põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks.
- b) Kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid.
- c) Peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata õpinguid kõrgkoolis.
- d) Eestis on kutseharidus madalamate õppetulemustega õpilaste jaoks

4. Kuivõrd olete kursis kutseharidusega Eestis (näiteks milliseid erialasid saab õppida, milline on õppekeskkond ja -kvaliteet?)

- a) Olen väga hästi kursis
- b) Pigem olen hästi kursis
- c) Pigem olen halvasti kursis
- d) Ei ole üldse kursis
- e) Ei oska öelda

Õpetajad (III kooliaste ja gümnaasium)**1. Palun hinnake, kui oluline peaks ühe noore jaoks edasiõppimisotsuse tegemisel olema...**

(1 – ei ole üldse oluline; 2 – pigem ei ole oluline; 3- nii ja naa; 4- pigem on oluline; 5 – on väga oluline; 6- ei saa vastata)

- a) ...tugevus konkreetsetes valdkonnas/õppeainetes.
- b) ...huvi valdkonna/õppeainete vastu.
- c) ...võimalus edasi õppida koos oma sõpradega.
- d) ...tõenäosus leida tööd Eestis.
- e) ...tõenäosus leida tööd välismaal.
- f) ...võimalus tegeleda uues koolis talle meeldivate harrastuste või spordialaga.
- g) ...võimalus jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks.
- h) ...võimalus jääda oma perekonna ja kodukoha lähedale.
- i) ...tõenäosus saada head palka.
- j) ...võimalus tänu omandatud haridusele järgida talle sobivat eluviisi.
- k) ...õppimisega seotud kulud (sh transport, elamiskulud õpingute ajal).
- l) ...tulevase töö vastavus ta iseloomule ja väärtustele.

2. Kuivõrd olete kursis kutseharidusega Eestis (näiteks milliseid erialasid saab õppida, milline on õppekeskkond ja -kvaliteet?)

- a) Olen väga hästi kursis
- b) Pigem olen hästi kursis
- c) Pigem olen halvasti kursis
- d) Ei ole üldse kursis
- e) Ei oska öelda

3. Palun hinda, mil määral nõustud järgnevate väidetega?

(1 – ei ole üldse nõus; 2 – pigem ei ole nõus; 3- natuke nõus ja natuke vastu; 4- pigem olen nõus; 5 – olen täiesti nõus; 6- ei saa vastata)

- a) Põhikooli lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks.
- b) Gümnaasiumi lõpus on õpilased valmis konkreetse erialavaliku tegemiseks.
- c) Õppimisvõimaluste tutvustamine pole aineõpetaja ülesanne.
- d) Kutsehariduse lõpetajatel on tööturul head tulevikuperspektiivid.
- e) Peale kutsehariduse omandamist on noorel raske jätkata õpinguid kõrgkoolis.
- f) Eestis on kutseharidus madalamate õppetulemustega õpilaste jaoks.
- g) Põhikoolis peaks õpilastele oluliselt enam tutvustama kutsehariduse ja tööelu võimalusi.
- h) Gümnaasiumis peaks õpilastele oluliselt enam tutvustama kutsehariduse ja tööelu võimalusi.